

El Uibret

La Morera de Montsant / Scala De

PERINET

www.perinetwinery.com

VISITES & TASTOS

00 34 679 212 855 | visit@perinetwinery.com

Pòrtic

Llegia el Pòrtic que va escriure la Fina l'any passat, i pensava: "si que n'han passat de coses, sí, en un any".

La pandèmia del Covid 19 sembla que es resisteix a marxar del tot, de fet, aquí a La Morera ens ha tocat fa no massa de ben a prop. I ni la mascareta ni les distàncies ens deixen acabar d'ajuntar-nos i abraçar-nos com voldríem. Però malgrat tot, tornem a tenir els establiments del municipi oberts, els veïns de segona residència pel poble i ens anem fent nostra aquesta "nova normalitat".

A l'Ajuntament també hem tornat a la rutina i amb les piles carregades; després d'un hivern complicat amb Covid, Filomena i unes obres que semblaven no acabar mai i que per fi estan llestes i inaugurades, hem fet el relleu d'alcaldia amb la Fina i hem aconseguit aprovar la Relació de Llocs de Treball que ens permet consolidar una estructura administrativa més sòlida i adequada a les necessitats que tenim al poble, fins i tot, ampliar la plantilla de personal.

I malgrat que com us deia, el virus no acaba de marxar, s'acosten les tan esperades Festes Majors, i tal i com vam fer l'any passat, amb protocols i mascaretes esperem poder gaudir-les un any més tots junts.

Meritxell Martorell

Alcaldesa de La Morera de Montsant

FONDA El Recó

Fundada el 1794

Plaça de la Vila, 10
Tel. i Fax 977 82 10 32
43360 CORNUDELLA
www.fondaelreco.com

CASA ESTIVILL

Allotjament Rural

Casa pairal S.XIX

Capacitat
11 places

Plaça de la Vila, 15
Tel. i Fax 977 82 10 32
43360 CORNUDELLA
www.casaestivill.com

la morera

RESTAURANT

**Cuina Casolana
amb productes de proximitat**

**Menú Cap de Setmana
Amplia carta (amanides,
carns a la brasa, torrades)
Carta de vins**

Carrer de la Bassa, 10
43361 La Morera de Montsant
Priorat. Tarragona
T. 667 442 904
restaurantlamorera@gmail.com
[@restaurantlamorera](http://restaurantlamorera)

L'alegria de sortir...

El claustre major de la Cartoixa d'Escaladei està obert. Els treballs iniciats el maig de l'any passat, han permès treure a la llum algunes cel·les del segle XIII (les originals). Fins i tot, ja es pot visitar el claustre restaurat, però la rehabilitació de l'església continua. Les obres deixen veure i entendre el que és un dels espais més importants de la vida dels monjos, el claustre.

A més a més, per sota d'aquest claustre major (s. XVIII) es poden localitzar les restes del claustre primitiu (s. XIII), al voltant del qual es van aixecar les 12 cel·les dels primers pares cartoixans.

Però, què és el **claustre**? Un claustre és un espai arquitectònic del monestir o un altre edifici religiós, també al costat d'una catedral. Consisteix generalment en quatre galeries tancades en quadrat amb porticades de columnes. Al centre, al cel obert, s'hi disposa un pati amb font d'aigua i hort o jardí.

Així, i malgrat que té una funció eminentment pràctica i de distribució dels espais, s'aprofita també per a usos diversos, com el conreu de les plantes, la meditació i, fins i tot, com a cementiri de membres de la comunitat.

Els seus corredors permetien als monjos el pas des de les seves cel·les cap als espais comunitaris: l'església, la sala capitular o el refectori...ja que els permetien sortir des de "casa seva" cap al "carrer". Ja que els monjos cartoixans viuen separats i en solitud (com a ermitans), però també en comunitat (aspecte mig eremític).

A més de cel·les, s'hi troben una sèrie de llocs comuns per fer alguns oficis litúrgics i algunes feines. Per viure junts, per compartir l'experiència, per sortir cap al germà.

Uns actes tan limitats a la nostra realitat pandèmica, actual.

L'alegria d'actuacions comunitàries... familiars, veïnals, socials. Diàries i festives. Civils i religioses.

L'escena de l'Anunciació posa en boca de Maria la pregunta: «Com es farà això?». Sant Bernat comenta molt encertadament: «Oh Senyora, no dubteu. Doneu la resposta que cels i terra han esperat escoltar durant tant de temps! No ho retardeu més i dieu que sí!». I és que la Maternitat de Maria és l'inici de la salvació tan esperada. Salvació que necessitem tant en el dia d'avui.

Mare nostra, no retardeu més i intercediu per nosaltres.

Claustre de vida, porteu-nos de nou la salvació del pecat i llibertat de la pandèmia.

Verge santa, que la festa de la vostra Nativitat ens porti un augment de pau.

Molt bona Festa Major!

Mn. Szymon Welka, rector vostre

Editorial

Benvinguts i benvingudes a El Llibret de 2021. Un altre any estrany però, tant a La Morera com a Scala Dei, anem avançant, com sempre ho fem. I ara que sembla que sortim de la pandèmia, encara que sigui a poc a poc, és hora de ser optimistes, i de mirar cap al futur del poble i de la seva gent.

Fa més d'un segle que una de les grans preocupacions de La Morera —i del Priorat en general— és el despoblament, amb l'amenaça d'un poble mig abandonat, que només s'ompliria els caps de setmana i a l'estiu. No obstant, ara fa uns anys que s'estabilitzen les xifres i, aquest any, el cens d'habitants del municipi ha pujat lleugerament. Ja és oficial: som més de 200 persones! Aquestes dues-centes i escaig de persones estem caracteritzades per una diversitat creixent, no només d'origen sinó també d'edat i d'ofici. La Morera de Montsant avui és un municipi amb una gran diversitat pel que fa als orígens de la gent. Aquest fet té diferents motius i conseqüències, però si ho plantegem bé serà una font de dinamisme i de riquesa, en tots els sentits.

Parlant d'edats, actualment tenim famílies amb quatre generacions vivint aquí. Segurament hem notat com, durant les vacances escolars, quan els petits no han de matinar per anar a l'escola, la canalla dona vida als carrers dels dos nuclis, sovint fins ben entrada la nit. Més endavant, caldrà pensar en les oportunitats formatives i laborals, i en l'habitatge, perquè els joves puguin quedar-se a la comarca, si volen. De moment ja tenim una bona matèria prima!

Per poder viure aquí hem de poder treballar, i en aquest àmbit també trobem més varietat últimament. Mentre l'activitat que forma la base del poble és i serà l'agricultura de qualitat i les activitats que se'n deriven, el turisme té un paper cada vegada més important, tot i que cal plantejar-lo bé perquè ens porti beneficis i no problemes. Una altra opció relativament recent, però amb un gran potencial, és el teletreball. No agrada a tothom però, per a molta gent, poder treballar des de casa en un poble com el nostre, encara que la feina vingui de Barcelona o més lluny encara, representa una qualitat de vida important i amplia les possibilitats laborals.

En definitiva, a La Morera i a Scala Dei no només tenim un Passat ric i un Entorn espectacular, com podeu veure aquí a El Llibret, sinó possibilitats de futur. Però ara toca Festa Major, trobar-nos amb amics i veïns i passar-nos-ho bé.

Bona Festa Major!

Crèdits:

Portada: 4 generacions. Fotografies Blai Rosés i Marta de Rialp. Realització Carola Ribas
Grup de redacció: Joan Ferran, Claustre Grau, Mike Holt, Sabí Peris, Carola Ribas, Joan de Salas, Susanne Schmelzer

Col·laboració: Maria del Carme Roig
Maquetació: Carola Ribas
Impressió: Arts Gràfiques Octavi S.A.
Edició: Ajuntament de La Morera de Montsant
Dipòsit legal: T-880/2021

Continguts 2021

Pòrtic	1
Salutació	3
Editorial i continguts	4

El passat:

Un plet entre Bonrepòs i els mercedaris de Lleida	7
La intervenció arqueològica a la Cartoixa d'Escaladei	11
Reportatge de Carmel Biarnés a les nostres terres: Scala Dei	19
Tractament arxivístic del Fons de La Morera de Montsant	26
La maleta de fusta	32

L'entorn:

CETS Parc Natural de Montsant... ..	35
Ocells, erugues i roures: pèrdua de sincronia en els ecosistemes. . .	37
Comencem a renovar els carrers	43
Les energies renovables al Priorat	51

Programes de les Festes Majors	56
---	----

Notícia de les associacions:

1r Aniversari de l'Associació de Joves	59
Tres per quatre: un ball de tradició i contemporaneïtat	63
Festival Terror Priorat, el nom fa la cosa	67
Associació Prioritat: com està el tema?	71

Persones:

Néts que parlen amb els avis: Ramona Borràs Porqueres	75
Entrevista al Joan del refugi	79
Pares i mares que parlen dels fills	84
En el record	89

Calaix de sastre:

40 anys d'El Llibret	97
Records d'Armando Cruz	99
Receptes	101
Còctels	104
Vins recomanats	105

Il·lustracions gràfiques de la nostra història	107
---	-----

Col·laboracions econòmiques.	112
-----------------------------------	-----

Hotel
Balcó del Priorat
Restaurant

Ctra. de Scala Dei, 2
43361 La Morera de Montsant
Tel/Fax: 977 82 72 11
balcodepriorat@hotmail.com
www.balcodepriorat.com

A La Morera de Montsant

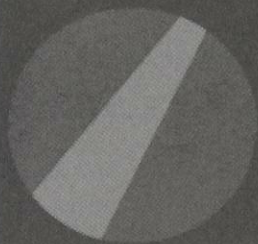
RESTAURANT
EL BALCÓ

La bona cuina de sempre

Ctra. de Scala Dei, 2
43361 La Morera de Montsant
Telf. reserves: 977827211
balcodepriorat@hotmail.com

EINES,
MAQUINÀRIA I ARTICLES VARIS
PER A L'AGRICULTURA,
LA CONSTRUCCIÓ I LA LLAR

C. Menta, 3-5 baixos
(al costat dels Mossos d'Esquadra)
43202 REUS • Tel. **977 311 380**
info@vilamaq.com

VILÀ

Un plet entre Bonrepòs i els mercedaris de Lleida

El 1447 Bonrepòs hagué de mantenir un plet a la Reial Audiència davant els mercedaris del monestir de Santa Eulàlia de Lleida. La raó, la propietat i els drets d'una torre a la coma de Benavarri, a Lleida, que ambdues comunitats reclamaven.

Aquest procés, la documentació del qual es conserva a l'Arxiu Reial de Barcelona, l'exhumà un frare mercedari, fra Joaquim Millán, en fer un recull històric del convent de la Mercè de Lleida. Per comentar aquests fets que afectaren Bonrepòs, aquí seguiré bàsicament el treball d'aquest autor.¹

Els drets que tenia Bonrepòs sobre la referida torre de Benavarri i que a mitjan segle xv defensava, i fa l'efecte que també se n'atribuïa la senyoria, provenien dels primers temps del monestir.

El matrimoni fundador, Pere Balb i Guillema, que ja havien estat benefactors de l'antic eremitori de Bonrepòs, dotaren generosament la nova fundació per tal de consolidar-la, fent possible que el monestir disposés d'un patrimoni inicial suficient que el permetés arrelar.

Aquest patrimoni procedent dels Balb, format per diversos béns i drets, se centraven bàsicament a la zona de Lleida, lloc d'on era el matrimoni i on disposaven de múltiples propietats. Era el següent:²

- Un tros de terra a la partida de les Pardines, al terme de Lleida.
- Uns molins amb les seves propietats, al riu Segre, al terme de Lleida, donats per Pere Balb el 18 d'octubre de 1213, el qual els havia rebut per donació d'Alfons I el 26 d'abril de 1194.
- Gimenells, que com l'anterior, ho donà Pere Balb el 18 d'octubre de 1213, el qual l'havia rebut per donació d'Alfons I el 26 d'abril de 1194.
- La tercera part de la lleuda i dels cussols, donats per Pere Balb el 18 d'octubre de 1213, el qual els havia rebut del comte d'Urgell el 19 de gener de 1190.

1 MILLÁN, Joaquín. *El convento de la Merced de Lérida. 780 años de solidaridad*. Província Mercedaria de Aragón (Reus, 2005), p. 82-93. L'autor transcriu íntegrament, però traduïts al castellà, alguns dels documents d'aquest procés.

2 FORT, Eufemià. *El senyoriu de Santes Creus*. Fundació Salvador Vives Casajuana (Barcelona, 1972), p. 409-411; GORT, Ezequiel. *Santa Maria de Bonrepòs. El monestir cistercenc de Montsant*. Llibres de la Carxana (Albarca, 2017), p. 55-56.

— Altres terres sense precisar, probablement també a la rodalia de Lleida.

Però això no era tot, uns anys més tard, el 27 de juny de 1229, Guillema, ja vídua, també totalment lligada amb la fundació monàstica,³ li concedí alguns censals emfitèutics que tenia a Benavarri per cessió del seu pare.⁴

I possiblement fou aquesta donació la que provocà, o bé se'n derivà, el plet de 1447 que veurem. Més endavant, al llarg del segle XIII i del següent, el monestir seguí augmentant el seu patrimoni, bona part del qual també a Lleida.

La torre en qüestió, situada a la coma dita de Benavarri, al terme de Lleida i les terres de l'entorn, a mitjan segle XIII eren de Berenguer d'Avinyó, algunes de les quals les tenia per Bonrepòs i per les que li pagava anualment un cens d'onze sous jaquesos.

Aquest personatge, el 17 de març de 1258 i per remei de la seva ànima i la dels seus pares, féu donació dels seus honors i de la torre als mercedaris de Santa Eulàlia de Lleida.

Una part d'aquests honors, però, Berenguer d'Avinyó la tenia per Bonrepòs i aleshores, en fer-ne donació, va caldre que l'abadessa, així com el convent del seu monestir, ho acceptés, cosa que féu l'1 de maig de 1265. A partir de llavors, serien els mercedaris els que haurien de pagar aquest cens anual a Bonrepòs.

Potser era que feia anys que les monges no cobraven el cens, la qüestió és que el 1447 mogueren un plet contra els mercedaris. Però sembla que fou un plet molt irregular —per no dir que plantejat de manera il·legal— perquè fou l'abadessa, sense participació dels mercedaris, qui elegí el jutge, que fou el jurisperit de Lleida, Martí Banús, que era batxiller en ambdós Drets, el qual sembla que dictà sentència a favor de les monges sense haver-hi convocat prèviament els mercedaris. Com a resultat, la torre i la terra propera foren comissades.

Però el cas és que tant la torre com una altra possessió que reclamaven i ara comissades per aquesta sentència, no eren de Bonrepòs, sinó del monestir mercenari de Santa Eulàlia de Lleida, que ho tenia en franc alou.

3 Guillema en un primer moment fins fou proposada com a abadessa el 1210, però no se sap que mai hagués ingressat a l'Orde cistercenc. Això no vol dir, però, que a Bonrepòs i en qualsevol cas —com a fundadora i protectora— no hi tingués un pes important en l'esdevenir de la comunitat pel que fa als seus primers anys, potser semblantment, entre altres casos, de Berenguera de Cervera a Vallbona o la comtessa Dolça de Foix a les Franqueses (GORT, Ezequiel. *Santa Maria de Bonrepòs...*, p. 53).

4 FORT, Eufemià. *El senyoriu de Santes Creus*, p. 409.

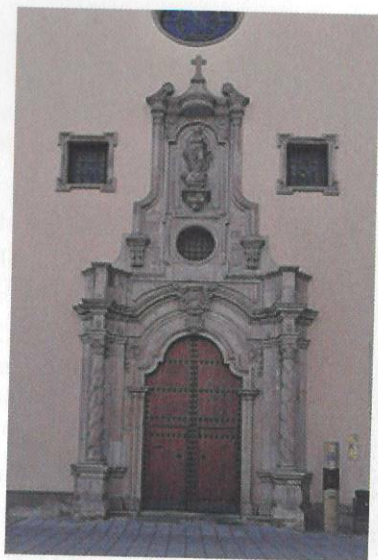
Reina Maria de Castella, esposa d'Alfons el Magnànim,
que actuava com a lloctinent del seu marit.

En saber-ho els mercedaris, el procurador de l'orde presentà una apel·lació a la reina Maria, a Barcelona, contra aquesta sentència que considerava fraudulenta, demanant-ne la nul·litat.

La reina hi va intervenir seguidament en consideració, diu, a «la pobresa i miserabilitat de dit monestir [dels mercedaris]» i així el 24 de maig escrigué a l'abadessa de Bonrepòs per tal que en el termini de deu dies hi enviés un síndic, o procurador, amb plens poders per tal de tractar aquest tema. El síndic s'havia de presentar davant seu o bé a l'Audiència davant Joan de Bellafilla, doctor en lleis al qual la reina li havia encarregat la resolució de l'assumpte. El síndic hi hauria de respondre de la suplicació que els mercedaris havien presentat a la reina.

En la mateixa lletra la reina informava que es reservava amb exclusivitat aquest procés exclouent-hi la participació de qualsevol altre jutge. Una consideració que es devia referir directament a evitar la intervenció del jurisperit lleidatà Martí Banús, al qual la reina també envià una còpia de la mateixa lletra.

Sembla, però, arran d'una protesta que els mercedaris presentaren a la reina, que aquesta lletra reial seria revocada per una altra, titulada de fraudulenta, també sortida de la cúria reial i que en aquest cas s'atribuïa a l'acció de Bonrepòs. El 12 d'agost, la reina l'invalidava i tornava a donar un termini

Portalada de l'antic convent de la Mercè instal·lada a l'església de Sant Pere.

de deu dies a l'abadessa perquè el seu síndic es presentés a Barcelona, o bé en cas contrari, passat el termini, dictaria una sentència contrària a Bonrepòs.

Sobre aquest punt fra Millán fa un comentari que em sembla inapropiat i que si més no en part és incorrecte. Després de dir que les monges «actuaron con dolo», afegeix, via nota a peu de pàgina, que «No es de extrañar el comportamiento de estas monjas. Precisaban cuantos medios económicos pudieran allegar para mantener su numerosa comunidad». Sembla evident que les monges aleshores necessitarien tots els recursos possibles, car passaven uns moments molt difícils, tal com mostra un text de 1445 en dir que les monges eren «en poc nombre e constituïdes assats en inòpia e fretura»,⁵ però dir que era una «nombro-

sa comunitat» quan sabem del cert que el 1452 només la formaven quatre monges i una conversa, mostra prou clarament que aquest autor desconeix la realitat de Bonrepòs. I encara afegeix, també sense justificar d'on ho treu, que «[...] además tenían la administración de sus bienes en personas de pocos escrúpulos, que les hacían ver intereses donde no existían». Una consideració que, sigui certa o no, en aquest cas no passa de ser una mera suposició d'aquest autor amb la intenció de menyscar el bon nom de Bonrepòs.

Uns dies més tard, el 17 d'agost, la reina manava escoltar els testimonis que presentà Bonrepòs i finalment, el 10 d'octubre i sense la presència del síndic de Bonrepòs, la reina dictà la sentència que en part fou favorable als mercedaris, ja que revocà la donada anteriorment pel jutge Martí Banús i per tant declarà nul el comís de la torre i les terres properes.

Tanmateix, per la mateixa sentència es condemnà al comanador mercedari i el convent de Santa Eulàlia a pagar a l'abadessa i convent del monestir de Bonrepòs tot el que els mercedaris li devien per raó del cens que li corresponia per aquests honors. Finalment la sentència lliurà ambdues parts a pagar els costos del procés.

Ezequiel Gort

⁵ GORT, Ezequiel. *Santa Maria de Bonrepòs...*, p. 117.

La intervenció arqueològica a la Cartoixa d'Escaladei

Des de la publicació del darrer Llibret, el setembre de 2020, els treballs d'excavació arqueològica a la Cartoixa han continuat de manera gairebé ininterrompuda en el marc de l'execució del projecte de restauració de l'església d'Escaladei que porta a terme l'Agència Catalana de Patrimoni Cultural, en col·laboració amb l'Incasòl, i que financia la Generalitat de Catalunya amb la participació del Ministerio de Fomento mitjançant el programa del 1,5 % Cultural i de la Comunitat Europea mitjançant els fons FEDER.

Durant aquests mesos hem treballat de manera intensa en diversos espais, especialment al voltant de l'església del monestir. A continuació farem un repàs de les troballes més significatives.

Fig. 1: Vista general de la zona on hi havia la capella del Santíssim abans de començar l'excavació.

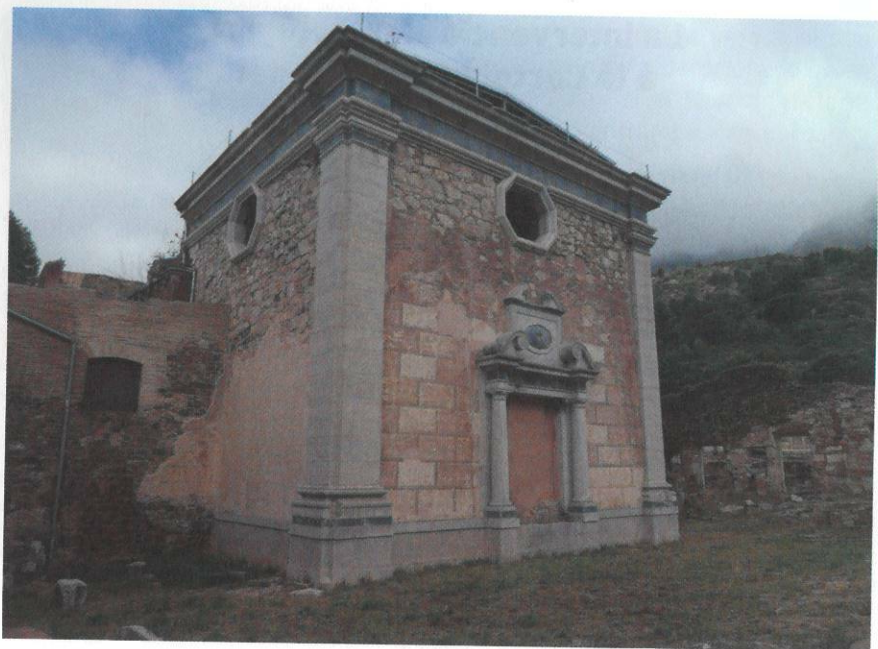

Fig. 2. Vista de la capella del Santíssim un cop completada l'excavació. S'identifiquen perfectament el cos central i les capelletes laterals que la conformaven.

Capella del Santíssim

Es tracta de la gran capella que hi havia entre l'església i el claustre Major i que fins al moment de començar els treballs arqueològics estava completament coberta de runa. Després de la seva excavació coneixem perfectament la seva estructura i sembla clar que correspon a un estil renaixentista, segurament aixecada dins del segle XVI, tot i que, com ja passava al claustre menor, la solució de les cobertes encara es manté en els paràmetres del gòtic tardà, amb voltes amb nervadures de guix.

Un element a destacar ha estat la recuperació de les dues làpides que sabíem per la historiografia que hi havia a la paret nord de l'església, dins la capella, i que feien referència a la consagració del temple feta a instàncies del patriarca Joan d'Aragó el 1333. Sabem que aquest personatge va ser un gran benefactor d'Escaladei i va fer les donacions patrimonials que havien de permetre doblar el nombre de monjos de la comunitat, que van passar de 12 a 24 gràcies a la seva generositat. El claustre que es va construir amb les 12 cel·les que havien d'acollir aquests nous monjos es coneix, en honor seu, com a claustre del Patriarca.

La inscripció està inscrita en dues peces rectangulars de pedra i s'hi llegeix

ANNO MILLENO TERCENTUM TER DECIES TRES
AUGUSTI MENSE, SEPTEMBRIS SEXTO KALENDAS
ISTAM BASSILICAM CONSECRAVIT REVERENDUS
INCLITUS ALEXANDRINUS PATRIARCHA JOHANNES
FILIUS ILLUSTRIS ARAGONENSIS QUOQUE REGIS
RAYMUNDO FRATRE DE BOSCO STANTE PRIORE

[El dia 27 d'agost de 1333, Joan, fill del rei d'Aragó i patriarca d'Alexandria va consagrar aquesta església essent prior fra Ramon de Bosc]

A la paret nord de l'església s'ha pogut identificar el punt on anava col·locada la làpida de manera que es podrà restituir al seu lloc original.

Sagristia Vella

Un altre espai en el qual s'ha intervingut en els darrers mesos ha estat l'anomenada Sagristia Vella que es troba a la banda nord de l'església. És habitual en l'arquitectura cartoixana medieval la presència, a banda i banda de la capçalera de l'església, de dues estances que normalment corresponen a la sagristia la del costat nord i a la sala

Fig. 3. Detall d'una de les dues làpides amb la inscripció de 1333 que actualment es troben en procés de restauració.

Fig. 4. Vista del paviment de rajoles decorades de la Sagristia Vella.

capitular la del sud. La cartoixa d'Escaladei disposa d'aquests dos elements. Durant la intervenció de 2010 a la zona cenobítica ja es va excavar la sala capitular medieval i enguany s'ha actuat a la sagristia.

Es tracta d'un espai molt transformat modernament amb una ampliació important feta després de la construcció del Sagrari a finals segle XVII. D'entre els elements recuperats amb la intervenció arqueològica hem de destacar el paviment de rajola decorada que encara es conservava parcialment en el terra de la sala i que es correspon a la ampliació feta a principis del segle XVIII. També es va identificar, a la paret nord, una credença amb un cap de lleó, a la boca del qual hi hauria una petita aixeta que permetia a l'oficiant rentar-se les mans abans de la missa. En aquest mateix mur s'han identificat les restes de quatre armariets possiblement destinats a guardar algunes de les relíquies de què disposava el monestir.

Fig. 5. Detall de la credença amb el cap de lleó.

Sagrari

De tota manera segurament ha estat l'excavació de l'interior del Sagrari on les troballes han estat més sorprenents i excepcionals. Es tracta del gran edifici quadrat que se situa davant la capçalera de l'església i que es va acabar de construir el 1696. Els cartoixans donen molta rellevància a aquestes edificacions ja que se les considerava com la cel·la de Nostre Senyor dins la cartoixa. Per aquest motiu acostumaven a ser els espais més rics des del punt de vista decoratiu.

El Sagrari d'Escaladei no devia ser una excepció però gairebé dos segles d'abandonament i espoliació havien deixat per a nosaltres només la carcassa de l'edifici que ella sola ja evidenciava la gran riquesa de materials i de decoracions que havia tingut. També coneixíem algunes notícies documentals que ens parlaven de les seves escultures d'alabastre i de les portes de plata del tabernacle central, però a la vista quedava poca cosa de tot això.

Fig. 6. Vista general de la rasa localitzada al voltant del basament del tabernacle a l'interior del Sagrari.

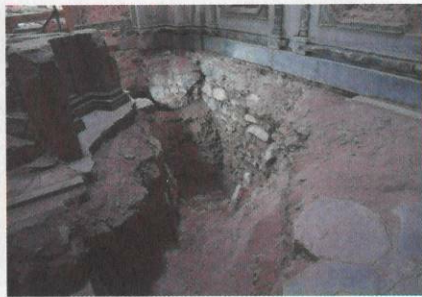

Fig. 7. Vista d'una de les rases que gairebé assolia els 3 m de fondària.

Fig. 8. Detall de les peces procedents del desmuntatge del tabernacle que reblen completament les rases.

Fig. 9. Vista parcial de les peces recuperades a l'interior de la rasa del Sagrari i que estan en procés d'estudi.

En començar l'excavació ens conformàvem a recuperar el paviment de peces de pedra de forma octogonal que encara es conservava parcialment, reconstruir l'arrambador que vorejava la part baixa de les seves parets i deixar a la vista el basament del tabernacle que ocupava el centre de l'estança.

Un cop més la Cartoixa va sorprendre tothom i en començar les tasques de neteja vam comprovar que al voltant del tabernacle es definia una profunda rasa, que en alguns punts gairebé arribava als 3 m de fondària. La seva existència no era en si sorprenent ja que la Cartoixa està plena de forats segurament oberts pels cercadors de tresors que durant dècades van perforar el subsol de la Cartoixa a la recerca, no sabem si infructuosa, de l'or dels cartoixans. La sorpresa va venir quan, en començar l'excavació

Fig. 10. Vista exterior de l'edifici del Sagrari.

de la rasa, vam veure que estava completament reblerta de pedres procedents del desmuntatge del tabernacle. Evidentment no hi havia cap de les imatges d'alabastre que va esculpir Isidre Espinalt al segle XVIII, però sí centenars de peces que per la seva forma irregular no es podien aprofitar per a fer noves construccions i els espoliadors no se les van endur.

En el moment actual s'està fent un estudi acurat de les 1504 peces de diferents formes i mides que s'han recuperat de cara a una futura restitució del tabernacle central del Sagrari que sens dubte serà una peça molt rellevant en la futura visita pública a Escaladei.

Josep M. Vila i Carabasa
Arqueòleg

PEIXATERIA CA LA VILES

Peix fresc, pesca salada i congelats

Núria Campiña Ordoñez

C/ Eres, 10
977 088 142
calaviles@hotmail.es
Cornudella de Montsant

JASANS i JASANS, SCP

- ELECTRICITAT
- FONTANERIA
- CALEFACCIÓ
- ENERGIA SOLAR
- GAS (ESPECIALISTA)
- BUTLETINS OFICIALS
- REPARACIÓ DE CALDERES

C/ Gritella, 13 - Tel. 977 82 11 71/977 82 10 71
43360 CORNUDELLA DE MONTSANT (Tarragona)

PERRUQUERIA i ESTÈTICA

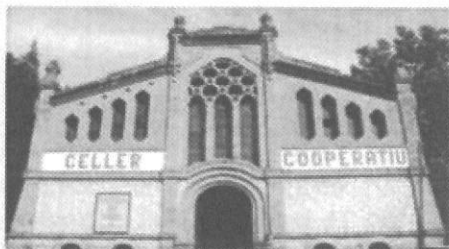
HOME-DONA

C/ Església, 11

Tel. 977 821 423

43360 Cornudella de Montsant

www.lapeludelaeli.net

CELLER COOPERATIU CORNUDELLA S.C.C.L.

C/ Comte de Rius, 2 Tel./Fax 977 82 13 29

43360 Cornudella de Montsant (Priorat-Tarragona)

www.cellercornudella.cat / info@cellercornudella.cat

Reportatge de Carmel Biarnés a les nostres terres: Scala Dei

El Gerard Mercadé, director de l'Arxiu Comarcal de la Ribera d'Ebre, ens va permetre conèixer en el seu article "Carmel Biarnés, fotoperiodista de les Tres Comarques" el contingut del fons personal d'aquest reporter d'Ascó.

De la lectura se'n va poder deduir que va realitzar 3 reportatges relacionats amb el nostre municipi, 2 sobre Scala Dei i un en què hi apareix La Morera. Algunes fotografies d'aquest últim es van publicar en El Llibret núm. 40. Tot i que vam consultar els reportatges sobre Scala Dei vam decidir deixar la seva publicació per aquest any.

Sembla que Carmel Biarnés va realitzar els reportatges a Scala Dei amb la intenció d'il·lustrar l'article "*Scala Dei, una ruïna lamentable*" publicat a "*El Correo Catalán*" l'any 1971. Deduïm de la consulta que les imatges dels dos reportatges registrats a l'ACRE es van realitzar el mateix dia, encara que estiguin en dues carpetes diferents. Les dues fotografies que es van utilitzar en l'article publicat no es troben en el fons fotogràfic dipositat a l'ACRE. Creiem que són les que devia enviar a la redacció del diari i que no li van ser retornades.

Acompanyem el reportatge d'alguns fragments de l'article que va escriure Carmel Biarnés. De la seva lectura es pot concloure que era la primera vegada que visitava la Cartoixa de Scala Dei. Sembla que en va quedar impressionat.

SCALA-DEI, UNA RUINA LAMENTABLE

ASCÓ

Todo el que pretenda visitar por primera vez la cartuja de Scala Dei, indagando lo que fue, que se pruebe de una fuerte dosis de resignación, es como pretender en contrar el tiempo de Jerusalén, tal como lo alabaron los apóstoles, después de la destrucción romana descrita por Josefo.

Todos los caminos conducen allí, desde el Ebro por Mura, García, Melá, Lloa, Gratallops, Vilella Baja, Vilella Alta.

Desde Ascó por el paso de larcas, Vimbre, la Torre, Cabacers, Vilella Baja, Vilella Alta.

Desde Prades, Albarrá, Corradella, Venta del Pucill, Pobleda, Parador de Turisano.

Desde Falset por Gratallops, Vilella Baja, Vilella Alta.

Todas las rutas son interesantísimas, todas muy distintas y muy contrastadas.

La burocracia y señorial visita que ofrece el pequeño pueblo de Scala Dei, pedánea de Morera del Montsant, con sus 60 habitantes, aventura un febril hallazgo, presagia un encuentro afortunado de la Gran Cartuja, que las frases de los escaladistas van borrando lentamente.

«Es más abundante, Polser, si que en coire lo pueden arribar, Millor a peu».

Ni carretera hay.

Interandándose por un camino de campo, bordeado de frondosas avellanas que proclaman la riqueza del suelo y la abundancia de aguas, vas avanzando por un valle que penetra hasta las mismas entrañas de la soberbia mole pétrea del Montsant, que con sus aguias levantadas por antiquísimas erupciones y trabajadas por las inclemencias del tiempo, forman una gran catedral natural: «Es monjes la la trabaren fela».

El recogimiento, la paz, el sosiego, en una palabra, la clausura de aquel valle pragonat la excelencia del acortado enclave monástico: pero el hombre siempre ambicioso, en este caso el monje, quiso encerrarse más en su soledad y levantó los primeros muros de piedra roja o gris que no desdieran del paisaje que lo rodeaba: nuevas riquezas daban más austeros muros se descubrieron de un minúsculo y peso profundamente decorado y mármoles líquidos.

La Gran Cartuja de Scala Dei fue la madre de todas las españolas y portuguesas, especialmente de San Pol de Marina, 1289, Porta Cobi, 1272, Valparaiso, 134, Vall de Cristó, 1285, Pinar, 1280, Jesús de Nazareth, 1289, Santa María de las Chuevas, 1400, Montserrat, 1433, Miraflores, 1297 y otras muchas como las de Évora y Lisboa.

Los favores y privilegios reales fueron continuos. Alfonso II, en 1163, ordenó a Al-

bert de Castellví, señor de Surana, dar a fr. Raimundo un terreno en el Montsant.

Don Pedro, en 1283, desde Lérida, determinó lindes y términos a la cartuja.

En 1342 Scala Dei cubría la villa de todos los pueblos del campo de Tarragona, por privilegio concedido por Pedro IV.

Tenía el privilegio de adquirir antes que nadie el pescado que saliese a la venta en Tarragona, concedido por Juan I en 1387, y aprobado por don Martín, 1399, y Fernando el Católico lo extendió desde Torredembarra al Coll de Balaguer. También su hijo Juan y su nieto, lo redimieron en 16 y 30 de mayo de 1392. Carlos V, en 1528, le concedió además, 60 escudos anuales. Felipe II y Felipe III lo visitaron, y larga sería la lista de privilegios concedidos y vistos reales.

LO QUE ERA SCALA DEI

El convento tenía tres claustros: el primero, de 1161, mandado edificar por don Alfonso, estaba rodeado de 12 celadas, con el cementerio en el centro. El segundo, por Juan de Aragón, hijo de Jaime el Conquistador. El tercero, por Berenguer Gualtier, condata de Lérida, rodeado de seis celadas edificadas en medio de los dos primeros claustros.

La iglesia, magnífica, vestida de hermosos cuadros de fr. Lus Pascual y del irgo Joaquín Jimeno, estaba empavesada de jaspe, con corricamente labrado y sitialles de roble de Flandes; era la admiración de cuantos lo visitaban; pero más admiración causaba la capilla en donde se veneraba el Santo Cristo, que había a Juan Fort, el monje venerable.

En 1699 quedó leminada la ornamentación del sagrado, lleno de hermosas pinturas: por aquellos días se construyó en el exterior la balda de las tortugas, la capilla de San José, la cerca en forma de muralla, el refectorio y la sacristía.

Del 1709 son la fachada y el vestíbulo, de sillaría, de vascu gusto.

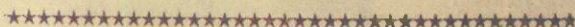
Era una cartuja extremadamente rica y poderosa, que dominaba todo el Priorat.

En 1787, año de la gran riada, que hizo estragos, alcanzando 80 palmos sobre el nivel normal, preparó el año de gran miseria de 1789, en que los monjes de Scala Dei legraron todo el trigo que tenían almacenado a los pueblos necesitados.

Lleó el año 1835... Destrucción total.

ESTADO ACTUAL

La soberbia cartuja prioratina ofrece en la actualidad una visión deplorable, danieca: ruinas y más ruinas; arcos que no sostienen ni la esperanza de una reconstrucción, muros cubiertos por es-

pesa maleza, que por sus agrietadas bocas lamentan una inutilidad perdida. La granadita iglesia, desbordada de yesos y mármoles que la reconstituyen, muestra la carne sangrante de las piedras rotas de su primitiva construcción, por su bóveda hundida ni se puede contemplar la diáfana claridad del cielo, tan obstruida ésta por hierbas y pinos que crecen en su techo, y el suelo carbonizado por aguas que se filtran uniendo los cimientos de tan soberbia mole.

La gangrena de un abandono total de años va destruyendo lentamente, pero irreversiblemente, lo poco que queda en pie.

Sus veneradas y misterica-

das piedras dicen que fueron aprovechadas como mechina para la carretera; otras están allí abandonadas y ridículas por la ironía de los lechugas y el sarcasmo de las coles.

«Las soluciones era un Parador de Turismo, pero la construcción del estúpido parador entre Pobleda y Scala Dei, ha poco inaugurado, más definitivamente toda esperanza de un resurgir de la vieja cartuja abandonada: pedir una reconstrucción sería pedir un imposible, lo único que puede hacerse es una limpieza a fondo de lo que aún queda en pie, arrancando la maleza, adecuando el templo y descombrando alrededores y asfaltando el camino de

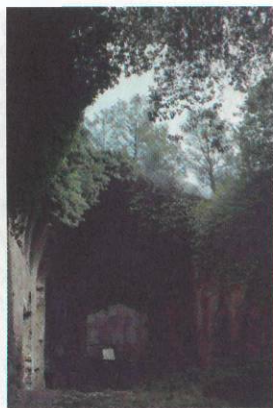
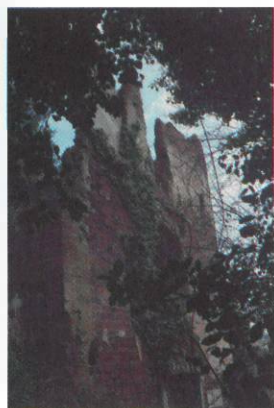
carro para poder llegar con coches hasta allí.

Así, por lo menos, llegaríamos a la posteridad, si unas ruinas gloriosas, por lo menos limpias y visitables.

Conclusión: Sobre el techo del templo se levanta nuevamente un pino. El origen de Scala Dei fue la visión de una escalera apoyada en un pino por donde subían y bajaban ángeles...

Ahora el nuevo resurgir de Scala Dei tiene que comenzar con esa escalera apoyada en ese pino por donde subían y bajaban, no ángeles, pero sí hombres que limpien tal abandono.

Carmel LLARNES.
(Fotos autor).

"Todo el que pretenda visitar por primera vez la cartuja de Scala Dei, intuyendo lo que fue, que se provea de una fuerte dosis de resignación; es como pretender encontrar el templo de Jerusalén, tal como lo alabaron los apóstoles, después de la destrucción romana descrita por Josefo.

La bucólica y señorial visión que ofrece el pequeño pueblo de Scala Dei, pedánea de Morera del Montsant, con sus 60 habitantes, aventura un feliz hallazgo, pregona un encuentro afortunado de la Gran Cartuja, que las frases de los escaladeienses van borrando lentamente "Es més amunt. Potser sí que en cotxe hi poden arribar. Millor a peu."

Ni carretera hay.

Internándose por un camino de carro, bordeado de frondosos avellanos que proclaman la riqueza del suelo y la abundancia de aguas, vas avanzando por un valle que penetra hasta las mismas entrañas de la soberbia mole pétrea del Montsant, que con sus agujas levantadas por antiquísimas erupciones y trabajadas por las inclemencias del tiempo, forman una gran catedral natural: "Els monjos ja la trobaren feta".

"La soberbia cartuja prioratina ofrece en la actualidad una visión deplorable, dantesca: ruinas y más ruinas; arcos que no sostienen ni la esperanza de una reconstrucción, muros cubiertos por espesa maleza, que por sus agrietadas bocas lamentan una nutilidad perdida... La grandiosa iglesia, deshollada de yesos y mármoles que la recubrían, muestra la carne sangrante de la piedras rojas de su primitiva construcción, por su bóveda ul-

cerada ni se puede contemplar la diáfana claridad del cielo, tan obstruida está por hiedras y pinos que crecen en su techo, y el suelo carcomido por aguas que se filtran minando los cimientos de tan soberbia mole.

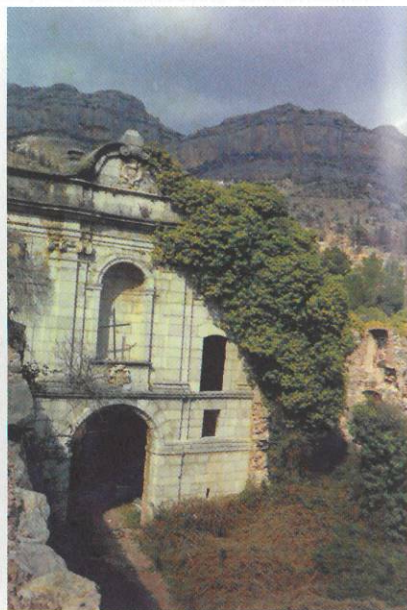
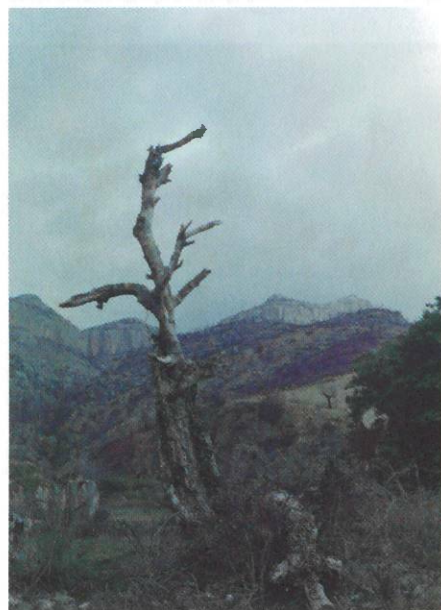
La gangrena de un abandono total de años va destruyendo lentamente, pero irremisiblemente, lo poco que queda en pie.

Sus veneradas y martirizadas piedras dicen que fueron aprovechadas como machaca para la carretera; otras están allí abandonadas y ridiculizadas por la ironía de las lechugas y el sarcasmo de las coles.

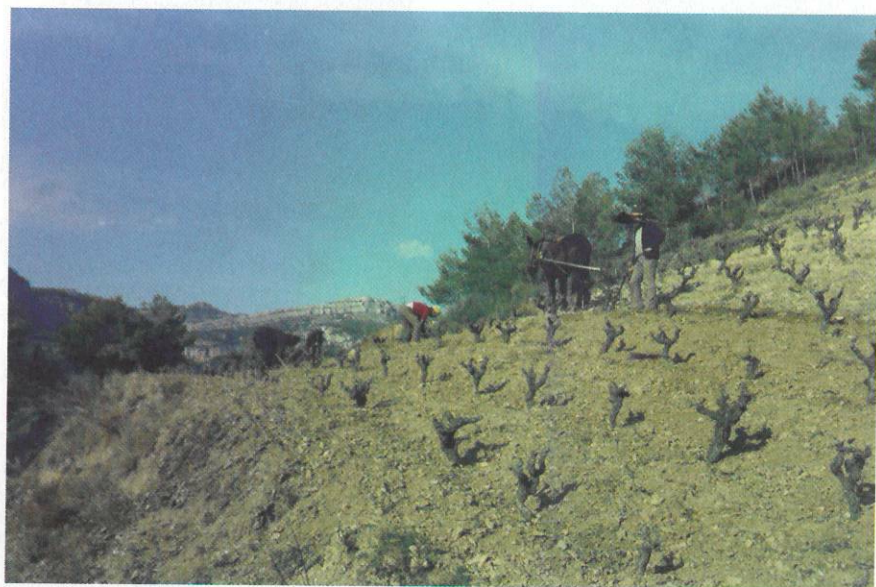
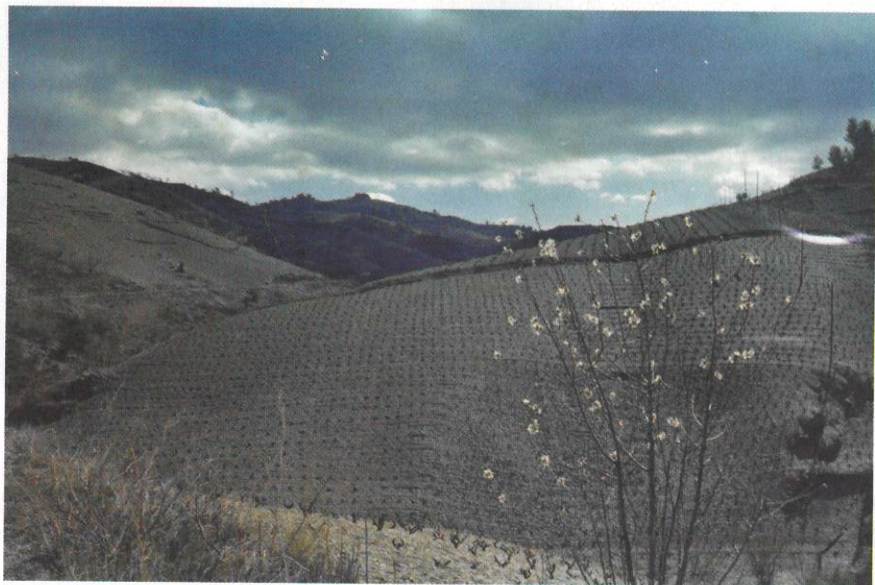
"La solución" era un Parador de Turismo, pero la construcción del estupendo parador entre Poboleda y Scala Dei, ha poco inaugurado, mata definitivamente toda esperanza de resurgir de la vieja cartuja abandonada; pedir una reconstrucción sería pedir un imposible, lo único que puede hacerse es una limpieza a fondo de lo que aún queda en pie, arrancando la maleza, adecentando el templo y descombrando alrededores y asfaltando el camino de carro para poder llegar con coches hasta allí.

Así, por lo menos, legaríamos a la posteridad, si unas ruinas gloriosas, por lo menos limpias y visitables."

"Conclusión: Sobre el techo del templo se levanta nuevamente un pino. El origen de Scala Dei fue la visión de una escalera apoyada en un pino por donde subían y bajaban ángeles..."

Ahora el nuevo resurgir de Scala Dei tiene que empezar con otra escalera apoyada en ese pino por donde suban y bajen, no ángeles, pero sí hombres que limpien tal abandono."

També hem vist que no es va limitar a fer fotografies del monument. Tal i com ens indica Gerard Mercadé en el seu article, un dels àmbits temàtics de l'obra fotogràfica és el món de la pagesia. "Per tant, l'asconenc immortalitza la feina al camp dels pagesos..."

Per qüestions d'espai, no hem reproduït totes les fotografies del fons. Podeu visualitzar-les totes a aquestes dues carpetes:

ACRE340-81-N-187 Es troba a la pàgina 38 d'"IMATGE FIXA (FOTOGRAFIA)" i

ACRE340-81-N-993 Es troba a la pàgina 163 d'"IMATGE FIXA (FOTOGRAFIA)".

També podeu consultar l'article amb aquesta referència:

ACRE340-81-T2-596. Es troba a la pàgina 120 de "Documents sense classificar".

Tal i com ens deia el Gerard Mercadé en el seu article "us indiquem l'enllaç als instruments de descripció del fons de Carmel Biarnés <https://bit.ly/3geHuQi>, per tal que pugueu accedir directament a tota aquesta informació. Si enlloc de veure les fotografies i articles en forma de llista preferiu fer cerques més afinades, accediu al portal 'Arxius en línia' <http://arxiusenlinia.cultura.gencat.cat/ArxiusEnLinia/>".

Joan Ferran Mercadé

Tractament arxivístic del Fons de La Morera de Montsant i publicació en línia dels llibres d'actes municipals

El fons de La Morera de Montsant

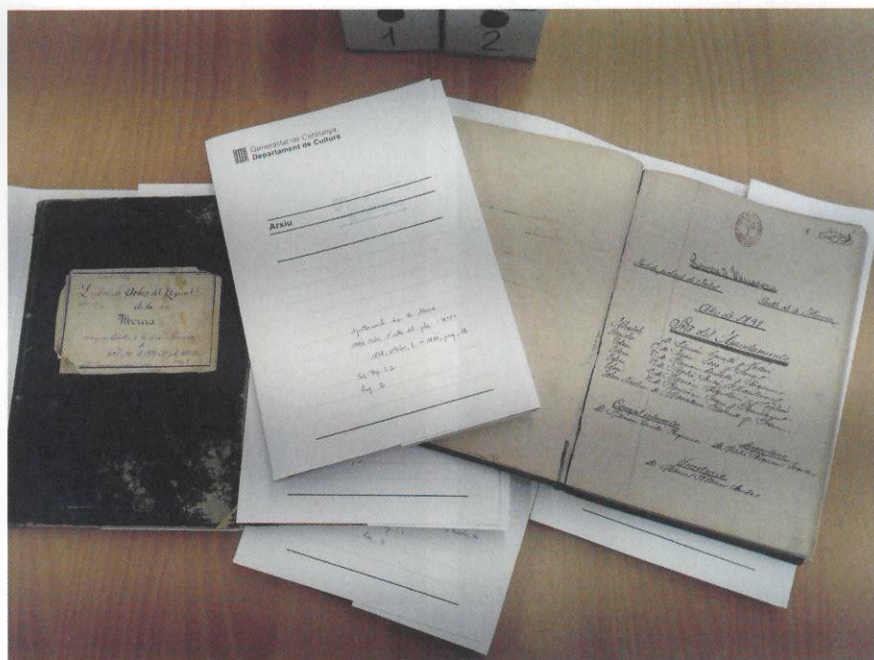
El fons de La Morera de Montsant va ingressar a l'Arxiu Comarcal del Priorat en diverses fases entre els anys 2016 i 2018, formalitzant el conveni de cessió en comodat el juny de 2017. Es van ingressar un total de 19 metres de documentació (204 capses i documentació de gran format) amb una cronologia situada entre el 1846 i el 1999. Juntament amb el fons municipal de l'Ajuntament també van ingressar els següents fons:

- Fons del Jutjat de Pau (1850-1993): 1,5 metres
- Fons de la Prefectura Local del "Movimiento" (1939-1977): 0,9 metres
- Fons de la Cambra Agrària Local (1941-1995): 3,5 metres
- Fons de l'Escola Municipal (1890-1980): 0,6 metres

El fons municipal conté les sèries documentals habituals en fons d'aquesta tipologia, les quals són reflex de les activitats i funcions que duen a terme majoritàriament tots els ajuntaments. Podem destacar alguns documents i sèries com és el cas dels llibres d'actes del ple que s'inicien el 1875, el primer padró d'habitants de 1880, les sèries de contribucions territorials que s'inicien a partir de 1868. La documentació pressupostària, a partir de 1865, és força seguida i els expedients de lleves comencen el 1875. El document més antic que s'ha conservat és l'amillament de 1846, un document indispensable per conèixer el repartiment de la terra, els tipus de cultius i amb molt d'interès per a la realització de recerques genealògiques.

Fases del tractament arxivístic d'un fons municipal

Un cop els fons ingressen a l'arxiu, se'ls aplica un tractament arxivístic amb l'objectiu d'identificar els documents que el componen, descriure'ls i fer-los accessibles. Les diverses fases de treball d'aquest tractament permeten, al final del procés, garantir la conservació del fons i l'accés dels usuaris. Us en fem una breu explicació a continuació.

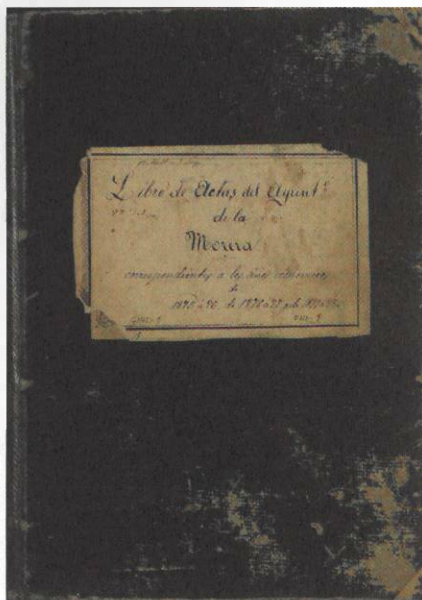
Llibres d'actes 1875 – 1896 (Documentació digitalitzada).

Neteja i desinfecció

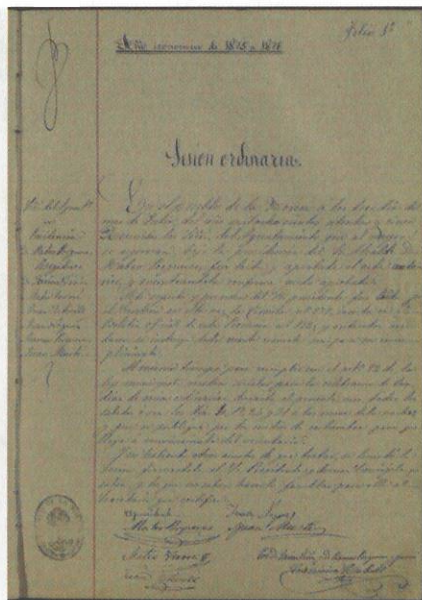
Primerament, la documentació es neteja i s'aspira per treure'n la pols i la brutícia acumulades al llarg del temps. S'eliminen els elements nocius per a la seva conservació com és el cas de plàstics, clips, grapes metàl·liques i gomes, entre d'altres. En cas de ser necessari, s'apliquen tractaments de desinfecció contra microorganismes per evitar que aquests puguin malmetre els documents fins a fer-los irrecuperables o contaminin altres fons. El fons de La Morera de Montsant es trobava en bon estat de conservació i només ha estat necessari aplicar desinfeccions puntuals i localitzades en documents concrets que han estat afectats per la humitat.

Identificació de les unitats documentals

Un cop separats els fons de diversa procedència que es poden haver barrejat amb el fons municipal, es delimita el contingut del fons produït i reunit per l'Ajuntament i s'identifiquen les principals funcions de la documentació per tal de poder relacionar cada document o expedient amb una sèrie

Portada Llibre d'actes 1875-1878.

Acta 1875.

documental. També es dona a cada unitat un breu títol descriptiu, una datació i un codi de registre únic que l'identifica de forma unívoca. A mesura que s'identifiquen les unitats s'elaboren els corresponents instruments de descripció amb un doble objectiu: tenir un control de la documentació ingressada per part de l'arxiu i del productor del fons i, posteriorment, facilitar l'accés al fons per part dels usuaris. El fons de La Morera de Montsant disposa d'un inventari elaborat a nivell d'unitat documental.

Classificació

L'arxiu està treballant actualment en la implantació del Quadre de Classificació Municipal elaborat per la Generalitat de Catalunya, que reflecteix les funcions de l'Ajuntament dividides en 13 grans àrees: acció i òrgans de govern, organització i gestió administrativa, gestió del personal, patrimoni, recursos econòmics i financers, urbanisme, sostenibilitat i medi ambient, promoció de l'activitat econòmica, població i eleccions, serveis culturals i esportius, serveis per a l'educació, serveis per al benestar i la salut i, finalment, seguretat i protecció ciutadana. Aquesta classificació inclou tant la documentació històrica de l'Ajuntament com aquella produïda recentment. Una vegada hagi finalitzat aquest procés es publicarà l'inventari al cercador Arxius en Línia.

Instal·lació

La documentació s'instal·la de manera definitiva en camises, carpetes i capses d'arxiu que en garanteixen la conservació a llarg termini. Finalment, a totes les unitats documentals i a les unitats d'instal·lació se'ls atorga una topogràfica que permet localitzar els documents ràpidament dins dels dipòsits.

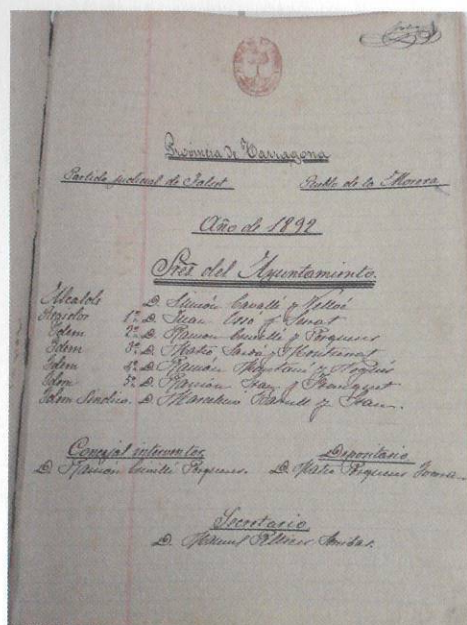
Digitalització de les actes municipals

El projecte de digitalització dels llibres d'actes la va dur a terme l'Arxiu Comarcal del Baix Camp. Les sèries de llibres d'actes municipals són una gran font d'informació per localitzar dades sobre la vida política, econòmica i social de les poblacions. Aquesta riquesa de la informació i el volum de consultes que tenen els llibres d'actes van fer que s'optés per començar les digitalitzacions per aquesta sèrie documental.

Concretament es tracta de sis unitats que s'ampliaran en el futur:

- Llibre d'actes del Ple (1875, juliol, 3 - 1878, setembre, 28)
- Llibre d'actes del Ple (1878, octubre, 1 - 1881, juny, 18)
- Llibre d'actes del Ple (1883, juliol, 1 - 1886, juny, 27)
- Llibre d'actes del Ple (1886, juliol, 4 - 1888, desembre, 30)
- Llibre d'actes del Ple (1889, gener, 6 - 1891, desembre, 27)
- Llibre d'actes del Ple (1892, gener, 3 - 1896, desembre, 27)

S'han digitalitzat un total de 1339 pàgines, totes elles codificades segons els paràmetres de funcionament de l'arxiu que permeten la vinculació automàtica de les imatges amb les seves unitats documentals. Les captures s'han dut a terme per triplicat, ja que els projectes de digitalització preveuen la captura de les imatges en diversos formats orientats als diferents usos que tindran els fitxers. En aquest cas, s'han elaborat digitalitzacions en format PDF i JPG, ja les característiques tècniques d'aquest tipus de formats permeten dur a terme tasques de difusió a Internet de manera àgil però també amb una bona qualitat de la imatge que possibilita la lectura còmoda a través d'una pantalla. El tercer format utilitzat, el TIFF, està destinat a la conservació permanent de les imatges i s'utilitza únicament com a format de conservació, ja que els pes d'aquest tipus de fitxers en dificulta la manipulació però permet garantir-ne la preservació a llarg termini amb una gran qualitat i una major resolució.

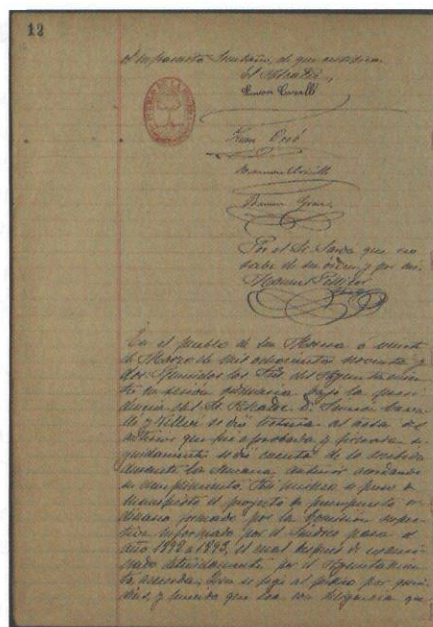
Components de l'Ajuntament l'any 1892.

Els projectes de digitalització que duen a terme els arxius han de tenir present aquesta diversitat d'usos per tal de complir correctament amb els objectius dels tractaments de digitalització i garantir que la inversió econòmica és útil i eficaç. En primer lloc, la digitalització ha de permetre la conservació del patrimoni documental. Aquest objectiu és essencial, perquè les còpies digitals permetran preservar de manera segura i efectiva la informació que contenen els documents en cas que el suport original es malmeti. En aquesta mateixa línia, les còpies digitals també són una eina molt útil per evitar el deteriorament dels documents originals, ja que permeten fer les

consultes sense manipular constantment els documents. En segon lloc, però no menys important, la digitalització és una de les principals eines per fer difusió del patrimoni documental. La possibilitat de difondre les imatges a través d'Internet permet arribar a més usuaris i també utilitzar la informació en plataformes digitals, exposicions i altres usos didàctics. Posar a disposició dels ciutadans la documentació pública és també una forma de complir amb les obligacions en matèria de transparència i accés a la informació.

Les digitalitzacions de les actes municipals són consultables a través del cercador Arxius en Línia. Aquest portal permet fer cerques de tots els fons documentals que hi ha ingressats als arxius comarcals, històrics provincials i municipals de Catalunya, així com també dels fons de l'Arxiu Nacional de Catalunya, entre d'altres. Podeu accedir a Arxius en Línia a través de l'adreça del portal <http://arxiusenlinia.cultura.gencat.cat/ArxiusEnLinia/> i també des de la pàgina web de l'Arxiu Comarcal del Priorat seleccionant el requadre "Cercador de documents" que trobareu a la pàgina principal: https://xac.gencat.cat/ca/lLista_arxius_comarcals/priorat/.

L'arxiu comarcal ha iniciat la difusió digital dels seus fons amb l'Ajuntament de La Morera de Montsant i l'objectiu és continuar amb les tasques d'associació d'imatges al cercador per a poder publicar progressivament tots els llibres d'actes dels ajuntaments de la comarca que han dipositat els seu fons a l'arxiu. També es continuaran portant a terme projectes de digitalització d'altres sèries documentals per fer pública la difusió d'aquells documents més consultats, els que tenen un valor informatiu més alt o els que es troben en un estat de conservació més delicat i així poder complir amb l'objectiu de preservar, difondre i donar a conèixer la història i el ric patrimoni documental de la comarca.

Fragment d'Acta de 1892.

Laia Vidal Vaquero
Tècnica arxivera de l'Arxiu Comarcal del Priorat

Nota del Grup de Redacció

Us volem comunicar que podem contribuir econòmicament, a nivell particular, en la digitalització del **Fons Municipal de La Morera de Montsant** apadrinant un volum o documentació. És a dir, fer-se càrrec del cost de la digitalització, per exemple, d'un dels llibres del fons. Us podeu posar amb contacte amb l'**Arxiu Comarcal del Priorat** al telèfon **977 830 145**.

Des d'aquí us animem a fer-ho.

La maleta de fusta

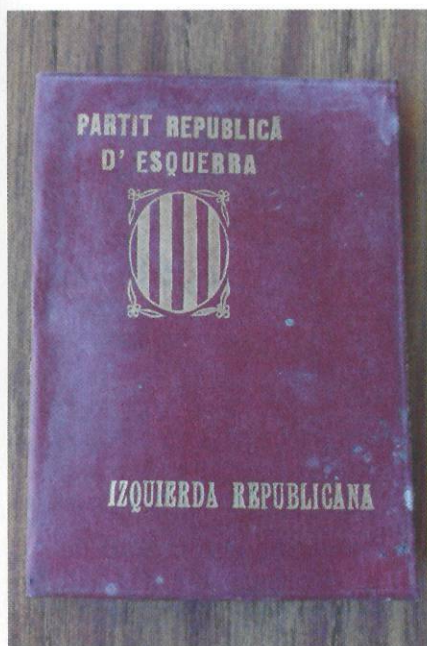
A les cases antigues hi acostuma haver alguns indrets, on gairebé no s'hi habita, però arriba un moment que cal endreçar-los i et pots trobar amb un bagul, una maleta o capsas amb objectes i papers que potser ignoraves la seva existència. Hi pot haver coses molt interessants, a vegades pots tenir sorpreses agradables, són petits tresors.

Aquest és el cas: una maleta de fusta plena de papers, molt diversos, amb documentació familiar i col·lectiva, que s'ha passat dècades sense que ningú l'obris. Papers que ens porten a la memòria records i et confirmen coses que et van explicar, moltes vegades, i que, potser, ara recordes vagament, ja que en aquell moment no hi vas parar prou atenció. Alguns dels documents hi han estat desats, diria que amagats, per la forma com han estat guardats i el lloc on s'han trobat.

Certament, faria falta una mirada més acurada, per abastar-ho tot. Ara tan sols en voldria destacar alguns dels que m'han cridat l'atenció, són els segells que hi ha a la documentació i que he volgut reproduir en aquest breu escrit de presentació: El primer és el segell d'un carnet d'afiliat al Partit Republicà d'Esquerra de La Morera de Montsant (1936). El segon

La maleta de fusta

és de l'equip de futbol de la Morera "DEPORTIU MORERA F.C." (s.d.). El tercer de l'"Orquesta SORIS-JAZZ" de La Morera de Montsant, (SORIS, ve dels cognoms Solé - Peris) (anys 40 - 50) i el quart el de l'"Orquesta MONT SANT" de Cabacés (c. 1945). Esperem esbrinar-ne més coses, abans que sigui massa tard, i evitar així perdre més informació de la seva memòria. Segurament n'hi ha més que els podem anar recuperant i així també treure'ls de l'oblit.

Sabí Peris i Serradell

AUTOSERVEI

Coaliment

C/ de les Bodegues, 1
Cornudella de Montsant
Tel. 977 82 14 17

C/ Ravel, 34 baixos
Poboleda
Tel. 977 82 73 93

AIMAR
FORN DE PA · PASTISSERIA

C/ de les Bodegues, 1
Cornudella de Montsant
Tel. 977 82 14 17

**FUSTERIA
RAUL
VIÑES
VERGE**

**C. Major, 26
43375 LA VILELLA ALTA
Tel: 977 839 077
Mòbil: 686 987 873**

CETS Parc Natural de Montsant...

L'any 2015, el Parc Natural de Montsant va iniciar un procés d'adhesió a la Carta Europea de Turisme Sostenible [CETS] que va culminar amb èxit el dia 7 de desembre de 2016 en un acte al Parlament Europeu a Brussel·les amb el lliurament de l'acreditació corresponent.

Aquesta adhesió del Parc i la seva àrea d'influència, la comarca del Priorat a la CETS, era l'inici d'una línia de treball conjunta entre els sectors públics i privats de la comarca amb l'objectiu de desenvolupar un model turístic sostenible acord amb el territori, el paisatge, els pobles i la gent del Priorat. Seguint la línia d'altres iniciatives comarcals que van derivar en la constitució de la Comissió del Paisatge del Priorat, on la CETS s'hi va incloure representant la línia de desenvolupament turístic a seguir a nivell comarcal.

Durant tot aquest període des del Parc s'ha treballat constantment per consolidar aquest model de gestió del territori en vers el turisme i per desenvolupar els compromisos derivats de la pròpia CETS. Aquesta és una tasca ingent per l'equip de gestió del Parc Natural i que no seria possible dur a terme sense la col·laboració i la implicació, de tots els ens del territori involucrats en el turisme. I que constatem que ha donat molt bons resultats en determinats temes que s'han anat treballant com per exemple: la problemàtica derivada de les marxes cicloturístiques o la implantació del gestor estadístic per la recollida de dades unificades dels visitants als punts d'informació de tota la comarca, entre d'altres.

I precisament ara més que mai és quan necessitem aquest suport de la comarca, doncs ens trobem immersos en un procés de presentació de la Memòria CETS referent al Pla d'accions 2016-2020 i de presentació de la nova estratègia i Pla d'accions 2021-2050 per tal de renovar l'esmentada acreditació. Per donar compliment als compromisos adquirits, anualment des del Parc s'han destinat recursos humans i econòmics per tal de garantir la consecució dels objectius plantejats; però no és suficient, som conscients que no tenim capacitat per arribar a complir tots els aspectes necessaris que ens requereix la gestió de la CETS a nivell comarcal. Motiu pel qual fem una crida a continuar participant activament en aquest projecte, perquè entre tots puguem aconseguir un desenvolupament turístic comarcal adequat per la nostra comarca.

Parc Natural de Montsant

TOT A 100
I MÉS

C/ Església, 4
43360 Cornudella de Montsant
Tel. 977 82 13 87

Vins
Verdures
Flors

Plaça de la Vila, 3
Cornudella de Montsant
626 233 922

Ocells, erugues i roures: pèrdua de sincronia en els ecosistemes

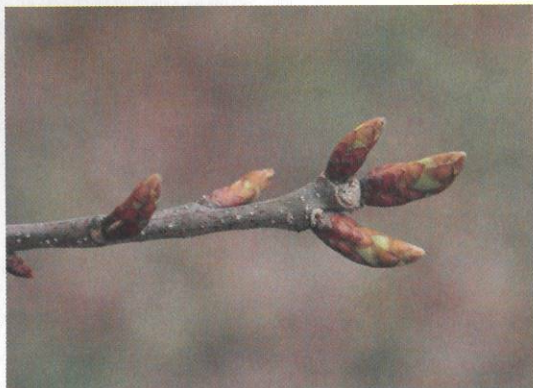
Actualment, la gran amenaça per a la biodiversitat i per al benestar humà és el canvi climàtic d'origen antropogènic. Les activitats humanes estan causant que el planeta s'escalfi excessivament, la qual cosa crea molts efectes secundaris, com ara els fenòmens meteorològics extrems. L'augment dels nivells de diòxid de carboni a l'atmosfera des de la revolució industrial (segles XVII i XVIII), es deu a activitats com la crema de combustibles fòssils (carbó, petroli i gas natural), la desforestació i l'agricultura. Quan s'utilitzen combustibles fòssils, el carboni emmagatzemat en ells s'allibera a l'atmosfera en forma de diòxid de carboni. Aquest últim, juntament amb altres gasos, com el metà, atrapen la calor dins de l'atmosfera, causant l'escalfament global. Com a resultat, els oceans s'estan escalfant, i això ocasiona fenòmens com el blanqueig dels corals a tot el món, o la disminució a un ritme alarmant de la mida dels casquets glacials de Groenlàndia i l'Antàrtida. Les espècies necessiten adaptar-se a aquests canvis ràpids. Els óssos polars, per exemple, depenen del gel marí per viure i són vulnerables al canvi climàtic. A causa del seu lent creixement i a les baixes taxes de reproducció, són menys capaços d'adaptar-se amb rapidesa als canvis en el seu entorn.

Però no cal anar a l'Antàrtida per percebre aquests canvis. Aquí, a casa nostra, en molts llocs la temperatura mitjana ha augmentat més d'un grau centígrad en els últims 100 anys. L'anomenat bon temps, la primavera, s'avança. Les temperatures que fa un segle es registraven a

Ós polar.

principis d'abril, s'assoleixen ara a principis de març. Atès que l'activitat dels organismes està fortament influenciada per la temperatura, no resulta estrany que aquest escalfament alteri els cicles biològics de plantes i animals. Aquests canvis també ocorren en els ecosistemes mediterranis com la Serra de Montsant i les seves rodalies. Les fulles dels arbres caducifolis broten ara, de mitjana, unes tres setmanes abans que fa cinquanta anys. Les de les pomeres, els oms o les figueres surten amb un mes d'antelació, mentre que les dels ametllers i els àlbers ho fan uns quinze dies abans.

Brots de roure.

Això sí, hi ha excepcions: les fulles dels castanyers semblen immutables als canvis de temperatura. Aquests arbres caducifolis allarguen així el seu període vegetatiu, no només perquè avancen la sortida de les fulles, sinó també perquè es retarda la seva caiguda, uns tretze dies de mitjana. En altres paraules, l'hivern ens arriba més tard.

D'altra banda, les plantes també estan florint i fructificant, de mitjana, 10 dies abans que fa mig segle enrere, alhora que l'aparició d'insectes s'ha avançat 11 dies. Però la naturalesa no actua de forma homogènia. La resposta al canvi climàtic difereix d'una espècie a una altra. Així, l'esbarzer floreix amb més d'un mes d'avançament, les roselles ho fan quinze dies abans, les alzines una setmana, l'olivera no s'immuta, i el pi pinyoner fins i tot es retarda uns dies. Aquesta heterogeneïtat de respostes davant el canvi climàtic pot produir importants asincronies en les interaccions entre les espècies; per exemple, entre les plantes i els seus pol·linitzadors o entre les plantes i els herbívors. Això pot acabar alterant l'estructura de les comunitats.

Alguns exemples d'aquestes asincronies les tenim també a casa nostra. Atès l'avançament de la sortida de les fulles, de la floració, de la fructificació i de l'aparició dels insectes i, per tant, de la disponibilitat del menjar, s'esperaria que les aus migratòries arribessin abans. Però no passa així. El rossinyol, l'oreneta, el cucut o la guatlle estan retardant la seva arribada a alguns llocs de la Península Ibèrica, una mitjana d'unes dues setmanes, respecte al que s'havia registrat 50 anys enrere. El retard segurament ve determinat pel canvi climàtic al lloc de partida, les regions subsaharianes, o a les zones que van creuant en la seva ruta migratòria. La sequera i la desforestació del Sahel (ecoregió africana que forma la transició entre el Sàhara al nord i la sabana lleugerament menys àrida del sud) i la conseqüent manca d'aliment dificulten la preparació del seu viatge i afavoreixen una arribada tardana. D'altra banda, algunes espècies aprofiten l'oportunitat del nostre hivern cada vegada més suau i amb prou recursos alimentaris, per no abandonar la Península Ibèrica. En trobem dos exemples en la puput i la cigonya.

Tots aquests canvis representen una amenaça per a les aus migratòries que arriben en un moment inapropiat per explotar l'hàbitat, ja que hauran de competir amb les espècies que s'han quedat durant l'hivern i, per tant, es troben en millor condició física. De fet, l'asincronia que el recent canvi climàtic ha generat entre la màxima disponibilitat alimentària i la màxima demanda per la cria, pot reduir l'aportació energètica parental i, en conseqüència, el desenvolupament i la supervivència dels pollets, com ja s'ha vist a les poblacions del mastegatatxes o papamosques. L'estació de cria no s'ha desplaçat, mentre que sí que ho han fet les condicions ambientals, biòtiques i abiòtiques.

Un altre exemple dels efectes en cadena de l'escalfament global sobre una xarxa tròfica el trobem en la mallerenga carbonera. En el darrer quart de segle, els ocells gairebé sempre posen els ous al voltant del mateix dia. Però, al llarg d'aquest interval, la temperatura primaveral ha pujat un parell de graus en algunes regions. Tot i

Mastegatatxes.

que les variables i les inèrcies climatològiques no han afectat les activitats periòdiques de la mallerenga carbonera, sí que ho ha fet la de les erugues de papallones nocturnes de les que s'alimenta. Aquestes erugues, i d'altres espècies, serveixen de menjar als pollets de la mallerenga. D'aquesta manera, el màxim de biomassa d'erugues, és a dir el total de carn disponible per a les mallerengues, s'avança en dues setmanes amb respecte al moment culminant de fa 25 anys enrere, clímax que coincidia amb el moment de major demanda: l'eclosió dels pollets. Ara la majoria de les mallerengues trenquen la closca quan acaba l'estació de les erugues. Davant l'escassetat d'aliment, només les més matineres en sortir de l'ou mengen erugues. Això afebleix els efectius poblacionals de l'ocell.

Però no són només els ocells i les erugues els que estan perdent la sincronia. Què passa en el nivell inferior de la cadena alimentària? Per poder sobreviure, les erugues que s'alimenten de les fulles joves i tendres dels roures han de fer eclosió just quan surten la gemmes i les fulles s'obren. Si l'eruga surt

de l'ou cinc dies, o més, abans de l'obertura de les fulles, morirà de fam. El mateix passarà si eclosiona més de dues setmanes després, perquè el roure s'omple de tanins. Els tanins són un grup de substàncies complexes de composició diversa que tenen un paper important en la protecció de la planta envers la predació, i potser, també com a pesticides, així com en la regulació del seu creixement. Aquestes substàncies són rebutjades per l'eruga, i, per tant, no es pot menjar les fulles. Actualment, les gemmes de roure rebenten uns 10 dies abans del que ho feien fa 25 anys enrere. Però, en aquest mateix període, l'eclosió de les erugues s'ha avançat un parell de setmanes, tractant de compensar en cinc dies el canvi operat en els roures.

Mallerenga carbonera.

Com que antigament les erugues ja sortien uns dies abans del rebentar les gemmes dels roures, ara han d'esperar, per terme mig, uns vuit dies per tenir menjar disponible.

Fins a quin punt les plantes i els animals tenen capacitat per adaptar-se o aclimatar-se ràpidament a aquests canvis climàtics? A curt termini,

les espècies tendeixen a respondre a les pertorbacions amb la migració més que amb l'evolució. A les muntanyes, poden migrar verticalment distàncies curtes, 500 m són suficients per contrarestar un augment de 3°C. De fet, en les muntanyes catalanes s'han descrit migracions verticals d'espècies vegetals i animals influïdes pel recent i relativament moderat escalfament del segle passat. Malgrat això, la migració cap a altituds majors comporta una reducció significativa en l'àrea total de cada hàbitat que pot portar a l'extinció de les espècies que requereixen una major extensió. Els estudis paleoecològics suggereixen que moltes espècies, tant animals com vegetals, poden migrar a latituds amb prou celeritat com per adaptar-se al canvi climàtic, si bé requereixen ecosistemes no pertorbats. Això ens evoca la importància d'altres dels components implicats en el canvi global que estem vivint: els canvis en l'ús de terra i la fragmentació dels ecosistemes naturals. En aquests desplaçaments, però, també es poden produir desajustaments espacials. Per exemple, les poblacions relictas de pi roig que es troben aïllades en les altes muntanyes, estaven protegides contra la processonària. No obstant això, com a conseqüència del canvi climàtic, en els darrers anys la processonària ha incrementat la seva presència a ma-

jors altituds i, per tant, els seus atacs a aquesta espècie de pi. Si les temperatures hivernals continuen augmentant, la processonària del pi castigarà encara més la ja feble capacitat de regeneració d'aquestes poblacions relictas.

Finalment, no podem deixar de recordar que aquestes modificacions del cicle biològic dels organismes no són mers indicadors del canvi climàtic. Tenen una importància ecològica crítica, ja que afecten la capacitat competitiva de les diferents espècies, la seva conservació i, per tant, a l'estructura i funcionament dels ecosistemes.

Quan observem aquests canvis a escala global, trobem alteracions molt notables. Certes aus i insectes estan ja responent al canvi global, mitjançant el seu desplaçament cap a àrees de distribució més septentrionals o, en zones muntanyoses, cap a altituds majors. Espècies menys àgils, com els arbres, restaran endarrerides. Aquestes respostes diferencials provocaran un daltabaix d'alguns ecosistemes, que seran substituïts per uns altres.

Resulta evident, a partir del que s'ha exposat aquí, que els éssers vius no restaran al marge del canvi climàtic. L'escalfament global de la superfície del planeta ha començat a alterar les sincronies entre espècies en alguns ecosistemes. Tot i que dels casos enregistrats no es poden extreure conclusions generals, els indicis resulten, si més no, inquietants. Queda per determinar la gravetat i l'extensió del problema. És necessari que els governs i els pobles de tot el món col·laborin per reduir l'amenaça del canvi climàtic.

Eruga.

Joan Barrull i Isabel Mate
Biòlegs

Crèdits a socis i venda de productes fitosanitaris, adobs, etc

Rambla de la Cartoixa, 16
43379 Escaladei
652 669 403 www.trad.cat

Restaurant
EL BASSOT

Bassot, 1 (Al costat de la
piscina municipal)
43360 Cornudella de Montsant
(Tarragona)

Gerència
Joan M.- Dana
636 10 82 35
642 84 94 19

ESTANC PASA

AGENT BBVA ESPASA

TABACS
ARTICLES DE REGAL
PERFUMERIA
MERCERIA

C/ de les Bodegues, 3
Tel. 659 478 202
Tel. 977 82 12 22
43360 CORNUDELLA DE MONTSANT

Comencem a renovar els carrers

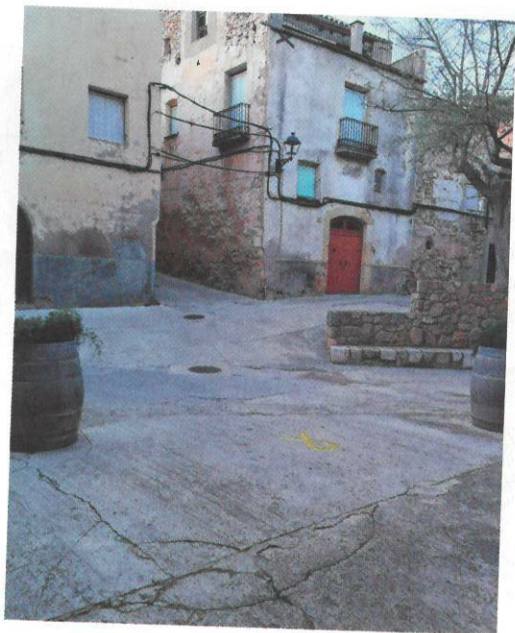
Renovació de la xarxa de serveis i pavimentació de carrers a la Morera de Montsant (1a fase)

Semblava que no s'havia d'acabar mai, però sí, finalment hem vist acabada la primera fase del projecte "Renovació de la xarxa de serveis i pavimentació de carrers". Aquesta obra que va començar a finals de setembre de l'any passat, passada la Festa Major, ens ha tingut força distrets tot l'hivern i tota la primavera.

És una actuació que té els seus inicis en l'avantprojecte "Renovació de pavimentació i serveis a La Morera de Montsant", elaborat l'any 2007 per l'equip d'Enginyeria de la Diputació de Tarragona, per encàrrec de l'Ajuntament i que la crisi del 2008 no havia permès iniciar. Contemplava l'actuació a tots els carrers del poble, a executar per fases.

Des de que vàrem entrar a l'Ajuntament, l'any 2015, teníem clar que aquesta era una necessitat a La Morera. Era evident el mal estat de la pavimentació de molts carrers del poble i consideràvem necessari incorporar una xarxa de recollida de pluvials, però i les xarxes de clavegueram

i d'aigua potable? Realment era necessari renovar-les, tal com contemplava l'avantprojecte del 2007? En aquells moments, tant l'una com l'altra tenien més de trenta anys. Anaven produint-se incidències però podien durar uns anys més. Consultats els tècnics referents, aquests ens aconsellaren que, ja que s'aixecava paviment i s'obrien rases per incloure la xarxa de pluvials, era el moment de renovar els serveis de sanejament i d'aigua potable, per tal de que complissin

normativa i oferissin un millor servei, i finalment així ho vàrem decidir. Hauria estat un error no fer-ho.

Així és que es va anar concretant aquesta primera fase que ha inclòs l'entrada al poble, el carrer de la Font, el carrer Major fins a la plaça, la pròpia plaça del Priorat i un tram del carrer Obac. L'obra s'ha finançat amb subvencions de la Diputació, el Pla d'Acció Municipal (PAM), una subvenció de la Generalitat, el Pla Únic d'Obres i Serveis de Catalunya (PUOSC) i amb tresoreria de l'Ajuntament.

Si bé és molt important disposar d'unes xarxes de serveis en bon estat, creiem que no ho és menys l'estat en que es troba el paviment dels carrers. Un paviment deteriorat sempre és un risc de caigudes, però no volíem només pavimentar i ja està, no volíem el clàssic paviment de formigó gris amb ornaments de pedra grisa. Si a la comarca del Priorat estem apostant pel valor del paisatge, cal pensar que els nuclis de població també són paisatge i que, quan s'hi actua, cal fer-ho amb criteris de valor estètic i d'integració a l'entorn. És per això que no vàrem dubtar en optar per la proposta de pavimentació dels carrers i places del poble, que feia uns anys

els veïns Gabi Bosques i Missi Sabaté, conjuntament amb el seu company de professió, l'Oriol Llauredor, varen aportar a l'Ajuntament quan aquest va demanar propostes per la renovació de la plaça i que es basava en una reflexió acurada sobre els elements i les característiques del propi nucli i del seu entorn. Com ells plantejaven a la seva proposta, l'opció ha estat la combinació de materials en colors terrosos, amb un formigó amb àrid, tenyit amb colorant i rentat a l'àcid, amb zones de llambordes als encreuaments de carrers i places, més unes peces de pedra marcant les entrades de les cases.

Deia al principi que hem estat distrets, però realment també ha estat dur. La vida al poble s'ha vist afectada durant mesos pels carrers de la zona de l'obra tallats en molts moments, sense paviment, amb rases obertes, pols i més pols, fang i més fang. Penúries acusades encara més pel temporal de neu Filomena, que ens va portar baixes temperatures i glaçades, en un moment en què teníem la xarxa d'aigua potable provisional penjada per les façanes.

Però res és etern, encara que en ocasions ens ho sembli. "Quan s'acabarà?" ens preguntàvem. Doncs s'ha acabat i ho vam inaugurar el passat 17 de juliol, amb la presència de la presidenta de la Diputació de Tarragona,

Noemí Llauredó, els diputats Josep Forasté i Marta Blanch, els alcaldes de nou municipis colindants i tots els veïns i veïnes que ens varen voler acompanyar. Uns dies abans, els nens i nenes del poble ens van ajudar a posar plantetes a diferents jardineres de la zona de l'obra, perquè fes força goig, i després ens van fer uns dibuixos que ens van agradar molt i els tenim penjats a la porta de l'ajuntament, però els vam prometre que els publicaríem a El Llibret d'enguany i aquí els teniu.

Ja només ens queda acabar de col·locar certs elements de mobiliari urbà i senyalització, que ens ajudaran a comptar amb una gestió més ordenada dels espais i de la mobilitat, perquè un efecte positiu que també ha tingut

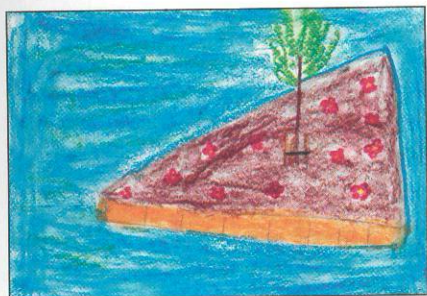

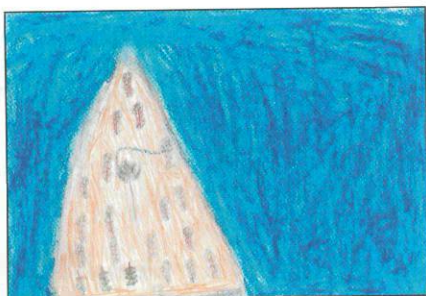
aquesta experiència és que ens hem acostumat a que no circulin cotxes pel carrer de la Font i pel carrer Major i que no aparquin a la plaça. I ens ha agradat. Molts veïns ens han anat plantejant per què no ho establíem ja sempre així i així ho tenim previst. Només podran accedir al nucli els veïns i també per càrrega i descàrrega i només es podrà aparcar a les zones senyalitzades. Segur que tots ho agraïrem.

Fina Palomar
Regidora d'Urbanisme
Ajuntament de La Morera de Montsant

La renovació dels carrers vista per la canalla

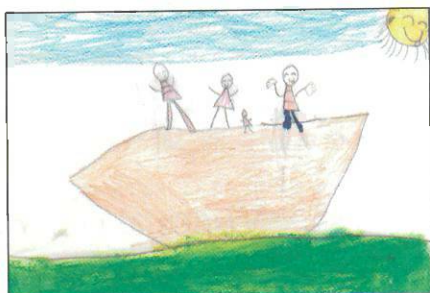
Aina Cruz

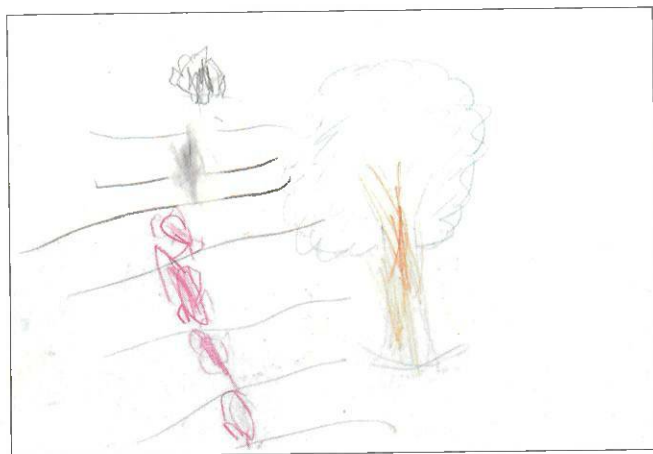
Bruna Fuentes

Dídac De Rialp

Èlia De Rialp

Jana Porqueres

Hotel & Celler

Terra Dominicata

natura · silentium · priorat

Visites al celler amb tast de vins

*

Restaurant gastronòmic

*

Celebracions

T. 877 91 22 92

reservations@terradominicata.com

Les energies renovables al Priorat

En un any en què quan sentim a parlar d'onades pensem en la pandèmia, als territoris rurals n'hem rebut una altra, d'onada: la de les energies renovables.

En el passat, la implantació de les energies renovables a Catalunya s'ha plantejat sense tenir en compte la massificació, i afavorint més els interessos econòmics dels promotors que els de la gent o els dels territoris on s'hi instal·laven les centrals (en aquella època sobretot centrals eòliques).

Però per diversos motius la implantació de les renovables va trobar-se amb diferents obstacles, cosa que ha fet que en aquests anys la transició energètica hagi quedat encallada.

A dia d'avui tenim clar que si volem que el planeta no faci un pet necessitem canviar les energies fòssils per les energies renovables. Els motius són fàcils d'entendre: els combustibles fòssils com ara el petroli o el carbó s'acaben i necessitem trobar altres fonts d'energia que no s'acabin i que ens permetin continuar vivint amb les comoditats que tenim ara: tenir llum, transports, electricitat, aigua calenta, etc. Les energies renovables són una solució perquè aprofiten recursos que no s'acaben (sobretot el vent i el sol) i perquè són fàcils d'instal·lar a qualsevol part del país i del món (cosa que afavoreix l'energia km0). A més, les energies fòssils són molt contaminants i són una causa del canvi climàtic, cosa que no passa tant amb les renovables.

Ara bé, no tot s'hi val en nom de la transició energètica. Si no hi ha un canvi de model en les nostres formes de viure i en la manera en com ens relacionem amb la terra i amb el planeta, l'emergència climàtica no s'acabarà. Per exemple, al Priorat durant l'últim any s'han planificat centrals d'energies renovables que tot i fer energia "neta" posen en perill la terra, el paisatge i l'entorn que les hauria d'acollir.

Quins són aquests projectes conflictius que s'han volgut fer a la comarca? Per què són una agressió al paisatge? Per què diem que "renovables sí però no així"? Quines alternatives hi ha?

Per començar fem una llista dels projectes per instal·lar centrals d'energia al Priorat que s'han presentat enguany:

Central eòlica Puig de la Font. Projecte de Naturgy que preveia instal·lar tres aerogeneradors als termes de Pradell de la Teixeta i Duesaigües.

Centrals solars Tarraco. Audax Solar va presentar cinc projectes de plantes fotovoltaïques als termes de Falset, Bellmunt, Masroig i Capçanes. En total sumaven un total de gairebé 232 hectàrees ocupades per plaques i 24km de línies d'evacuació.

Repotenciació de la central eòlica Trucafort. Aquesta central eòlica actualment té gairebé 100 aerogeneradors als termes de Pradell, la Torre de Fontaubella, l'Argentera i Colldejou. Enguany s'acaba la concessió d'explotació i la Societat Eòlica de l'Enderrocada ha presentat un projecte per canviar els 91 molins actuals per 7 de nous. Aquests nous aerogeneradors serien molt més grans, d'uns 150 metres d'alçada (gairebé tan alts com la Sagrada Família).

Central eòlica Lo Molló. L'empresa EDP Renovables va presentar un projecte per posar 5 aerogeneradors de 200 m d'alçada a la serra del Molló, als termes municipals de Porrera, Arbolí i Alforja. Es veurà clarament des de la Morera.

A més, al mes d'agost s'ha fet públic que **es vol construir una línia de molt alta tensió (MAT)** que portaria energia de les centrals d'Aragó cap a Catalunya, amb destinació final a l'àrea metropolitana de Barcelona, i que promouria la creació de noves centrals d'energia en territori català. En el cas del Priorat passaria pels termes del Masroig, Falset i Pradell de la Teixeta.

Fins al mes d'agost d'enguany, quasi tots els projectes de centrals al Priorat han estat o bé desestimats per la Ponència d'Energies Renovables, que és l'organisme de la Generalitat que s'encarrega d'avaluar els projectes, o bé retirats pels mateixos promotors. L'excepció és la repotenciació del Trucafort, que està pendent d'una reformulació obligada per problemes d'accés de les màquines grans.

Així mateix també s'han de tenir en compte les **centrals eòliques projectades a les comarques veïnes** com les Garrigues, la Ribera d'Ebre o el Baix Camp. Són centrals que, tot i que no afecten administrativament el Priorat, sí que suposen un impacte fort a nivell paisatgístic.

Ara bé, **per què aquests projectes són una agressió a la comarca? Per què diem que afecten negativament el Priorat?** Apuntem tres motius bàsics:

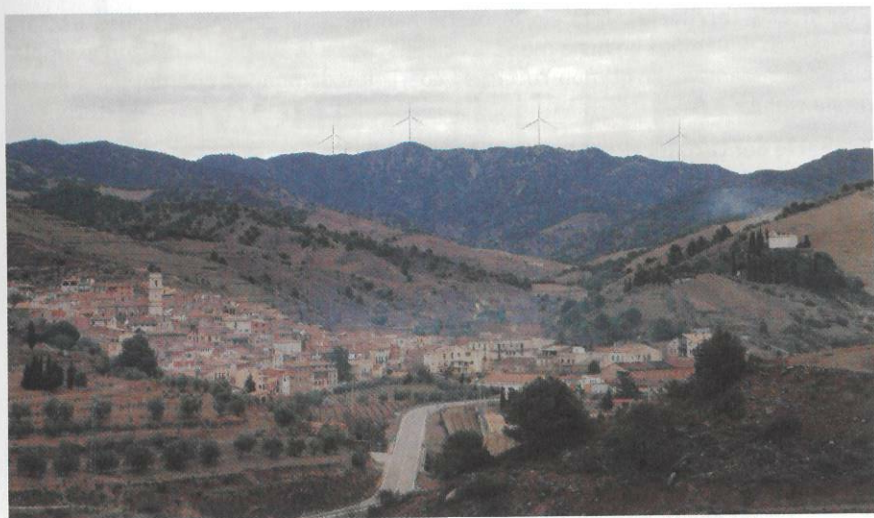
Impacte sobre els valors del medi natural i la biodiversitat. La construcció de camins d'accés a les centrals i les mateixes centrals destrueixen o posen en perill la flora i fauna dels llocs que els acullen. El projecte de Trucafort està aturat per aquest motiu. Per exemple, els projectes que hem enumerat afectarien l'hàbitat de l'àguila cuabarrada i altres espècies d'aus que estan amenaçades o són d'interès comunitari com el corb, el falcó pelegrí, l'àliga marcenca, l'àguila daurada, el duc o la gralla de bec vermell.

També afectarien boscos i alzinars muntanyencs, que estan formats per pi roig, alzines, teixos o moixeres de pastor i els corredors terrestres que connecten els espais naturals protegits com ara les Muntanyes de Prades, Serres de Pradell - l'Argentera i Serra de Llaberia.

Impacte paisatgístic. El paisatge del Priorat és un paisatge agrícola en mosaic. En aquest mosaic, la dimensió i l'escala de cada una de les peces que el formen és important, perquè cap d'elles no sobresurt per sobre de l'altra sinó que s'integra per complet amb les del seu voltant.

El paisatge del Priorat és resultat i testimoni del vincle entre les persones i la natura al llarg de la història, i és exemple de l'adaptació i la intervenció respectuosa dels humans en un territori concret. El fet que hagi arribat al segle XXI com un paisatge viu és un fet excepcional.

Les grans centrals eòliques i solars projectades aquest últim any, amb les corresponents línies d'evacuació i camins d'accés, trencarien aquest equilibri: el paisatge del Priorat perdria allò que el fa excepcional.

Simulació de la visibilitat de la central eòlica Lo Molló des de Porrera.

Impacte al model de desenvolupament de la comarca. La comarca del Priorat ha apostat des de fa més de 20 anys per un model de desenvolupament territorial basat en l'agricultura de petita escala i de policultiu de qualitat, en el turisme sostenible, i en posar en valor els trets que són propis d'aquesta terra i que queden reflectits en el paisatge.

Els impactes de les centrals eòliques i solars enumerades suposarien la mort d'aquest paisatge fins ara agrícola, viu i en evolució, cosa que seria completament negativa pel desenvolupament social i econòmic del Priorat. Un exemple molt senzill: aquests projectes dinamiten la **candidatura UNESCO Priorat-Montsant-Siurana** per inscriure el paisatge del Priorat com a Patrimoni de la humanitat.

Però aquests no són els únics motius per dir que "renovables sí, però no així", hi ha altres factors que s'han de tenir en compte. **Què hauria de tenir una transició energètica equilibrada i justa?**

Consens territorial. Els projectes presentats no tenen en compte les realitats i les opinions de la gent, les entitats, les empreses i les institucions de la comarca. Cal que es tingui en compte la veu i el vot dels que viuen als territoris on es planifiquen la instal·lació de projectes.

Energia km0. El model energètic hauria de promoure l'estalvi i l'eficiència. Que es generi l'energia a prop del lloc de consum és una manera de promoure-ho.

Democratització de l'energia. La majoria de projectes són de grans empreses que veuen en la transició energètica una manera de fer negoci. Apostar per petites centrals i per la participació de la gent (comunitats ciutadanes d'energia, per exemple) és una manera de frenar els oligopolis.

Planificació territorial. Tots els territoris han de tenir centrals eòliques i solars però si no es planifica bé hi ha massificació. El cas de la Terra Alta n'és un exemple. No podem destrossar el món rural per cobrir les demandes energètiques de les grans ciutats.

Respecte per la natura i pel territori. Les energies renovables són més netes i més verdes però també tenen costos ambientals. L'exemple més clar és que algunes centrals projectades al Priorat haurien destrossat zones naturals d'alt valor però també conreus productius.

Davant de tot això, de les agressions al paisatge i al model de comarca, **al Priorat s'han fet diverses accions.** Prioritat ha participat o promogut les següents:

Al·legacions. Des de diverses entitats i institucions del Priorat, com ara els ajuntaments, el Consell Comarcal o la mateixa associació Prioritat s'han redactat i presentat a la Generalitat informes que demanen, de manera argumentada, que es declari no viables els projectes presentats.

Acord comarcal sobre la implantació d'energies renovables al Priorat. Es tracta d'un document en el que es reconeix l'emergència climàtica i la necessitat de donar compliment als objectius europeus per mitigar els efectes del canvi climàtic. L'aposta del Priorat és assumir aquest repte de transició energètica respectant el model de desenvolupament territorial consensuat i reclamar a diferents departaments de la Generalitat l'adopció de diferents mesures que blindin la qualitat paisatgística del Priorat. L'Acord ha estat signat per tots els ajuntaments de la comarca, pel Consell Comarcal, i per més de 2000 persones, empreses i associacions.

Concentracions ciutadanes. S'han fet diverses manifestacions per mostrar el rebuig a l'actual model d'implantació de renovables. Per exemple, el dia 2 de maig se'n va fer una d'unitària a Barcelona i el diumenge 9 de maig se'n van fer de territorials arreu del país. Al Priorat la del dia 9 es va fer a Falset i hi van participar unes 400 persones.

I ara què?

En matèria de renovables i transició energètica al Priorat els últims anys s'ha canviat l'enllumenat públic per tecnologia LED (menys contaminació lumínica i més estalvi); alguns pobles estan estudiant la creació de comunitats energètiques; la DOQ Priorat promourà un estudi per instal·lar energies renovables als seus cellers... I aquests són només alguns exemples.

Tenim molta feina per fer i l'emergència climàtica corre pressa, però no podem deixar perdre un paisatge ric, divers i complex com el nostre ni podem hipotecar el nostre futur.

De la mateixa manera que les renovables volen ser respectuoses amb el planeta, han de ser-ho amb el territori, amb al terra i amb la gent, i això ha de ser així al Priorat i a tots els territoris, sobretot rurals, que es troben en la mateixa situació.

Júlia Viejobueno

Gestora cultural

Distribuïdor
de botelles
standar i
especials

Trans-Mat Rocamora, SL
Crta. de la Morera, s/nº
43360-Cornudella de Montsant
Tel. 626 30 02 31
glassmont@transmat.cat

CORNUELLA DE MONTSANT - PRIORAT

Transport

Venda de
material per la
construcció

Estufes de pellet
i llenya

Plaso per
animals

Trans-Mat Rocamora, SL
Crta. de la Morera, s/nº
43360 - Cornudella de Montsant
Tel. 609623280
info@transmat.cat

Festa Major

La Morera de Montsant

Dissabte 28 d'agost

22:30h Teatre eròtic a càrrec d'Entrellaçats al local social.

Divendres 3 de setembre

23h Concert d'havaneres amb Sons del Mar al local social.

Dissabte 4 de setembre

11h Gimcana pels infants, inici a la plaça del Priorat.

18:30h Classe de zumba a la pista poliesportiva.

23h Concert Jove del grup de versions La Traca al local social.

Diumenge 5 de setembre

09h Cercavila pels carrers del poble.

12h Actuació de l'animador infantil Trencamandres al local social.

Dimarts 7 de setembre

19h Inauguració de l'exposició HABITAR de Prioritat, a l'entrada del poble.

19:15h Una visió compartida per un projecte de comarca.

Dimecres 8 de setembre

09h Matinades i cercavila amb A3Sons.

12h Missa en Honor a la Mare de Déu i processó.

13h Concert de vermut a càrrec de Duet Azahar al local social.

L'Associació de Joves es reserva el dret de canviar, suspendre o modificar qualsevol acte si les circumstàncies ho requereixen.

Totes les activitats es realitzaran aplicant la normativa actualitzada de mesures de prevenció per evitar la propagació de la Covid-19.

2021

Scala Dei

Divendres 24 de setembre

10h Cercavila pels carrers del poble.

12h Missa en Honor a la Mare de Déu de la Mercè.

13:30h Concert vermut a càrrec de Duet Tabú.

19h Concert de Yuri Mestres a la plaça del Priorat.

Dissabte 25 de setembre

10h Excursió a la Pietat.

17h Tirada de bitlles a la zona esportiva.

20h Concert de tarda.

Diumenge 26 de setembre

11h Jocs infantils.

L'Associació de Festes es reserva el dret de canviar, suspendre o modificar qualsevol acte si les circumstàncies ho requereixen.

Totes les activitats es realitzaran aplicant la normativa actualitzada de mesures de prevenció per evitar la propagació de la Covid-19.

FUSTERIAPINYOL RICARD PINYOL @ #FUSTERIA_PINYOL
fusteriapinyol@gmail.com

FUSTERIA PINYOL

Mobles

AVDA DEL PRIORAT, 17 CORNUDELLA DE MONTSANT
TEL. 679 19 04 97 · FIX. 977 82 10 29 (TARRAGONA)

Bar l'Únic

ENTREPANS / TAPES / CARN A LA BRASA

Carrer de la Font, 7
La Morera de Montsant
690 04 08 06

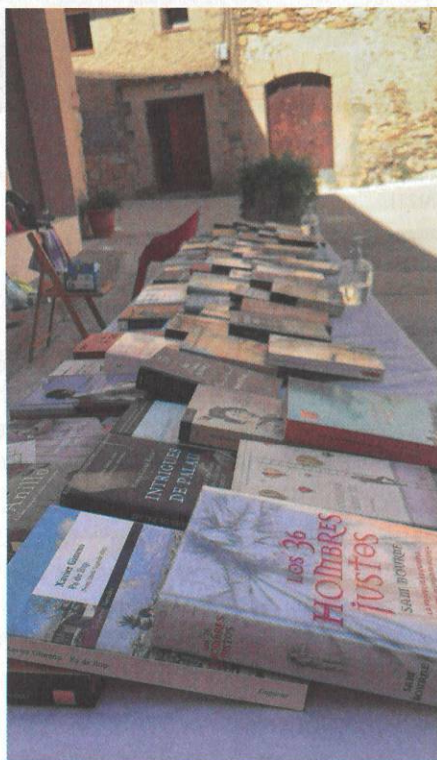
1r Aniversari de l'Associació de Joves

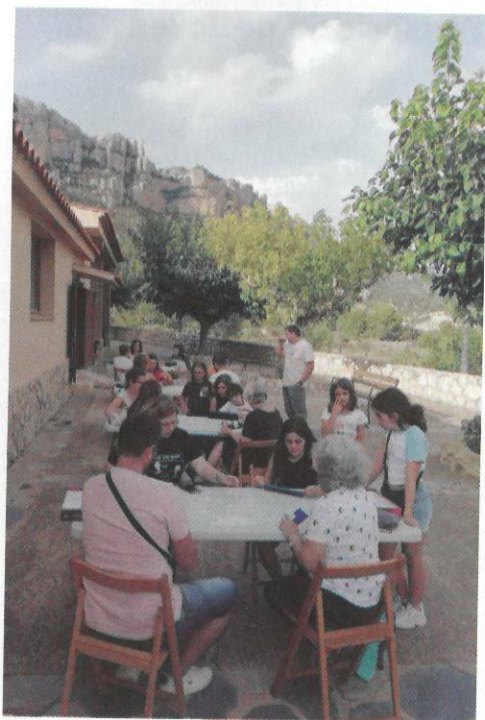
Aquest estiu fem el primer aniversari com Associació de Joves i ha estat un any ple de reptes, igual que per a la majoria de vosaltres. Tots els objectius i fites que ens vam plantejar quan vam començar continuen vigents, tot i no haver-los pogut realitzar. Però aquest no és un text per lamentar tot el que no hem pogut fer, sinó per explicar tot el que hem aconseguit i també tot el que volem assolir. Tal i com explicàvem al Llibret 2020, nosaltres vam néixer del llegat de les comissions que ens van precedir, sense intenció d'esdevenir quelcom nou. Agafant tota la seva experiència i afegint les nostres ganes de continuar i noves maneres de fer, volem continuar creixent amb vosaltres.

L'any passat va ser un any atípic, i teníem molts esdeveniments organitzats per tot el poble que no es van poder realitzar. Malgrat tot, vam poder fer força activitats al llarg de l'estiu, com Sant Jordi (23 de Juliol), la Setmana de l'Esport o la ja popular Llonganissada. La Festa Major 2020 va ser de les més singulars que la gent recorda, ja que totes les activitats estaven restringides en aforament i horari. Tanmateix, vam poder fer una edició força decent, amb concerts cada nit i algunes activitats pels infants. A més, el fet d'allargar els actes durant tot l'estiu, ens va permetre tenir activitats i concerts al llarg d'aquest, que van ser ben acollits per la gent del poble.

La pandèmia ens va tornar a enganxar amb el peu canviat la tardor passada i una nova onada va paraitzar-ho tot, obligant-nos a cancel·lar la Castanyada popular. Ens va saber greu no poder gaudir d'una vetllada tan especial, però eren moments difícils i valia més cuidar la nostra gent. Amb l'acabament del segon confinament se'ns va acudir fer una activitat de Nadal, cosa que no s'havia fet durant molt de temps.

Paradeta de llibres a la Plaça del Priorat durant el Sant Jordi d'Estiu 2020.

Partides simultànies de Rummikub durant les eliminatòries (Setmana de l'Esport i Jocs de Taula 2021).

Un dels col·lectius que més havien patit les restriccions eren els infants i ens semblava que podíem aportar el nostre granet de sorra fent que gaudissin d'un moment d'esbarjo i divertiment amb les famílies. Per a fer-ho realitat vam organitzar un espectacle de màgia del que tothom va sortir molt content, sobretot els nens, que es preguntaven com es podien fer uns trucs de màgia tan espectaculars. Així vam encetar l'any 2021, amb nous objectius i moltes esperances que la pandèmia s'acabés, però un seguit d'onades han anat frustrant les expectatives que tenia tothom pel 2021.

Tot i això, al llarg del 2021 s'han pogut organitzar activitats que esperem que hagueu gaudit. Com per exemple la Setmana de l'Esport i els Jocs de Taula, la qual ja va ser tot un èxit

l'any passat gràcies a la bona acceptació que va tenir. Enguany, l'hem pogut repetir amb noves incorporacions i canvis, però sobretot amb un gran increment dels inscrits. Tot i alguns entrebancs, s'han pogut fer totes les partides i proclamar els guanyadors de la 2a edició. Sens dubte és una activitat que durarà anys, nosaltres sempre estarem disposats a millorar-la i fer passar una bona estona a la gent del poble. Des d'aquí volem tornar felicitar els guanyadors/es i donar les gràcies a tots els participants!

L'altra activitat recuperada de la qual estem molt orgulloses és el Casal d'Estiu. Des d'uns anys ençà, el poble s'ha omplert de canalla i alegria, i tenir un espai d'esbarjo pels infants durant l'estiu s'havia convertit en un reclam. Nosaltres estem molt contents d'haver pogut ocupar aquest espai i creiem que ha estat un gran èxit. Esperem que sigui l'inici d'una llarga història i volem donar gràcies a les famílies per confiar en aquest nou projecte!

Infants i monitors del Casal d'Estiu 2021. D'esquerra a dreta: Pau, Montsant, Jana, Sabí, Roger, Joan, Dídac, Guillem, Èlia, Bruna i Martí.

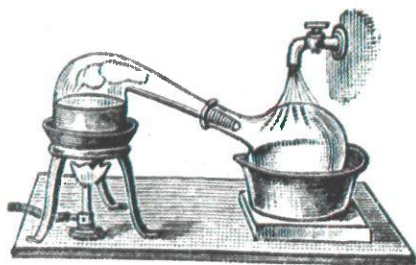
Però l'estiu no ha arribat a la seva fi, encara ens esperen molt bons moments al costat de la nostra gent. Quan la situació ens ho permeti sortirem amb les piles carregades per poder aconseguir tots els objectius que ens vam marcar i, seguint el nostre lema, **seguir fent poble**.

Per acabar, volem donar gràcies a tots els participants i a la gent que ens ha donat suport, ja que sense vosaltres tot això no hauria estat possible. Tampoc volíem acabar sense donar les gràcies a tots els sanitaris/es, un col·lectiu indispensable en aquests moments.

Gràcies de debò i bona Festa Major!

Ens veiem pel poble!

Associació de Joves la Morera de Montsant i Scala-Dei

herbarium Scala Dei

C/ Rambla la Cortoixa, 7 · 43379 Scala Dei
Tel. 699 306 501 - 622 872 358
info@herbariumscaladei.com
www.herbarium-scaladei.com

ALQUIMIA

100% ECO

estudiclaris

disseny gràfic
i comunicació

*disseny de llibres i catàlegs
imatge de restaurants
imatge d'empreses
etiquetes de vi
samarretes
grafisme i comunicació xarxes socials
disseny web
il·lustracions per encàrrec*

Carrer Major 20. 43361 La Morera de Montsant
València 223, entresòl 2a. 08007 Barcelona
627 953 500 · carola@estudiclaris.com
www.estudiclaris.com · www.carolaribas.com
@estudiclarisbcn

— Celler — PASANAU

C/ La Bassa s/n. La Morera de Montsant
977 827 202 - cellerpasanau@gmail.com
www.cellerpasanau.com

@cellerpasanau

Tres per quatre: un ball de tradició i contemporaneïtat

Addend —equipament per a la recerca, la creació audiovisual i el pensament crític— és un node actiu de la xarxa d'iniciatives que promouen la cultura contemporània en les comarques meridionals de Catalunya. [<http://addend.comissariat.cat/>]

Programa Addend té l'objectiu de facilitar i desenvolupar la interrelació entre creadors de diverses disciplines, usuaris i públic; i, així mateix, de generar un marc d'actuació favorable quant a potenciar la trobada, el debat i el transvasament de coneixements, la interrelació multidisciplinària, la investigació...; en definitiva, la producció col·laborativa i, molt especialment, les propostes que tinguin molt en compte el context que les acull i que desenvolupin treballs relacionats directament amb el Priorat, en els seus diversos aspectes socials o culturals.

L'any 2018 es va iniciar una nova línia d'actuació: Priorat en Persona - Arts Visuals, un programa d'interrelació d'artistes i creadors del territori català amb professionals rellevants de diversos àmbits del Priorat, tenint com a marc d'acollida aquesta comarca. Priorat en Persona - Arts Visuals té com a model de referència el programa **Priorat en Persona** del Centre Quim Soler, la literatura i el vi, que es va iniciar la tardor del 2009, i compta amb el seu vistiplau i amb la seva col·laboració. Comissariat convida un seguit d'artistes, creadors i agents culturals —o col·lectius— de diverses disciplines d'arts visuals al Priorat, i els posa en contacte amb un seguit de professionals —adalils— de diversos àmbits de la comarca, per desenvolupar un procés col·laboratiu amb l'objectiu que comparteixin i relacionin els seus coneixements i les seves experiències. Aquesta relació es produeix segons les seves afinitats, els seus interessos o els seus objectius.

L'objectiu d'aquesta interrelació ha de ser el producte —material o intangible— resultant de la connexió i les aportacions entre les dues parts implicades, siguin individuals o col·lectius, i es concreta específicament en cada cas, ja sigui en la producció dialògica de coneixement o en dinàmiques de recerca, desenvolupament i innovació (R+D+I). També se'n facilita la difusió, l'absorció i l'ús. És a dir, compartir i produir coneixements i posteriorment, si escau, produir una nova proposta sorgida d'aquesta trobada.

Per a la comarca en la qual pretén incidir, les propostes derivades d'aquest programa d'hibridació entre les arts, la recerca, la innovació i la societat han de servir de catalitzadors,

motors i acceleradors d'un creixement intel·ligent, sostenible i inclusiu.

Cada una de les col·laboracions engegades implica una nova aventura i, per tant, un risc generat per la imprevisibilitat, en confluïr diversos models de creativitat, mètodes de treball, interessos, predisposició i perfils humans. En aquest cas no es tractava d'una interrelació de persona a persona, si no de col·lectiu a col·lectiu, amb la diversitat i disparitat de criteris a tenir en compte.

La selecció dels participants es fa mitjançant un criteri molt intuïtiu, mai es té la certesa que funcionarà, pels molts factors que hi conflueixen, i més si tenim en compte que busquem un resultat arrelat al territori, que en la majoria de casos als participants de fora els queda llunyà i desconegut.

Aquesta suma no sempre funciona, o no sempre funciona al 100% del seu potencial, però, en aquest cas, el treball dut a terme per Primo Gabbiano, Visual Pal i la Clavellinera, ha reeixit, tant pel que fa a la sintonia entre els participants com als resultats, i més si tenim en compte els punts de partida de cadascuna de les parts, a priori molt allunyades, amb un enriquiment mutu "d'anada i tornada". Quan aquest encontre és satisfactori, el paper d'Addend és, bàsicament, el de corretja de transmissió, de catalitzador i de punt de trobada.

¾, Tradició & Contemporaneïtat

Tradició, transmissió, traspàs.

Tota saviesa humana té la seva tradició i no hi cap tradició veritable més que aquella que nodreix el present i ens projecta cap el futur.

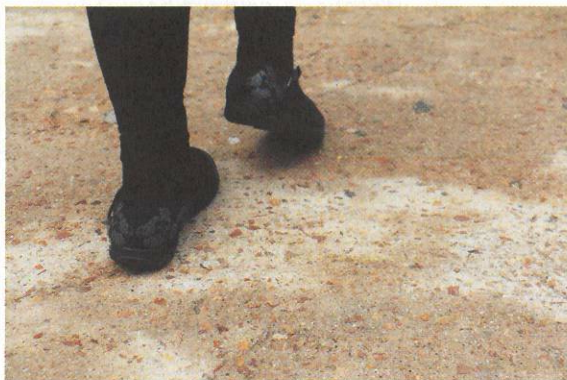
Contemporani, coexistent, renovat, sincrònic.

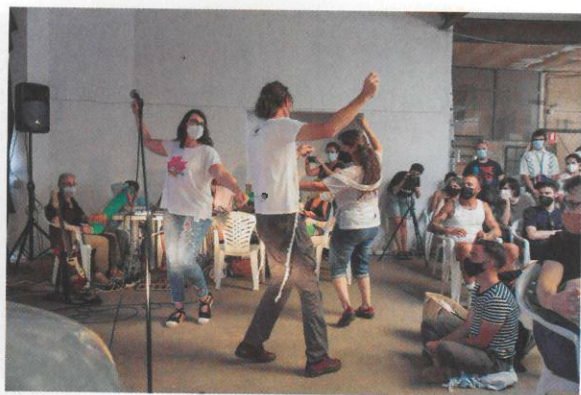
Són paraules sinònimes que adjectiven el projecte ¾ de Primo Gabbiano, Visual Pal i La Clavellinera, un projecte on els encontres i oportunitats creatives de les diferents disciplines i estètiques de les parts que hi participen esdevenen eines pel creixement artístic i personal de tots els agents actius i passius als episodis comuns.

En aquesta societat que viu immersa en la espectacularització de qualsevol activitat humana, on la cerca de resultats immediats i la mediatització fan impossible la reflexió i integració de processos reals per una veritable evolució de les comunitats humanes; ens sentim afortunades de gaudir d'aquest espai/temps per a la trobada sense pressions ni pressions, vehiculada per la conversa, la pràctica lúdica i la noesi.

Començar un projecte creatiu és començar a fer-se preguntes. Si aquest projecte, a més, implica treballar amb sensibilitats aparentment allunyades o dissemblants, les preguntes es multipliquen, s'intensifiquen. Però aquestes preguntes inicials mai poden generar por i, en el pitjor dels casos, la paràlisi del projecte... com de vegades passa. Al contrari, han de ser qüestions que excitin els agents convocats i potenciïn les futures connexions.

Quan **La Clavellinera**, **Primo Gabbiano** i **Visual Pal** van ser convidats per l'**Addend** a participar plegats en el projecte Priorat en Persona. Arts Visuals, també van sorgir preguntes. Moltes. I totes dirigides cap al mateix lloc: què podem tenir en comú un grup especialitzat en Jota, un músic experimental i performer i una artista visual? Com podem treballar conjuntament si uns treballem des de la tradició i els altres des de la contempo-

raneïtat? On ens podem trobar? S'entendran les coses que farem?

Des de la primera trobada, hivern del 2019, fins a l'estiu del 2021 aquest projecte s'ha anat desenvolupant en base a una confiança mútua i a un desig d'aprendre dels altres. Pel camí

hem sortit a l'escenari junts, creat performances, participat a festivals d'experimentació i també de música tradicional, hem creat vídeos artístics i sortit en un programa de ràdio, etc. Però sobretot hem parlat, hem pogut verbalitzar interessos, intencions i desitjos. Un projecte que té més de dos anys és ja un projecte que té memòria pròpia i una història. I un nom: ¾.

I quines són les respostes a les preguntes que ens vam plantejar un hivern de fa dos anys? Algunes les vam contestar ràpidament: tenim en comú les ganes de crear amb l'art i de proposar accions significatives; ni la tradició és sinònim d'antic ni la contemporaneïtat de modern; un bon lloc per trobar-nos podria ser la performance, un espai obert a la polisèmia i a la hibridació. Altres preguntes encara les estem pensant i d'altres no les volem contestar... Quin projecte seriós s'ajusta estrictament al pla inicial?

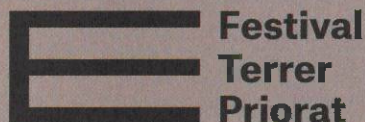
En les diferents accions portades a terme junts hem pogut constatar que l'essència dels tan aparentment divergents àmbits artístics de cada una de les parts, és la mateixa, aquest convenciment ens aboca a la cooperació. No pretenem ingènuament parlar de fusió ni d'hibridació, ens volem companys de viatge a la descoberta de nous horitzons per l'art i la cultura, sigui quin sigui el seu apel·latiu.

Finalment, tots aquests aspectes i molts més quedaran reflectits en un llibre d'artista dissenyat per la Nerea Borrell (Neredis), un pas necessari per difondre troballes i experiments. Mentrestant us convidem a visitar amb més detall el nostre projecte a través d'aquest codi QR.

Addend

Festival Terror Priorat, el nom fa la cosa

Un festival és una festa? Sí. Un festival és un element d'identitat d'un territori? Sí. Un festival és un espai de la cultura i per la cultura? Sí. Un festival és un dinamitzador de l'economia d'un lloc? Sí. Un festival és també un estat d'ànim? Potser. Fa cinc anys, ja han passat cinc anys, que vam engegar el Terror! En aquell moment teníem clar que volíem fer un projecte professional, amb la mirada posada al llarg termini i amb una mentalitat contemporània.

Cinc anys fent petites passes per consolidar un projecte ambiciós i sobretot fent cultura des de la idea de qualitat artística, d'activisme delicat, de pobles vius i d'una manera concreta de pensar una comarca: el Priorat, un territori que sobreviu i s'enerva entre el camp de Tarragona i l'Ebre, un conglomerat de poblets, turons, espadats i vinyes carregat de futur i mancat d'harmonia per les batzegades de la història.

Som producte de la voluntat col·lectiva i aquesta és la nostra raó de ser. Han de ser-hi tots: els ajuntaments, les institucions, les empreses i el públic. Si una peça cau, el Terror defalleix. Aquesta màxima és consubstancial al seu periple fins ara alegre, valent i fastuós. Som rurals, som petits, som fora de temporada, som locals i d'arrel, som majoritàriament en veu de dones. Som música i som vi. Som l'experiència de viure la música en viu tastant vins de terror en llocs que ens transporten, que ens fan sentir les essències del temps i l'espai.

Quan mirem endarrera, i repassem els artistes que hem programat la cosa comença a agafar entitat. La llista sencera és pesada de llegir, però una selecció fa sentir: Andrea Motis, Mayte Martín, Meritxell i Judith Neddermann, Los Aurora, Quico el Cèlio, El Petit de Cal Eril, David Carabén, Ariadna Savall,

Pepet i Marieta, Quartet Melt, Magalí Sare, A Vore, Joan Garriga, Carles Belda, Jaume Arnella, Xuriach, Cocanha, Escarteen Sisters, Guillem Roma, Heura Gaya, Biel Majoral, Carles Viarnés o Núria Graham. I enguany més i millor. Cada any quan acabem el festival després de veure els concerts, l'emoció del públic, les rialles i la felicitat entre copes de vi nostrat penso, —enguany és insuperable—. I cada any, no se com, ho superem.

Enumerar és una manera de dimensionar, i per entendre el Terror és impossible fer-ho sense citar tots els pobles que han estat seu oficial del festival, de nord a sud: Ulldemolins, Cornudella de Montsant, La Febró, Arbolí, La Morera de Montsant, Porrera, Escaladei, Torroja del Priorat, La Vilella Baixa, Gratallops, La Torre de Fontaubella, Falset, Marçà, Capçanes, Bellmunt del Priorat, El Masroig i Els Guiamets. Una topografia que no para d'expandir-se i que expressa amb notorietat l'àmplia acceptació que el festival ha despatat al territori.

Avui en dia podem afirmar que el Festival Terror Priorat s'ha consolidat com un espai cultural distingit de preeminència en l'escena nacional. Representa, a més, un impecable aparador del Priorat on la música, el paisatge, l'arquitectura i el plaer d'un bon vi expliquen la riquesa de la comarca.

El festival arriba a la cinquena edició amb força renovada i una programació delicada i exquisida. Els i les artistes convidades enguany són: Les Traversées Baroques, Eva Fernández, Lucia Fumero, Pau Puig & Cati Plana, Pep Gimeno *Botifarra*, Alba Carmona, Marala, Cocanha, Chicuelo, MuOm, Corrandes són Corrandes & Jaume Arnella, Enric Casasses & Don Simón y Telefunken, Isabel Vinardell & Isabelle Laudenbach, Rondalla de Guardet & Sílvia Ampolla i Clara Peya.

El festival, en un format expandit des de finals d'estiu fins a les portes de l'hivern, es fusionarà amb els territoris de les denominacions d'origen patrocinadores: DOQ Priorat, DO Montsant i DOP Siurana. La proposta artística es configura amb concerts sincers, de petit format, i en espais escollits seguint la línia discursiva que dona sentit al to humanista i espiritual que el festival té des dels seus orígens.

En aquesta edició el programa de concerts anirà acompanyat d'un programa de Tast & Paisatge amb el qual convidem el públic del festival a conèixer de prop vins, olis i paratges de la comarca del Priorat. En un context de retrobament amb la vida, Terror esdevé un espai per a la cultura i la descoberta del territori. Un relligam amb la natura i la condició d'éssers sensibles a través de la música, l'experiència del vi i el paisatge.

Blai Rosés

**del 22 d'agost
al 4 de desembre**

www.terror.cat

JORDI CARS
TALLER MECÀNIC

- TOT TIPUS DE SERVEI PER AL SEU AUTOMÒBIL
- VENDA DE VEHICLES NOUS I SEMINOUS
- XAPA I PINTURA
- REPARACIÓ I VENDA
- TRACTORS I MAQUINÀRIA AGRÍCOLA
- VEHICLE DE CORTESIA

SAHARA 4X4

TOT EN ACCESSORIS I
TUNING PER EL 4X4

POL. IND.

LES SORTS PARC. 14,
ALFORJA

977 81 65 12

POL. IND. LES SORTS PARC. 14, 43365 ALFORJA
www.jordicars.com • taller@jordicars.com

648 85 72 27

www.sahara4x4.com
alforja@sahara4x4.com

L'ABADIA
agrobotiga

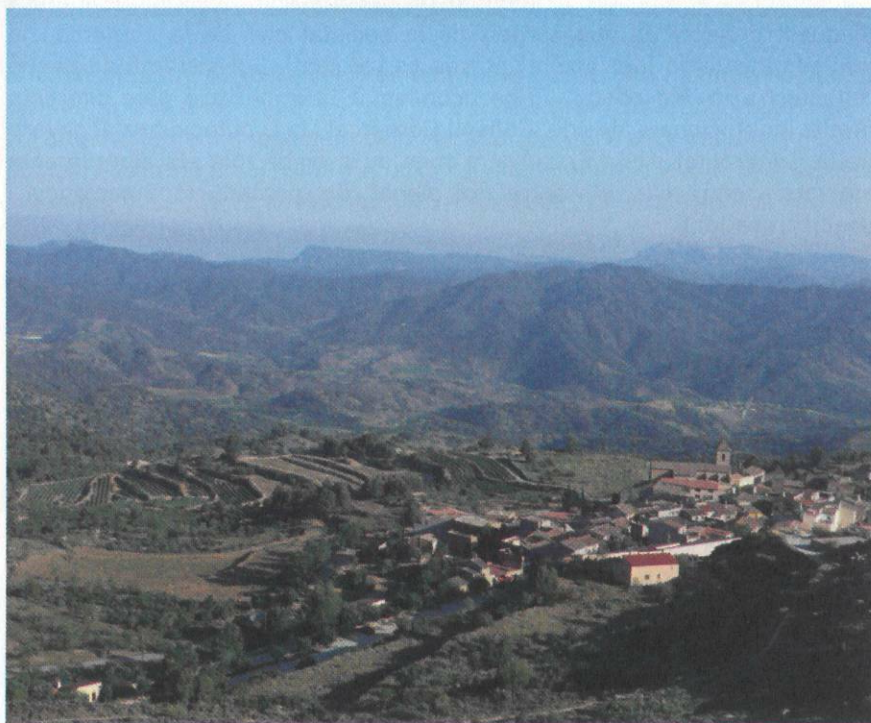
Plaça del Priorat, 6
619 316 289
agrobotigalabadia@gmail.com
La Morera de Montsant

Associació Prioritat: com està el tema?

Com ja sabeu (o no), Prioritat és l'associació que impulsa la candidatura del paisatge del Priorat a patrimoni mundial de la UNESCO. L'Ajuntament de la Morera de Montsant n'és soci i, actualment, a la junta hi ha 3 persones del nostre municipi, la Mireia Vilamala, la Susanne Schmelzer i jo (Mike Holt).

Què vol dir «patrimoni de la humanitat», i per què volem ser-ho?

Segons UNESCO: *La Convención de 1972 para la Protección del Patrimonio Mundial Cultural y Natural establece que ciertos lugares de la Tierra con un "valor universal excepcional" pertenecen al patrimonio común de la humanidad. [...] La Convención es única, porque liga el concepto de conservación de la naturaleza con la preservación de los sitios culturales. Gracias a la inestimable ayuda de las comunidades locales, la Convención es una herramienta eficaz que permite afrontar los desafíos contemporáneos relacionados con el cambio climático, la urbanización descontrolada, el turismo de masas, el desarrollo socioeconómico sostenible y las catástrofes naturales.*

Des de Prioritat defensem que aquest "valor universal excepcional" és el nostre paisatge de mosaic agrari caracteritzat per uns conreus típicament mediterranis i que barreja entorns naturals amb una agricultura tradicional i alhora dinàmica, amb un fort component de ric patrimoni immaterial. El paisatge no és ni un museu ni tampoc un parc temàtic, sinó que és l'entorn on vivim i treballem i, en el cas del Priorat, un recurs essencial per als motors econòmics de la comarca, l'agricultura de qualitat i un turisme de baixa capacitat que respecti el sentit de la dimensió i l'escala, és a dir que totes les inversions, activitats i projectes respectin aquesta característica tan prioratina que és que tot sembla fet en la petita dimensió i que res no desentona. Precisament per cuidar tot això es va impulsar la candidatura com a «paisatge cultural agrícola de muntanya mediterrània».

Com està el procés de la candidatura?

Actualment, el Priorat figura a la «llista indicativa» de la UNESCO, la sala d'espera abans de la declaració definitiva de patrimoni mundial (tot i que aquesta declaració no és automàtica). Sembla que el procés trigarà uns anys encara, però això no està tan malament com pot semblar, ja que ens dona temps per treballar el sistema de gestió, un dels punts forts de la candidatura – si s'acaba d'implantar bé. Una característica gairebé única d'aquest projecte és que sorgeix de la societat civil de la comarca, no de l'administració (per això el procés és tan lent), i el sistema de gestió reflecteix això. No obstant, s'ha aconseguit la implicació dels diferents nivells institucionals, des del Consell Comarcal i la Diputació fins al govern de la Generalitat i el d'Espanya, a més de gairebé tots els ajuntaments afectats – entre ells, el nostre. Tot plegat, de moment, toca paciència i seguir treballant.

Què és el sistema de gestió?

Segons Prioritat: És el conjunt d'òrgans i de mecanismes de funcionament que han de garantir el desplegament de les accions que es vagin consensuant, de cara a mantenir un paisatge en sintonia amb els seus valors. Un conjunt d'instruments que garanteixin d'una banda la preservació necessària i de l'altra orientin l'evolució dinàmica del paisatge per tal que reflecteixi el model territorial que construïm entre tots.

A tal efecte es constitueix la Comissió del Paisatge i la Sostenibilitat del Priorat, òrgan consultiu del Consell Comarcal, en el que participen les diferents administracions competents en matèria de paisatge (Ajuntaments, Consell Comarcal, Diputació, Generalitat, Observatori del Paisatge, Parc Natural de Montsant, Consorci de Llaberia) i els principals agents de la societat civil i empresarial del Priorat.

“Desenvolupament sostenible” és una frase que llegim i sentim cada dia: tothom hi està a favor, però sovint no significa gran cosa. En el nostre cas, vol dir simplement que la gent del Priorat pugui viure bé (i treballar) en uns pobles vius, ara i en el futur. Per això cal una economia viable, uns serveis —sanitat, ensenyament, transports...— adequats, una cultura viva i un entorn sa i ben gestionat.

El nivell més participatiu del sistema està format pels fòrums: de moment, agrari, turisme, ensenyament i cultura. El de turisme, per exemple, encaixa amb les estructures establertes sota la Carta Europea de Turisme Sostenible, impulsada en part per l'enyorada Neus Miró com a directora del Parc Natural. Aquesta Carta ja contempla un sistema de gestió per fomentar el turisme sostenible. El d'ensenyament, per exemple, ha organitzat el programa «Coneguem el Priorat», amb els col·legis i instituts de la comarca. Per saber més de les activitats dels fòrums, aviat l'associació espera encetar un butlletí, que es distribuirà a tots els pobles.

Quines amenaces veiem?

El gran dubte que sovint sorgeix quan parlem d'una declaració de patrimoni mundial és que pot comportar una massificació turística que no beneficia el territori, sinó tot al contrari, cosa que ja veiem molt a prop de casa, per

exemple a Siurana. Un dels objectius del sistema de gestió és evitar això, per exemple establint quina és la càrrega turística que ens interessa tenir per poder guanyar-nos bé la vida sense ser ofegats pel turisme, i pensant en maneres d'assegurar-la.

Una altra amenaça pot ser la massificació de les energies renovables. Potser ens haurem d'anar acostumant a les plaques solars a les nostres teulades per així contribuir a la sobirania energètica, però el que creiem que no ens interessa són centenars d'hectàrees de plaques solars o centenars de molins de vent que malmetin el nostre paisatge quan aquest és el nostre recurs més valuós i que és reflex del nostre model productiu d'èxit. Prioritat ha impulsat un acord comarcal —signat pel Consell Comarcal i ajuntaments— per regular aquesta implantació, i ha ajudat a preparar al·legacions contra projectes abusius. Quan escric aquestes ratlles, els macroprojectes solars al Priorat s'han denegat o retirat, el govern català ha paralitzat tot el procés per millorar el decret d'implantació de les energies renovables i el govern espanyol ha anunciat ajudes per fomentar la instal·lació de les plaques solars a les teulades. Estiguem atents!

A més llarg termini, un tema molt important al Priorat —com a moltes zones rurals— és el despoblament. Com tots sabem, al llarg del segle xx bona part de la gent de la comarca es va veure obligada a marxar per motius econòmics. Les coses han millorat molt, però els nostres pobles encara perden població, tot i que més lentament. La mitjana d'edat a la comarca és força alta. Perquè els joves s'hi quedin, i perquè vinguin persones noves a viure aquí, cal feina i oportunitats (a més de serveis). El vi, l'oli i el turisme, tots de la més alta qualitat, ja funcionen, però s'hauran de desenvolupar encara més, sense malmetre el paisatge que els fa possible. El paper de Prioritat és treballar des de la societat civil perquè aquest desenvolupament sigui ordenat i beneficiï tota la comarca.

Què fa Prioritat ara? A part de continuar treballant en el dossier de la UNESCO i el sistema de gestió, participa en projectes internacionals com Our World Heritage (www.ourworldheritage.org), i ha preparat l'exposició «Habitar». Aquesta exposició ha estat aturada per la pandèmia, però esperem poder-la estrenar aquest estiu, i llavors portar-la als diferents pobles de la comarca.

Com ja he comentat, la idea de Prioritat, i del sistema de gestió, és que sigui obert i participatiu. Si esteu interessats en formar part d'un fòrum, o voleu saber més de l'associació, podeu visitar la web www.prioritat.org, enviar un correu a xarxaprioritat@gmail.com —o simplement parlar amb la Mireia, la Susanne o amb mi!

Mike Holt

Fotografies: Joan Ferran Mercadé

Entrevista a Ramona Borràs Porqueres

La Ramona Borràs va néixer el 4 de febrer de 1927 a La Morera de Montsant, concretament a Cal Mestre, renom donat a la casa perquè hi havia viscut anteriorment un mestre d'obra. Era la mitjana de tres germans, la Dolores, ella i el Ramon. Es va casar amb el Jordi Borràs Graell i van tenir dos fills, el Joan Jordi i el Ramon.

Com va ser la teva infància? Què fèieu al poble?

En aquella època hi havia molts nens i jugàvem pel poble, teníem diferents jocs: el plega palla, el gat i la rata...;

també jugàvem a fireta amb bocins de test de cantira. En els jocs de córrer, els més petits érem sucre i a nosaltres mai ens agafaven.

Vas anar a l'escola?

Sí, els nens i les nenes vam anar sempre separats fins que va arribar la guerra, llavors els més grans anaven amb el senyor mestre i els més petits amb la mestra.

Com rentàveu la roba?

Anàvem a les basses que hi havia a la font, n'hi havia una per a rentar i una altra per a esbandir. A vegades a l'hivern quan feia fred, s'havia de trencar el gel per a poder rentar.

I quan eres jove, com us entreteníeu?

Els dies de cada dia els nois es reunien als quatre cantons i les noies a casa tota la setmana assegudes a la porta prenent la fresca esperant que arribés el diumenge. Aquell dia a la tarda anàvem

La Ramona amb la seva germana Dolores (1930).

Boda de la Ramona i el Jordi (1957).

a passejar cap a la carretera. En aquella època per Quaresma no es podia fer ball i ens reuníem en alguna casa per jugar al parxís o a cartes amb tota la colla i després cap a casa. Ja esperàvem el dia de Pasqua per anar a ballar! S'havia d'anar a ballar, no hi havia res més aquí i des de petits ja ballàvem.

Tampoc ens quedava gaire temps, ja que anàvem al tros tot el dia al temps d'esporgar ceps i de la collita, marxàvem a les 5 del matí de sol caminant cap al tros i tornàvem a les 8 de la nit, si encara ens quedava temps anàvem al jornal i la mare ens donava diners per a nosaltres, amb els que ens compràvem sabates noves i un vestit nou per la Festa Major.

Com us va conèixer amb el Jordi?

La seva família vivia a Riudecols i van pujar a La Morera a treballar tallant pins, van comprar una casa aquí al poble i ens vam conèixer ballant a la Festa Major, a partir d'aquí vam començar a festejar i ens vam casar el 28 de setembre de 1957.

Com va ser la boda?

Ens vam casar aquí a l'església, després vam venir a dinar a casa amb tota la família i vam ballar a dalt a la sala. De viatge de nuvis vam anar a Mallorca, perquè ens havien parlat de les Coves del Drach i vam dir que si haviem d'anar de viatge de nuvis aniríem a Mallorca.

Ens vam ajuntar tot un grup on hi havia uns alemanys, van fer fotografies i ens les van enviar a tots els que anàvem. Des d'Alemanya aquí a La Morera!

A que us dedicàveu?

A tota la feina del tros: a plegar ametlles i avellanes, a collir olives, esporgar ceps, veremar... Després ho veníem i a casa fèiem vi i oli. També teníem hort per casa.

La Ramona i el Jordi ballant a la Festa Major (1955).

Com ha canviat La Morera al llarg dels anys?

Home doncs llavors hi havia molta gent, jo ja no ho he vist, però deien que antes hi havia 900 habitants i en algunes cases hi vivien dues famílies, però hi havia molta misèria, hi havia poca feina i pagaven poc.

D'aspecte també ha canviat, s'han fet moltes coses noves.

I la Festa Major? Com era abans?

La Festa Major durava 3 dies. El primer dia al matí feien la missa i la processó, després feien el Ball de Vermut i a la tarda molts anys van fer futbol; a la nit es feia el Ball de plaça i a continuació el Ball de nit. El segon dia es feia missa i també ball a la tarda i a la nit. El tercer dia era el dia dels dropos i ja no es feia gaire cosa.

Anàvem a fer el vermut al cafè mentre feien el Ball de vermut i a casa per dinar sempre fèiem caldo, pollastre rostit i per postres orellons i ametlles torrades. Pujava una banda de la Vilella Baixa, es passaven tot el dia aquí a La Morera, primer sortien a la processó i després tocaven al ball.

A les 10 de la nit començava el Ball de Plaça que el feien a la Plaça de Baix, cada noi havia de comprar un ram per a la noia amb la que volia ballar, ja que si no no es podia ballar, i per obrir el ball sortien primer les majores; a les 12 paraven el Ball de Plaça i començava el ball a l'envelat que muntaven amb herbes i borasses a la Plaça de Dalt.

Recordo que alguns anys també es ballava la jota, però només ho ballaven els més grans del poble.

També anàvem a la Festa Major d'altres pobles, sobretot a la de Poboleda. Ens quedàvem tota la nit ballant i quan ja sortia el sol pujàvem caminant fins a La Morera.

Com t'agradaria que fos La Morera en un futur?

A mi m'agradaria que pugés força, però no se si pujarà. Ja ha pujat en els últims anys, però voldria que pugés més.

La Ramona amb els seus fills, el Joan Jordi i el Ramon (1963).

Clara Borràs Casals

Néta de la Ramona

Nota del Grup de redacció:

El passat 20 d'agost ens va deixar sobtadament la Ramona, quan El Llibret ja estava tancat.

LA MORERA DE MONTSANT

REFUGI

- Descans
- Menjars casolans
- Activitats guiades
- Informació

c. Major, 6
info@refugimoreramontsant.com
977 530 620
619 737 201

LA CONRERIA *d'Scala Dei*

VINS DENOMINACIÓ D'ORIGEN QUALIFICADA PRIORAT

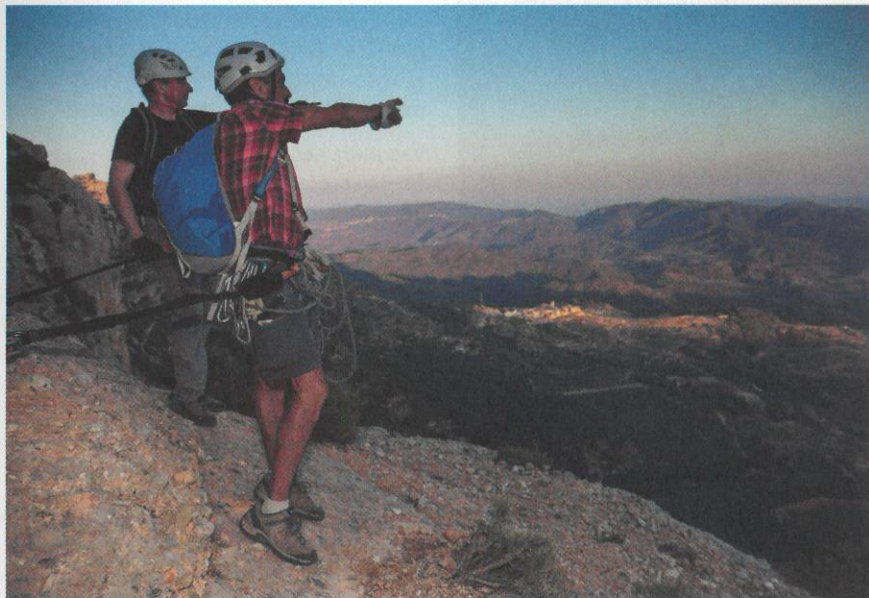
Visites guiades i tast de vins.

Per reserves:

Tel 977 827 055

www.vinslaconreria.com

Entrevista al Joan del refugi

Tres Joans, els dos entrevistadors i l'entrevistat, ens trobem dues agradables tardes de finals de juliol per conversar tranquil·lament.

El Joan Olivé, més conegut per tothom com el Joan del refugi, fa tres anys que es va fer càrrec del refugi de La Morera de Montsant de la FEEC.

Als membres del Grup de redacció ens ha semblat interessant conèixer més coses d'ell i de la seva activitat.

Com vols que et presentem?

Sóc un muntanyenc.

Ens dius alguna cosa dels teus orígens personals.

Vaig néixer l'any 1967 al barri barceloní del Congrés en una família de muntanyencs.

La teva relació amb la muntanya va començar aviat?

Aquesta pregunta és de resposta més extensa.

El meu pare era membre de la UEC. Recordo que de ben petit, amb només 6 anys, vaig participar a les primeres activitats del centre.

La distracció familiar era la muntanya, els meus pares tenien llogada una masia al Montnegre. Molt a prop hi havia algunes roques que ens servien al meu germà gran i a mi per fer les primeres pràctiques d'escalada amb els mitjans casolans de què disposàvem.

Més endavant vaig participar a les activitats de formació de la UEC. Formava part del 3r grup que és el que feia les sortides més tècniques. Amb 17 anys vaig participar a les activitats dirigides per l'Albert

Mompart. Em vaig incorporar a la SAME [Secció d'Alta Muntanya i Escalada] coordinada pel Josep M. Salvany.

Vaig començar fort. Als 15 anys vaig obrir una via al Pic del Martell a Castelldefels. En aquella època sortíem a escalar tots els caps de setmana que podíem.

Em van venir a buscar del CADE (Centre Acadèmic d'Escalada) del CEC (Centre Excursionista de Catalunya) i vaig començar als 18 anys a fer de monitor en els cursets d'escalada. Un dels alumnes que vaig tenir va ser el Ferran Latorre que en aquella època ja apuntava molt alt. Ha estat el primer català en aconseguir els 14 cims de 8000 metres que hi ha al món.

En aquella època vaig tenir l'ocasió de fer una estada de quinze dies als Alps. De tornada vam prorrogar el viatge aturant-nos a la Provença, concretament al Verdon on vam practicar l'escalada esportiva a les parets de roca calenta.

A nosaltres que veníem de fer escalada clàssica als Alps ens va permetre conèi-

xer i practicar les noves tendències en el món de l'escalada.

Als anys 80 vaig participar en els inicis de l'escalada esportiva a Catalunya formant part de diversos grups. El més important en aquest tipus d'escalada és com t'enfiles a la pedra.

Vas patir accidents?

En diverses ocasions en vaig patir algun per excés de confiança. Per sort no n'hi va haver cap de greu.

Com arribes a les nostres terres?

L'any 1985 comença la meua època "prioratencia/siuranenca". De la mà de l'Eduard Burgada, que per a mi és un referent personal, començo a conèixer les parets de Siurana i a obrir algunes noves vies. Faig moltíssimes estades al refugi Ciriac Bonet, que en aquells moments tenia uns equipaments molt bàsics. D'anècdotes del refugi us en podria explicar moltes.

Fruit d'aquesta experiència sorgeix la idea de convertir-me en guarda del refugi. Faig la proposta al CEC, propietari del refugi, que després de diverses gestions desestima l'oferiment.

Quan aconsegueixes convertir-te en guarda de refugi?

El Jordi Besora, també escalador, em proposa de guardar el refugi dels Cogullons que el Club Excursionista Montblanc té a prop de Rojals. Tocant al refugi hi ha diverses zones adients per a l'escalada. Accepto la proposta i m'hi passo set anys, del 1989 al 1996.

A partir de quin moment comença la relació entre l'escalada i la teva activitat professional?

Deixo els Cogullons, em caso amb una noia de Valls i vaig a treballar a Barcelona.

Faig treballs verticals relacionats amb la campanya Barcelona posa't guapa.

Aviat vaig anar assumint responsabilitats a l'empresa per la que treballava: Trac Rehabilitació d'Edificis.

L'empresa va obrir una delegació a Tarragona i em van encomanar de portar-la. Ho vaig fer del 1999 fins al 2003. Realitzàvem i executàvem projectes per l'administració pública, sovint relacionats amb activitats de conservació del patrimoni arquitectònic. La crisi econòmica va comportar un canvi de feina i de vida.

En què va consistir?

Bàsicament en el retorn a un modus de vida molt més tranquil. Ens vam instal·lar a una petita masia de Valls on intentàvem viure de manera autosuficient. Vaig aprofitar per treure'm el títol de Guia d'escalada.

Vaig entrar en contacte amb escaladors i escaladores més joves que jo. Per ells jo era una llegenda del món de l'escala-

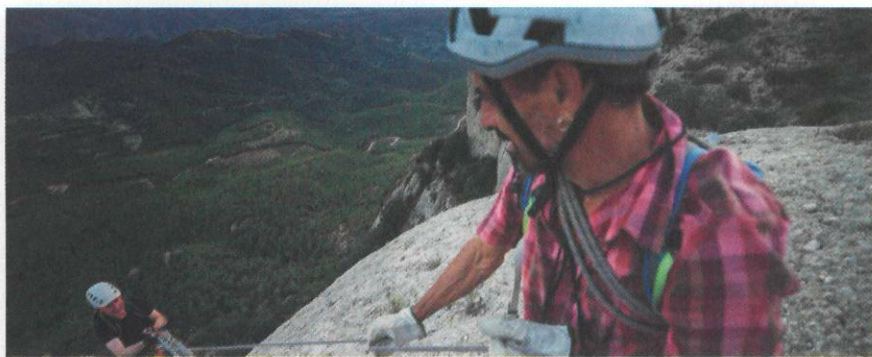
da esportiva, un dels iniciadors d'aquesta modalitat.

Com va ser el retorn professional a les activitats d'escalada?

L'any 2014 vaig decidir crear una empresa dedicada a la formació i als guiatges: Legend Experience. El nom està relacionat amb la interacció que es va generar en entrar en contacte amb els joves escaladors. Un escalador veterà que ofereix la seva experiència a les persones que en volen aprendre o que es volen posar al dia.

Aviat em vaig posar en contacte amb el PNNON per oferir els meus serveis. Vaig participar a les primeres reunions de la CETS (Carta europea del turisme sostenible). Vaig assistir a la primera convocatòria del curs de Bon coneixedor del Parc Natural de Montserrat.

Quina vinculació tenies amb La Morena-Scala Dei abans de ser guarda del refugi?

Sobretot la relacionada amb l'escalada. El fet de viure a Valls em permetia anar i venir amb facilitat.

Com vas arribar a ser guarda del refugi de La Morera?

Vaig inscriure'm a la convocatòria per a la concessió de l'explotació del Refugi que la FEEC va fer pública a finals de 2017. A part del Currículum Personal i Esportiu, vam haver de presentar un Projecte de Gestió i Dinamització, un Projecte de Restauració i Allotjament i una oferta econòmica. En total crec que hi van haver 8 aspirants, nosaltres vam ser un dels dos finalistes.

La decisió es va prendre a partir del resultat d'una prova de cuina. Vaig haver d'elaborar en temps real un dels menús de la proposta gastronòmica. A partir d'aquí va començar el període de concessió inicial que és de 3 anys des de l'obertura del refugi.

Quins requisits ha de complir un guarda de refugi? Cal alguna mena de formació prèvia?

La convocatòria estipulava que es valorava positivament el fet de tenir un perfil professional que contemplés un dels següents aspectes: ser Tècnic esportiu

en mitjana muntanya o superior, tenir el Certificat de qualificació professional de guarda de refugis i albergs de muntanya, tenir experiència laboral acreditable amb un mínim de dos anys com a treballador en refugis i/o albergs. En el meu cas complia amb dos dels requeriments. A més s'han de tenir coneixements d'assistència sanitària de nivell 2 i posseir el carnet de manipulador d'aliments.

Un guarda ha de tenir un bon coneixement del territori, capacitat organitzativa i, en el cas d'aquest refugi, iniciativa per plantejar una proposta gastronòmica atraient.

Es pot viure només d'aquesta feina?

De moment no. Continuo fent altres feines complementàries relacionades amb l'escalada: guiatges, formació, treballs verticals.

Tens persones que t'ajudin?

A la cuina m'ajuda l'Andreu i la família em dona un cop de mà en el servei de restauració les temporades de més afluència de públic.

Quina tipologia de persones són les usuàries del refugi com a tal?

Són muntanyencs, escaladors i famílies. Molts dels usuaris són persones que participen en activitats de formació que

estan obertes a tothom. Tinc una oferta diversa d'activitats relacionades amb l'escalada: Iniciació, Gestió de la por, Seguretat en vies ferrades, Escalada en vies llargues.

El fet que el Refugi sigui de la FEEC què comporta?

Atendre especialment les persones que estan federades. Acollir algunes de les activitats de formació que s'organitzen des de la FEEC. Per altra part ells fan difusió dels serveis del refugi.

Pel que fa al servei de restauració rebem clients habituals de la comarca que coneixen i valoren l'oferta gastronòmica.

Has notat els efectes de la Covid-19 pel que fa al nombre i procedència dels usuaris?

En aquest tres anys no tenim prou elements per poder comparar. Des del punt de vista del servei de restauració aquest és el balanç: L'estiu del 2019 va ser molt fluix, era el moment de l'arrendada i encara no ens coneixia gairebé ningú. L'estiu del 2020 vam tenir molta feina relacionada amb el turisme de proximitat. Aquest estiu de moment és més fluix que l'any passat.

Pel que fa a pernотacions, aquest mes de juliol només n'hem tingut 5. El fet d'haver de compartir els espais genera una certa aprensió. En aquest moments i a causa de les mesures Covid només tenim disponibles la meitat de les places de pernотca.

Quina relació tens amb els veïns i veïnes de La Morera?

Conec les persones que venen al refugi. Em sento a gust i tinc una bona relació amb les persones conegudes. Tinc una relació fluida amb les institucions.

Com que sóc una persona molt de casa, no acostumo a passejar pel poble i no acostumo a anar als espais socials.

Com veus el teu futur i el del refugi?

La situació actual és de total incertesa. De moment no tinc prou elements per fer balanç ni per pensar massa en el futur.

A nivell personal sempre me n'he sortit i crec que me'n sortiré. Acabo de renovar per cinc anys més, tal i com estipula el contracte amb la FEEC; però mai se sap. La dedicació a aquesta activitat t'ha de compensar en tots els aspectes. L'activitat gastronòmica és molt estressant.

Què té aquest refugi que el fa especial? Té la millor terrassa gastronòmica del Priorat. És un restaurant amb possibilitat de pernотca.

Ara que vius a La Morera de manera permanent, com veus el futur del poble?

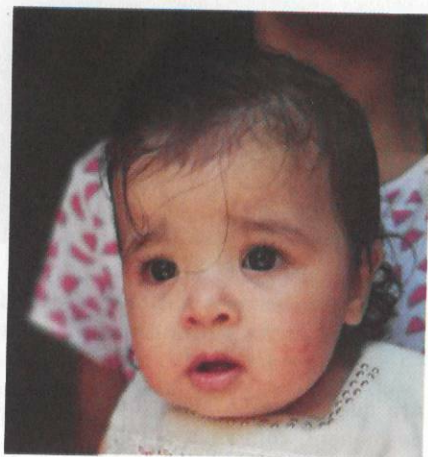
La Morera té un punt d'aïllament que pot afavorir o perjudicar. Cal gestionar correctament l'afluència de turisme i el que comporta. Cal trobar el punt just; però trobar-lo és complicat. Està clar que s'ha de continuar treballant per la gestió correcta dels residus. Crec que és imprescindible plantejar la creació d'un punt de recepció regulat d'autocaravanes.

Hem gaudit de la conversa al mateix temps que des de la terrassa hem vist com la llum del capvespre anava canviant l'aspecte del nostre paisatge prioratí. Mentre fèiem l'entrevista han caigut quatre gotes que semblava que ens volien espantllar la tarda. De seguida ha sortit l'arc de sant Martí com a senyal de bons auguris.

Moltes gràcies per acollir-nos.

Joan Ferran i Joan de Salas
Fotos d'escalada: Roger Rovira

Pares i mares que parlen dels fills

Nor El Oujgli Bouakka

3 de setembre 2020, Reus

Pare: Mohammed

Mare: Karima

Germans: Samar i Youssef

Quina relació teniu amb La Morera – Scala Dei?

Vam venir a viure a Scala Dei perquè el pare ja hi treballava quan la Samar i el Youssef encara eren petits. La Nor és la primera de la família que ha nascut aquí.

Què us ha portat a posar-li el seu nom?

El nom el va triar la seva germana gran, la Samar, és el nom d'un personatge de la seva sèrie de televisió favorita. A part d'això, és un nom curt i fàcil de pronunciar.

A qui creieu que s'assembla més? Coincideix amb el que us han comentat els familiars, amics o coneguts?

S'assembla molt a un cosí seu, té les mateixes galtones rodones,

però pensem que també s'assembla al seu germà, en Youssef.

Podeu descriure com és en tres paraules?

Mona, moguda, contenta.

Com us agradaria que fos de gran?

Que sigui feliç i que li agradi la vida.

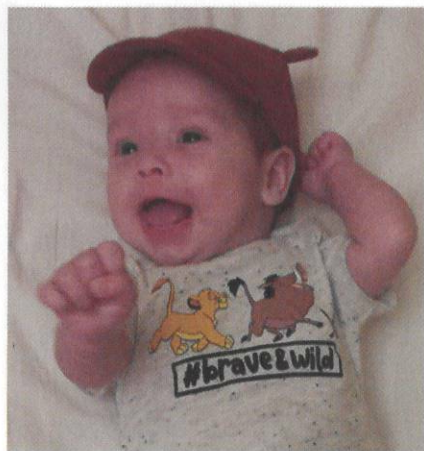
Quins aspectes del nostre poble el/la poden influir de cara al futur?

Al carrer on vivim i en tot el poble, hi ha molts arbres i estem envoltats de muntanyes i natura. Fent-se gran aquí, esperem que podrà aprendre a respectar la natura.

Creieu que el nostre municipi està preparat per acollir nens petits?

Si, perquè no hi ha molta gent ni molts cotxes pels carrers i fins i tot a la nit, els nens poden jugar fora.

Pares i mares que parlen dels fills

Pol Miró Porqueres

8 de maig 2021, Tarragona

Pare: Fernando Miró Pérez

Mare: M. Pilar Porqueres Ramos

Quina relació teniu amb La Morera – Scala Dei?

El meu avi Josep i el meu pare Lluís van néixer a La Morera.

Què us ha portat a posar-li el seu nom?

Ens agraden els noms curts. Vam sentir el nom i ens va agradar.

A qui creieu que s'assembla més? Coincideix amb el que us han comentat els familiars, amics o coneguts?

La veritat és que nosaltres encara no trobem a qui s'assembla, és molt petit, només té tres mesos. Els familiars i amics ens diuen que té semblances dels dos.

Podeu descriure com és en tres paraules?

Inquiet, ploraner i rialler.

Com us agradaria que fos de gran?

Ens agradaria que fos feliç i bona persona.

Quins aspectes del nostre poble el poden influir de cara al futur?

L'entorn natural i tranquil, el respecte pel medi ambient i la llibertat de jugar pels carrers com feia jo de petita.

Creieu que el nostre municipi està preparat per acollir nens petits?

Al ser un poble petit afavoreix que hi hagi tranquil·litat per jugar pels carrers en un entorn natural, encara que sempre hi ha coses millorables com el parc infantil que és molt petit i ja té uns anys.

Pares i mares que parlen dels fills

Inas Bouakka Abidi

22 de juny 2020, Reus

Pare: Mustapha

Mare: Rabab

Germans: Ilyas i Aya

Quina relació teniu amb La Morera – Scala Dei?

El pare treballa des de fa molts anys a les vinyes de Cellers d'Scala Dei. Tant l'Ilyas com l'Aya van néixer aquí i sempre han viscut a Scala Dei.

Què us ha portat a posar-li el seu nom?

El nom és un nom àrab que vol dir "sociabilitat", és a dir ajuntar-se amb gent o acompanyar-la. Esperem que la Inas serà una nena sociable i que li agradarà estar amb altres persones. A part d'això, és un nom curt i fàcil de pronunciar.

A qui creieu que s'assembla més? Coincideix amb el que us han comentat els familiars, amics o coneguts?

Per ara, s'assembla molt a la seva germana, l'Aya. Quan sigui més gran, ja veurem!

Podeu descriure com és en tres paraules?

Bona, tranquil·la, guapa

Com us agradaria que fos de gran?

Que pugui aconseguir tots els seus somnis i que sigui una bona persona.

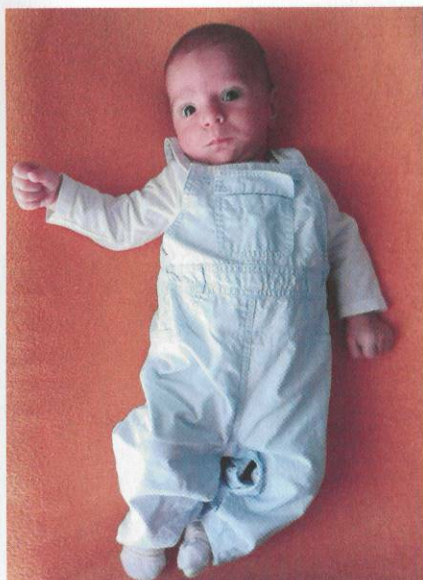
Quins aspectes del nostre poble el/la poden influir de cara al futur?

Scala Dei és un poble molt petit on tothom coneix tothom. Aquí els nens poden jugar al carrer, a més a més, hi ha altres nens de la mateixa edat per jugar, així que esperem que en el futur, la Inas serà tan sociable com diu el seu nom.

Creieu que el nostre municipi està preparat per acollir nens petits?

Està bastant ben preparat, hi ha un parc infantil i entre setmana hi ha pocs cotxes i els nens poden jugar fora. També està molt bé tenir el servei de l'autocar escolar a partir dels 3 anys.

Pares i mares que parlen dels fills

Gerard Crivillé Gasull

6 de juliol 2021, Tarragona

Pare: Jordi Crivillé Piñol

Mare: Meritxell Gasull Samper

Germans: Èric

Quina relació teniu amb La Morera - Scala Dei?

El Jordi és descendent de La Morera per part de família paterna i la Meri puja des de que és ben petita.

Què us ha portat a posar-li el seu nom?

Al pare sempre li ha agradat aquest nom i aquest cop li tocava triar a ell.

A qui creieu que s'assembla més? Coincideix amb el que us han comentat els familiars, amics o coneguts?

Bé, és difícil de dir, encara és molt petit, però així com el germà s'assemblava a la mare des de l'inici, aquest apunta cap al pare.

Podeu descriure com és en tres paraules?

Fort, tranquil i bon nen.

Com us agradaria que fos de gran?

Honest, feliç i decidit.

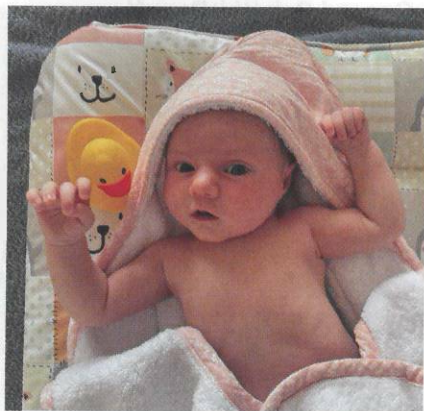
Quins aspectes del nostre poble el poden influir de cara al futur?

L'entorn, el contacte amb la naturalesa i la llibertat que podrà gaudir en un municipi com el nostre.

Creieu que el nostre municipi està preparat per acollir nens petits?

Sí, amb les darreres actuacions s'han millorat els espais infantils.

Pares i mares que parlen dels fills

Emma Català Dalmau

14 de juliol de 2021, Nyon (Suïssa)

Pare: Bernat Català Rams

Mare: Maria Dalmau i Ribas

Quina relació teniu amb La Morera - Scala Dei?

La meva besàvia (Emma Miró Franquet) era de La Morera de Montsant, però quan es va casar va anar a viure a Barcelona. Bastants anys més tard, els pares van arreglar la casa on ella havia viscut i des de que els meus germans i jo som petits que venim molt sovint, caps de setmana i estius a La Morera.

Què us ha portat a posar-li el seu nom?

El nom d'Emma és justament el de la meva besàvia de La Morera, i haver-li posat aquest nom ha estat un petit homenatge a la meva àvia Maria, la seva filla, que la va poder gaudir molt poc temps perquè va morir quan ella encara no tenia els 3 anys. El nom d'Emma també el porten la meva tieta, la meva cosina i una cosina de la mare, es podria dir que és un nom familiar.

A qui creieu que s'assembla més? Coincideix amb el que us han comentat els familiars, amics o coneguts?

Quan dorm és idèntica al seu pare, té els mateixos ulls i les mateixes galletes.

Quan està desperta s'assembla més a la seva mare, sobretot per alguna de les expressions. Els familiars i coneguts tenen moltes opinions diverses al respecte, el temps acabarà dient a qui s'assembla més.

Podeu descriure com és en tres paraules?

"Tracaleta" (la versió bateana per dir entremaliada), divertida i dolça.

Com us agradaria que fos de gran?

L'únic que desitgem és que sigui feliç i creixi sana! Tot i que, com que tots dos som grans amants de la música clàssica, ens agradaria que pogués arribar a apreciar-la com nosaltres.

Quins aspectes del nostre poble la poden influir de cara al futur?

Creiem que la proximitat del poble al Parc Natural de la Serra de Montsant pot ajudar a que estimi la natura i la muntanya des de ben petita.

Creieu que el nostre municipi està preparat per acollir nens petits?

Sí, ja estem impacients perquè pugui venir-hi a passar algun estiu!

En el record Joan Miró Vellvé

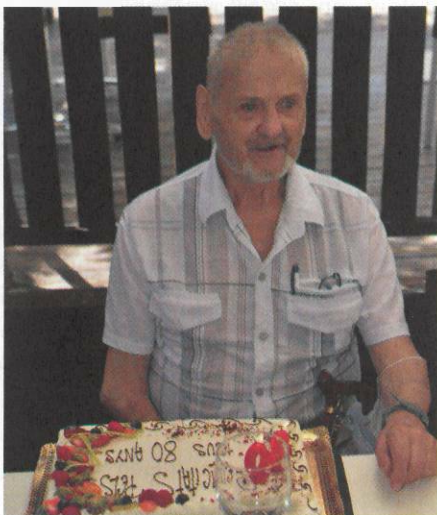
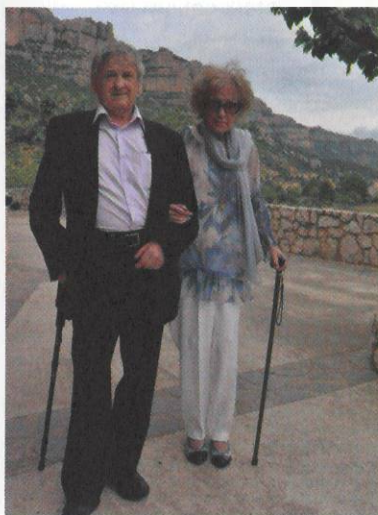
El passat 15 d'octubre ens va deixar el nostre pare, el Joan Miró Vellvé, nascut a La Morera de Montsant l'any 1940.

El juny de l'any passat vam poder celebrar els seus 80 anys en família i el 2016 les noces d'or amb la nostra mare, la Josepa Andreu Segarra.

Testament

Quan l'hora del repòs hagi vingut per mi vull tan sols el mantell d'un tros de cel marí; vull el silenci dolç del vol de la gavina dibuixant el contorn d'una cala ben fina. L'olivera d'argent, un xiprer més ardit i la rosa florint al bell punt de la nit. La bandera d'oblit d'una vela ben blanca fent més neta i ardent la blancor de la tanca. I saber-me que sóc en el redós suau un bri d'herba només de la divina pau.

Rosa Leveroni

Després

No serà falaguer, l'estiu, i la tardor
-saps prou com l'estimàvem- serà
potser en excés melangiosa. Quan
s'escurcin els dies te'm faràs més
present, perquè el silenci fa més
densos els records, i més íntim el
temps que ens és donat per viure'ls.
A ulls clucs et veuré: tot serà tu per
la cambra, pels llibres, en la fosca.
Després passaran anys i esdevindràs
translúcida i a través teu estimaré
el futur potser sense pensar-te ni
sentir-te. Arribaràs a ser una part tan
íntima de mi mateix, que al capdavant
la mort se t'endurà de nou quan se
m'endugui.

Miquel Martí i Pol

La pell de brau

Els nostres avis varen mirar
en molts anys
aquest mateix cel
d'hivern alt i trist
i llegien en ell un estrany
signe d'esperança i de repòs
i el més vell dels amants
l'assenyalà amb el llarg
bastó de la seva autoritat,
mostrant-lo als altres
i després indicà aquests camp
si va dir:
certament aquí descansarem
de tota la vastitud dels camins
de la Golah.
Certament aquí m'enterrareu.

Salvador Espriu

En el record Ana Pérez Escartín

L'Anita va néixer a Reus el 30 de juliol de l'any 1929. Gantxeta i catalana de tot cor mai va voler parlar en castellà al pare.

Quan jo era petita, casa nostra era el punt de reunió familiar, la meua iaia, la mare de la mare, vivia amb nosaltres i sempre ho celebràvem tot: aniversaris, sants, Nadals, etc. Diuen que els bons costums s'hereden i deu ser que per això la mama era una dona familiar, una excel·lent cuidadora, una gran cuinera i una especialista en dir rodolins.

El primer cop que l'Anita va pujar a La Morera de Montsant va dir entre rialles: *"Si em perdo, que aquí no m'hi busquin,*

no m'hi trobaran". Però, mira si les coses canvien... van passar els anys i entre tiberis, Festes Majors, les bones amistats que va tenir, les trobades al Restaurant llavors de la Lluïsa, hores al banc del *"sí no fos"*, *"voltes tontes"*, els néts amunt i avall, les seves tardes a la terrassa compartint tertúlia amb les seves amigues... L'Anita sense adonar-se'n ja formava part poble... Així que si mai es perdia ja sabíem on havíem de buscar.

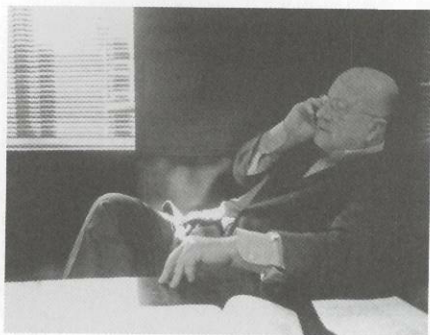
Fins i tot a nosaltres de joves, amb els nens petits, ens va transmetre aquesta passió pel poble i ens hi vam apuntar. Així, tots junts els caps de setmana, festes i vacances durant molts anys hem compartit en família com a ella tant li agradava, com ella tant disfrutava amb nosaltres, com més la fèiem feliç anant a La Morera.

A La Morera hem compartit tots junts molts bons moments, moltes fraccions de temps, i quan hiensem no podem oblidar com ens estimava a tots i cadascun de nosaltres, llavors només podem dir, quant d'amor hem tingut la sort de compartir.

Aquí ho tenia tot, sempre va gaudir d'aquesta terra i de la seva gent, a La Morera ella era feliç. I és que si finalment els anys de vida no són rellevants, el que sí que ho és, és la vida dels anys... i La Morera li va donar molta vida.

La teua família

En el record Ricard Albiñana

En Ricard Albiñana ens ha deixat.

He rebut una trucada de l'amic Joan Salas i el meu cor s'ha mig paraltzat.

—Tinc una mala notícia —em diu.— En Ricard ha mort.

—No pot ser —és la meva resposta.

Novolia que fos veritat. Jo esperava que es posaria bé. El Joan m'havia fet saber, dies enrere, que estava

ingressat amb la Covid 19 i que la seva família no tenia bones esperances.

En Joan estava molt afectat i jo no li vaig donar ànims. Va ser ell qui me'ls va donar a mi.

Aquell nen que jo guardava en el meu record, ens acabava de deixar sense poder donar-li una paraula de consol per a ell i per a nosaltres.

Joan, només et puc dir gràcies per haver fet que ens trobéssim al cap de molts anys i així poder recordar aquells estius quan anava a l'escola del meu pare.

Ell t'apreciava molt. Sempre explicava coses bones de tu.

També estimava La Morera. La tenia sempre molt present i em va dir que hi anava de tant en tant sense dir res a ningú i feia una volta pel poble per a respirar i per a recordar.

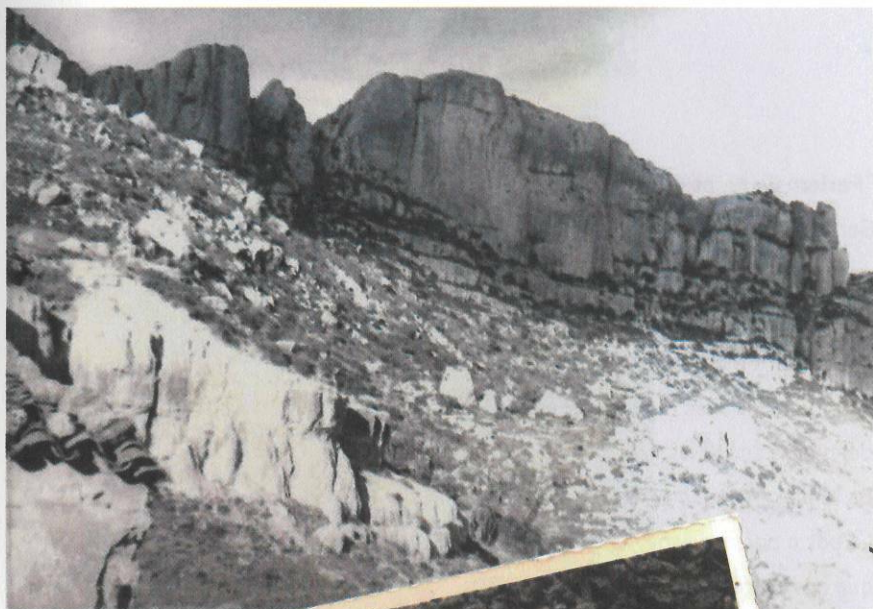
Ara, la Falconera el trobarà a faltar també. No hi tornarà ni tampoc li farà més fotos. Però un estel molt bonic brillarà cada nit per il·luminar la gent de La Morera.

Això ningú ens ho prendrà. Serà nostre mentre el puguem recordar i, tal vegada, uns altres estels li farem companyia.

Descansa en pau, Ricard. No t'oblidem. Has deixat una forta petjada en tothom que t'ha conegut i apreciat.

Nati Grabiell

Barcelona, 8 de febrer de 2021

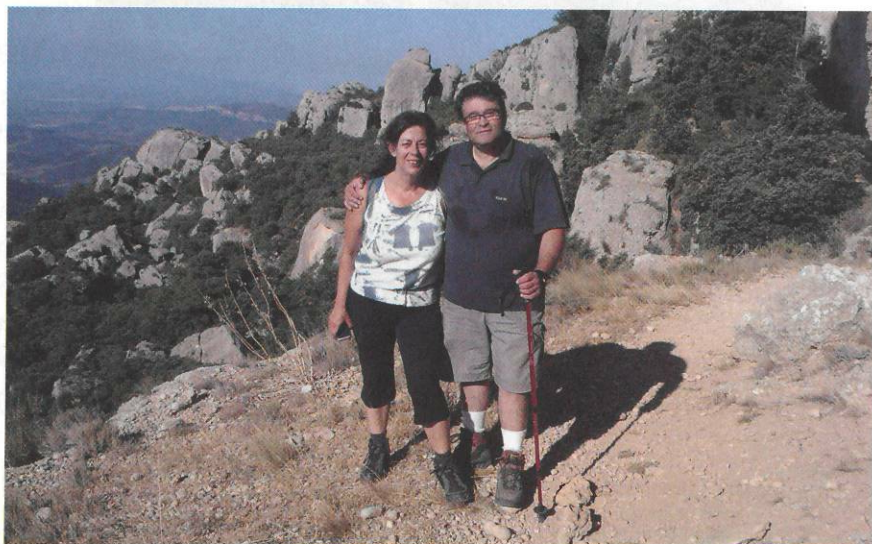
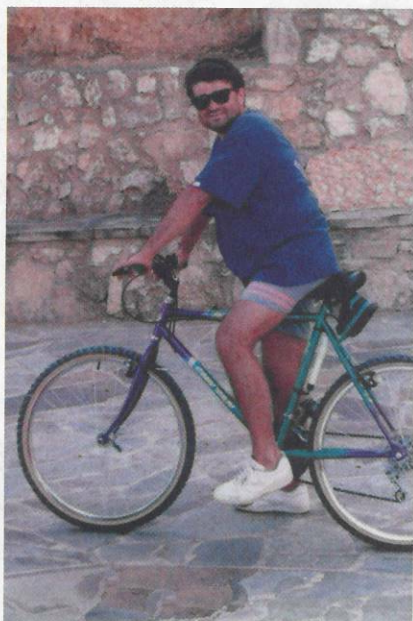

Francesc Grabiell Punsola
amb la seva filla Nati
[1957].

En el record Joan Mas Eroles

"Parlem de tu, però no pas amb pena.
Senzillament parlem de tu, de com
ens vas deixar, del sofriment lentíssim
que va anar marfonent-te, de les teves
coses, parlem i també dels teus gustos,
del que estimaves i el que no estimaves,
del que feies i deies i senties;
de tu parlem, però no pas amb pena.
I a poc a poc esdevindràs tan nostre
que no caldrà ni que parlem de tu
per recordar-te; a poc a poc seràs
un gest, un mot, un gust, una mirada
que flueix sense dir-lo ni pensar-lo."

Miquel Martí i Pol

En el record Teresa Compte Pareras

Excursió al Grau dels Barrots als meus 60 anys.

Sóc la Maria Teresa Comte Pareras, vaig néixer a Barcelona el 19 de setembre de 1928 i us he deixat l'1 de març de 2021.

Vaig ser molt feliç a La Morera de Montsant, poble del meu pare, Ramon Comte Sardà, fill de ca l'Espardenyera. El 1936, quan va esclatar la guerra civil, el pare va creure que a La Morera estaríem millor, i així va ser. Va llogar una casa al costat de cal Mestre on vam viure la mare, el meu germà i jo fins a la fi de la guerra, mentre ell es va quedar treballant a Reus.

Vàrem fer molts amics, persones entranyables i molt i molt acollidores. La mare cosia per la gent del poble i els veïns ens portaven tot allò que necessitàvem. Des de llavors he portat La Morera al cor, tant és així, que finalment quan el meu pare va poder comprar una casa al poble, ja no vam deixar de venir mai més. Aquí vaig veure créixer la meva família i gaudir de molts estius amb la meva germana Montserrat.

Ja no estic amb vosaltres, però la meva ànima serà sempre present i estarà lligada a aquesta terra, gràcies al record de tots els que em van conèixer i estimar. Sigueu molt feliços!

I us deixo el meu secret de vida: alegria i una cullerada de cava al dia!

CASA PORQUERES

EMBOTITS ARTESANS I ECOLÒGICS

ELABORACIÓ PRÒPIA
des de 1963

JOSEFINA PORQUERES BORRÀS

C. ESGLÉSIA, 19 T. 977 821 083 jporqueresfm@gmail.com
43360 CORNUDELLA DE MONTSANT www.casaporqueres.cat

Llesqueria - Restaurant

La Plaça

*Scala Dei
Tel. 977 82 73 27*

Terrassa ideal per les nits d'estiu

Gran varietat de plats, llesques i tapes

Local climatitzat

Us hi esperem!

Restaurant Siurana

C. Major, s/n • 43362 SIURANA
Tel. 977 821 027
www.restaurantsiurana.com

40 anys d'El Llibret

S'han complert 40 anys de la publicació del primer Programa de les Festes Majors de La Morera i Scala Dei.

Els que l'hem vist néixer, hem gaudit molt amb les publicacions, fotos, històries, escrits i moltes coses més.

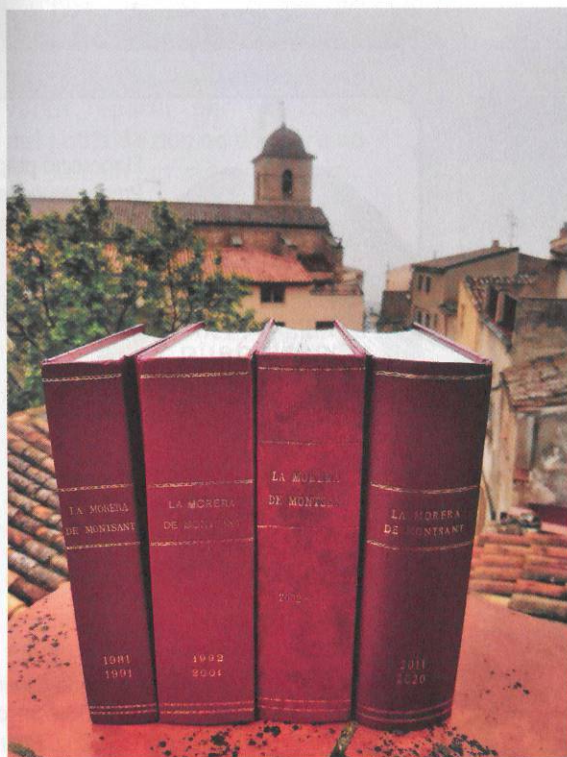
Això és un petit reconeixement a totes les persones que any darrera any han fet possible aquesta petita "història" dels costums, entorn i de la gent d'aquests pobles que tant estimem.

Per molt anys El Llibret! Ja estem esperant el proper per veure quins continguts hi trobarem enguany.

Bona Festa Major a tothom!

Antònia Solé Borrull

Badalona, 5 de Juliol de 2021

Casa
La Falconera

^Habitatge d'ús turístic^

Plaça Priorat, 10
43361 La Morera de Montsant
Tel. 686 514 706
info@casalafalconera.com
www.casalafalconera.com

DES DE 1985

TEL. 977 821 396
PANTÀ DE SIURANA
CORNUELLA DE
MONTSANT

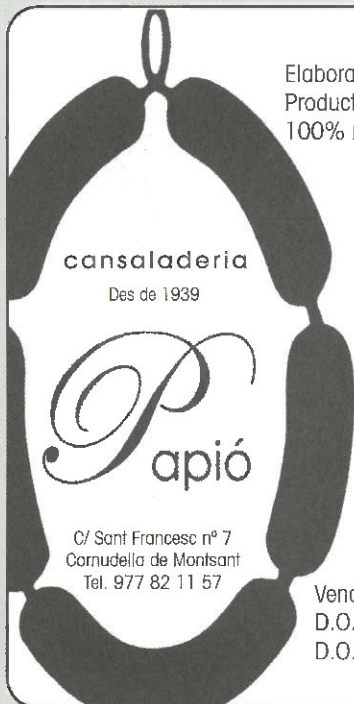

FORN
Eduard

FORN DE PA I PASTISSERIA
PRODUCTES ARTESANS I NATURALS

977 82 10 68
CORNUELLA DE MONTSANT
C/ DE LA ESGLÉSIA, 2 - 43360

Elaboració pròpia
Productes artesans
100% naturals

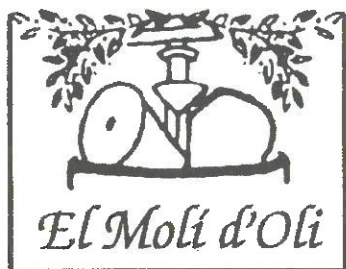

cansaladeria
Des de 1939

P
apió

C/ Sant Francesc nº 7
Cornudella de Montsant
Tel. 977 82 11 57

Venda de vins
D.O. Montsant
D.O.Q. Priorat

CARTOIXA D'SCALA DEI

Museu de l'Oli i Productes Artesans

Venda d'Olis D.O. Siurana Zona Montsant

Melmelades, olives, olivades, orelletes, pastissets i pastes d'elaboració pròpia

Plaça Priorat, 1

SCALA DEI

Tels. 977 839 399 - 690 248 518

www.molideloli.com

VENTA D'EN PUBILL

**Menjars casolans
Brasa**

**Cruïlla
Poboleda - Cornudella
Tel. 977 82 10 77
TARRAGONA**

Fusteria SANTI OLIVÉ

**Matalassos
"PIKOLIN"**

**Carrer Sant Francesc, 12
Tel. 977 821 286
santiolive@gmail.com
43360 CORNUDELLA DE MONTSANT**

Coques d'oli

Ingredients

700 g de farina
1 l i $\frac{1}{4}$ d'aigua (es pot substituir per vi o per cervesa)
1 kg de cebes
2 ous per coca
1 l d'oli de gira-sol
Oli per coure les verdures
1 kg d'albergínies o altres verdures
100 g de crema de llet per cada coca
Formatge ratllat (parmesà)
Nou moscada
Farigola esmicolada per aromatitzar o altres herbes
Sal

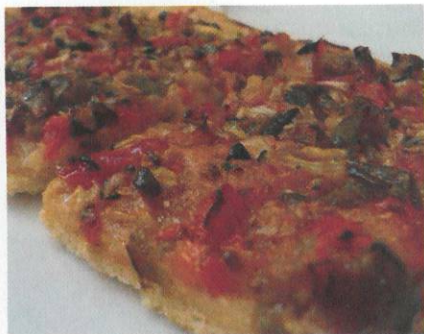
Amb aquestes quantitats en surten dues coques o dues llaunes de forn.

Elaboració

En un recipient posem l'aigua i l'oli de gira-sol, la sal i finalment la farina. Ho remenem bé i ens posem a fer la massa. Pastem el temps necessari i quan la massa estigui llesta la deixem reposar entre 15 i 20 minuts.

Amb un corró o una ampolla de vidre neta estirem la massa i la repartim en dues llaunes enfarinades que tinguin vores. Amb una forquilla punxem les masses esteses.

Posem les safates al forn a 180° durant uns 20 minuts.

Mentrestant sofregim la ceba tallada en juliana en una paella.

En una altra paella sofregim les albergínies tallades a daus petits.

Un cop fets els sofregits els deixem que s'escorrin bé en coladors diferents per tal que les coques no quedin massa olioses.

Per preparar el recapte fem una barreja. En un pot hi posem els dos ous, sal, una mica de nou moscada i 100 g de crema de llet.

En una de les coques hi tirem la ceba i per sobre la barreja que hem preparat. Al damunt de tot posem el formatge parmesà ratllat.

Tornem a posar la llauna al forn més o menys $\frac{1}{4}$ d'hora fins que qualli bé i quedi cruixent.

Per fer l'altra coca, la d'albergínies o d'altres verdures, farem el mateix procediment.

Aquestes coques tallades a trossets poden servir d'aperitiu.

Amàlia Cosialls

Spaghetti alla carbonara

Ingredients (per a 4 persones):

400 g de pasta
400 g de "pancetta"
4 ous sencers
2 rovells d'ou
100 g parmesà ratllat
Sal grossa per l'aigua de la pasta
Pebre

Elaboració

Tallem la "pancetta" en tiretes fines, les sofregim en una paella i una vegada ben cuites, les passem per un colador per treure'n el greix, les reservem.

En un bol barrejem els ous i els rovells. Secret 1: els ous que fem servir han d'estar a temperatura ambient. Els batem un mica, sense incorporar massa aire. Afegim el parmesà ratllat i ho barrejem molt bé per obtenir una cremeta.

Bullim la pasta a punt i guardem una mica de l'aigua de la cocció.

Tirem la barreja d'ous i formatge i la pasta en un recipient i ho barrejem bé. Secret 2: el recipient on fem aquesta barreja ha d'estar a temperatura tèbia.

A aquesta barreja afegim la "pancetta". Afegim una mica de l'aigua guardada, la barreja ha de ser cremosa - alerta amb la temperatura, aquest pas de barrejar la pasta amb els altres ingredients es fa fora del foc perquè la proteïna dels ous no qualli.

Se serveix amb una mica més de pebre i parmesà

Buon appetito!

Federico Izzo

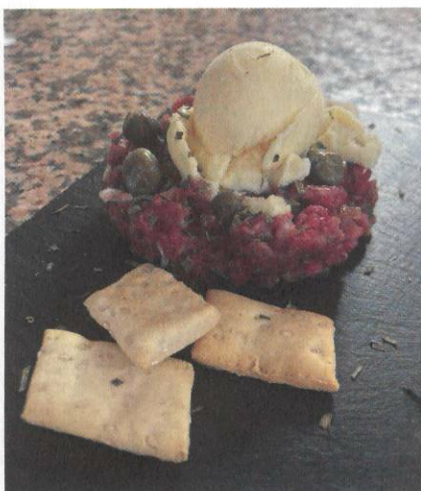
Aquesta recepta ens ve de mans d'un expert en cuina italiana: en Federico Izzo. Cuiner de formació, amb àmplia experiència en diferents restaurants tant a Itàlia com a Catalunya. Ara viu a Scala Dei i d'aquí poc, estarà al capdavant de la cuina d'un nou hotel-restaurant a Torroja (antigament l'Abadia).

Segur que amb l'ajuda d'aquesta recepta i els seus secrets, podeu fer uns autèntics "Spaghetti alla carbonara" a casa.

Tàrtar de vedella

Ingredients (per persona):

90 g carn de vedella
Ceba tendra
Gelat de mostassa
Rovell d'ou
Tàperes
Oli d'oliva verge extra
Sal
Pebre

Elaboració:

Trinxem la vedella ben fina a ma.

Afegim ceba tendra tallada ben fina a gust. Seguidament li posem el rovell d'ou i salpebrem.

Remenem fins formar una pasta homogènia, anant afegint oli d'oliva verge extra per ajudar a lligar.

Reservem a la nevera una estona per a que es maceri millor, entre 15 i 30 min.

Passat aquest temps passem a emplatjar.

Muntem tota la pasta dins d'un motllo rodó per donar-li la forma.

Damunt hi posem una bola de gelat de mostassa que li donarà un toquet especial i una frescor que el fa un plat indicat per l'estiu.

Retirem el motllo i decorem amb 3 o 4 tàperes que també li donen un gustet àcid-avinagrat i acompanyem el plat amb torradetes de pa.

Suggeriment:

Es recomana que per consumir-lo, es barregi tot per notar més el contrast de sabors.

Polina Racheva

Vaig treballar un temps a Barcelona en una cocteleria. Us proposo dos còctels fàcils de fer.

Negroni

És un còctel de trago llarg.
Es necessita un vas mesclador.

Ingredients:

2 cl ginebra
2 cl de vermut
2 cl de Campari

Elaboració:

Omples el vas mesclador amb molt de gel picat i els ingredients.

Ho remenes tot amb la cullera coctelera.

Omples el got amb gel picat i l'acabes d'omplir amb tot el contingut líquid del vas mesclador que passes pel colador.

Decores amb dues tallades de taronja.

Si t'agrada sec has de triar la ginebra i el vermut ben secs.

Mai Tai

És un còctel de trago llarg.
Es necessita una coctelera.

Ingredients:

2 cl rom blanc
2 cl rom negre
2 cl rom jamaicà
2 cl suc de llima
1 cl xarop d'ametlles

Elaboració:

Omples la coctelera amb tres glaçons i tots els ingredients.

Tapes la coctelera i la remenes enèrgicament.

El serveixes en un got alt ple amb gel picat.

Decores amb una tallada de llima i una guinda.

Moltes gràcies!

Tomás Pondelnik

Domus Aquilae

El primer vi negre del celler Terra Dominicata l'hem volgut dedicar a les àguiles cuabarrades que tenim al Parc Natural de Montsant on està el nostre celler i hotel. Elles hi van arribar abans que nosaltres, per tant, hem de respectar casa seva: on fan els nius, volen, creixen, crien,... D'aquí el nom de Domus Aquilae que vol dir la casa de l'àguila.

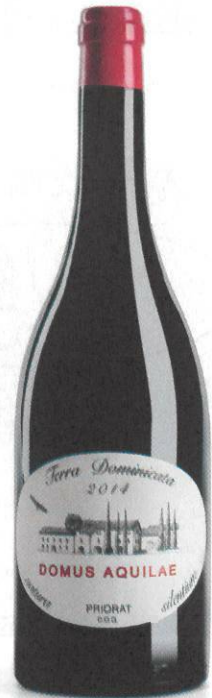
Vam tenir la sort en el moment d'arribar en aquest bonic indret a prop de Scala Dei, als peus de Montsant, de tenir ja unes 14 ha de vinya plantada pels antics propietaris entre 1988 i 2000 i quasi 4 ha d'olivera.

Vam observar que la **vinya** de garnatxa negra era molt peculiar. Ens va cridar l'atenció, el gra, el color de la seva pell, i el tast, que era molt fresc i delicat. Aquesta vinya té 3,71 ha de garnatxa de 1988, plantada sobre un terreny d'argila arenosa amb la part baixa influenciada pels sediments de riu. El seu marc de plantació és bastant ample i el microclima que té és molt fresc a les nits. En la classificació de la DOQ Priorat està qualificada com a finca de paratge, per tant, des de l'anyada 2020, el vi tindrà aquesta qualificació. El 2016 vam tenir una tardor amb pluges, però un hivern sec. A la primavera van tornar algunes pluges i va ser bastant fresca. A finals d'agost i principis de setembre va fer bastanta calor, però vam poder collir el raïm en el seu punt òptim el dia 3 d'octubre.

Pel que fa a la **vinificació**, vam deixar el raïm tota una nit macerant en fred, el dia següent vam sembrar els llevats i va fermentar sense pujar gaire la temperatura per tal de guardar els aromes de la varietat. Vam fer una maceració bastant llarga, de 30 dies, amb remuntats suaus, ja que veiem que el vi aguantava bé, millorant cada dia d'estructura sense perdre la finesa. El vam premsar molt suaument i quan el vam tastar ens vam sorprendre de la seva delicadesa, frescor i elegància.

Al veure el resultat del vi sortit de la finca vam decidir com seria la seva **criança**. Vam comprar un foudre de 2500 l que vam avinar prèviament amb un altre vi més potent que va impregnar la fusta nova. D'aquesta manera el nostre vi va poder guardar l'elegància que ja tenia. Part del vi el vam guardar en inox, en ciment, i també en alguna barrica per poder anar traient conclusions pel futur. La criança va durar 12 mesos.

És un vi de capa mitja de color vermell intens. En nas té una gran expressió amb notes de fruites vermelles i negres, com la mora, els gerds,... i també surten moltes notes de sotabosc i espècies negres. D'entrada en boca és molt fresc, elegant, que va agafant amplitud al pas per la boca amb molta frescor. El seu final és molt persistent, però amb tanins molt suaus i madurs.

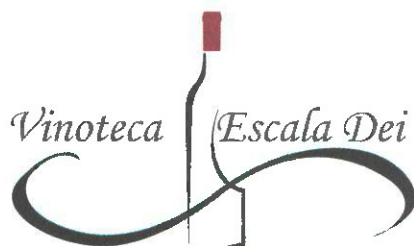
Perruqueria unisex

Carme Aragonès

Pl. de la Vila, 1 - Tel. 977 82 11 55

CORNUDELLA DE MONTSANT

La Vinoteca d'Escala-Dei

Carrer Mitja Galta 4
43379 Escaladei

Tarragona - Spain

Tel. +34 609 017 252

info@vinoteca-escaladei.com

www.vinoteca-escaladei.com

Il·lustracions gràfiques de la nostra història

Cedida família Porqueres. Anys 40 del segle xx.

Davant Cal Peyra. Assegut més endavant (amb boina i cinta de dol al braç) Josep de Cal Gralla, dret al darrera amb boina "Boli" Porqueres, pare del Benito.

Cedida família Porqueres. Final dels anys 50 del segle xx.

A la vora del barranc, rentant roba. Home: Diego Martos.

Cedida família Porqueres. Final dels anys 50 del segle xx.

Foto de família. De dreta a esquerra: ? ; ? ; Agustí de Rialp; Rosa Maria Porqueres; Asunción Porqueres; Jaume de Rialp; ? ; Pepe de Rialp; Isabel de Rialp; ? ; Josep Martos; Benito Porqueres. Davant: Diego Martos; Anita; Horacio Martos; Josep Muntané.

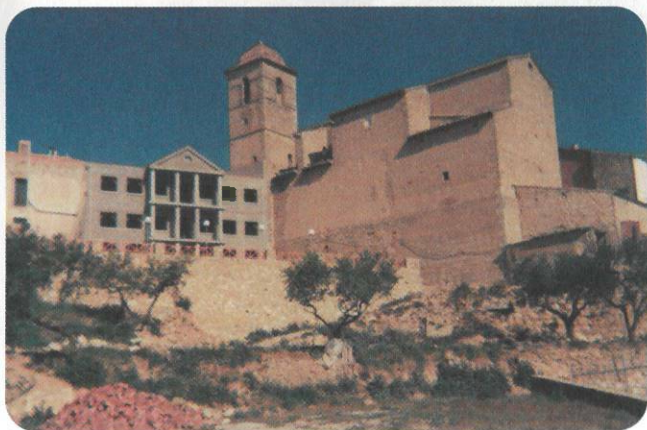

Montse Roig i Rafa Paradell.
Any 1981.

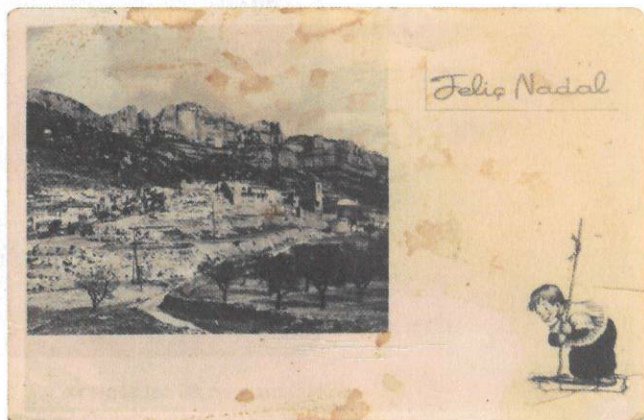

Conxita Monforte Ardévol i Josep Paradell
Sabaté. Any 1984

Fotos cedides Rafael Paradell

Anys 80 del segle xx.
Vista de la plaça del
costat de l'església
abans i durant
la construcció de
l'antic ajuntament.

Felicitació de Nadal.

Fotos cedides Rafael Paradell

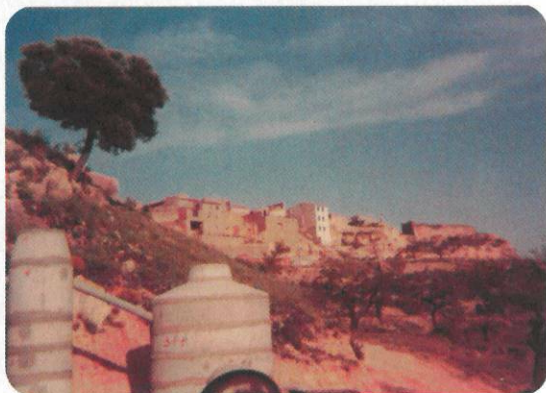
Mitjans anys 80 del segle xx. Condicionament de l'entrada a La Morera des del camí asfaltat de Scala Dei.

Mitjans anys 80 del segle xx.
Conxita Monforte darrant de casa seva al carrer Obac 28.

Mitjans anys 80 del segle xx.
Ramat entrant al corral del Pep Sixto.

Mitjans anys 80 del segle xx.
Vista de La Morera des de l'antiga depuradora.

Fotos cedides Rafael Paradell

PINTORES NAVARRO

Av. Principat d'Andorra 11, baixos 8 43002

info@pintoresnavarro.com

www.pintoresnavarro.com

638 738 698

Pressupost sense compromís

Col·laboracions econòmiques

Amàlia Cosialls Sala
Basília Almuzara Birbe
Biel Roig i Fina Palomar
Cal Compte
Cal Fuster
Cal Grau
Cal Pessetó
Cal Portaler
Cal Teixidor
Carles Segarra i Carme Nebot
El Boli
Esteve i Paquita (La Caseta)
Família Barrull Ventura
Família Bonet Nebot
Família Borràs Borràs
Família Borràs Sabaté i Escandell
Família Bosques Gazulla
Família Cervantes Grau
Família Crivillé Miró
Família de Rialp Sánchez
Família de Salas Cruz
Família Domínguez Queraltó
Família Escalera Pujolà
Família Ferran Roig
Família Fochs Caelles
Família Franquet
Família Franquet Benítez
Família Franquet Ferré
Família Franquet Fuentes
Família Franquet i Raduà
Família Frasquet Solé
Família Fuentes Crivillé
Família Gaig Ferrer
Família Garcia Lopez

Família Garcia Muntané
Família Gil Alcázar
Família Jiménez Pedret
Família Laliena Castillo
Família March Queraltó
Família Martra Porqueres
Família Mas Magrané
Família Millera Mas
Família Miró Andreu
Família Miró González
Família Navarro Sentís
Família Paradell Roig
Família Pasanau Tessier
Família Peris Cabré
Família Porqueres Racheva
Família Sabaté Figueres
Família Sabaté Manero
Família Sardà Miró
Família Tuma Fochs
Família Viñes Pla
Ivan Porqueres Martínez
Jordi Porqueres Holgado
Les Casetes
Maria Holgado Rovalo
Maria Rosa Tombas
Pancraç Peris i Serafina March
Pepita Gros Hernández
Ramon Peris i Marina March
Rosa i Emili de Cal Sardà
Rosa Ramos i Ramon Quadrada
Tània i Coia
Xavi i Gemma
Yolanda Marrero i Armando Cruz

Agraïm totes aquestes col·laboracions
i les que arribaran quan l'edició d'El Llibret ja estigui tancada.

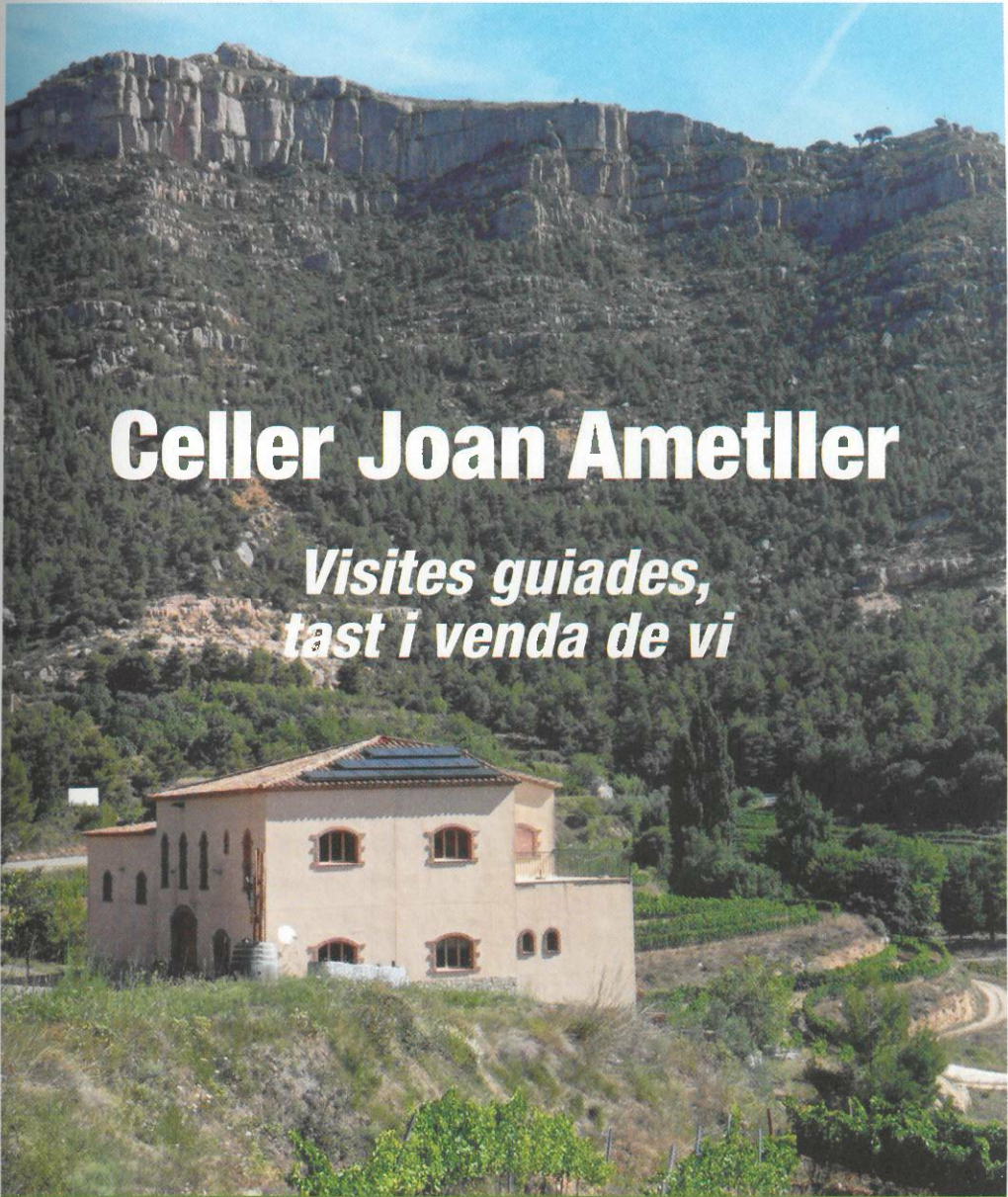
AJUNTAMENT
DE
LA MORERA DE MONTSANT

Parc Natural
de la Serra
de Montsant

Diputació Tarragona

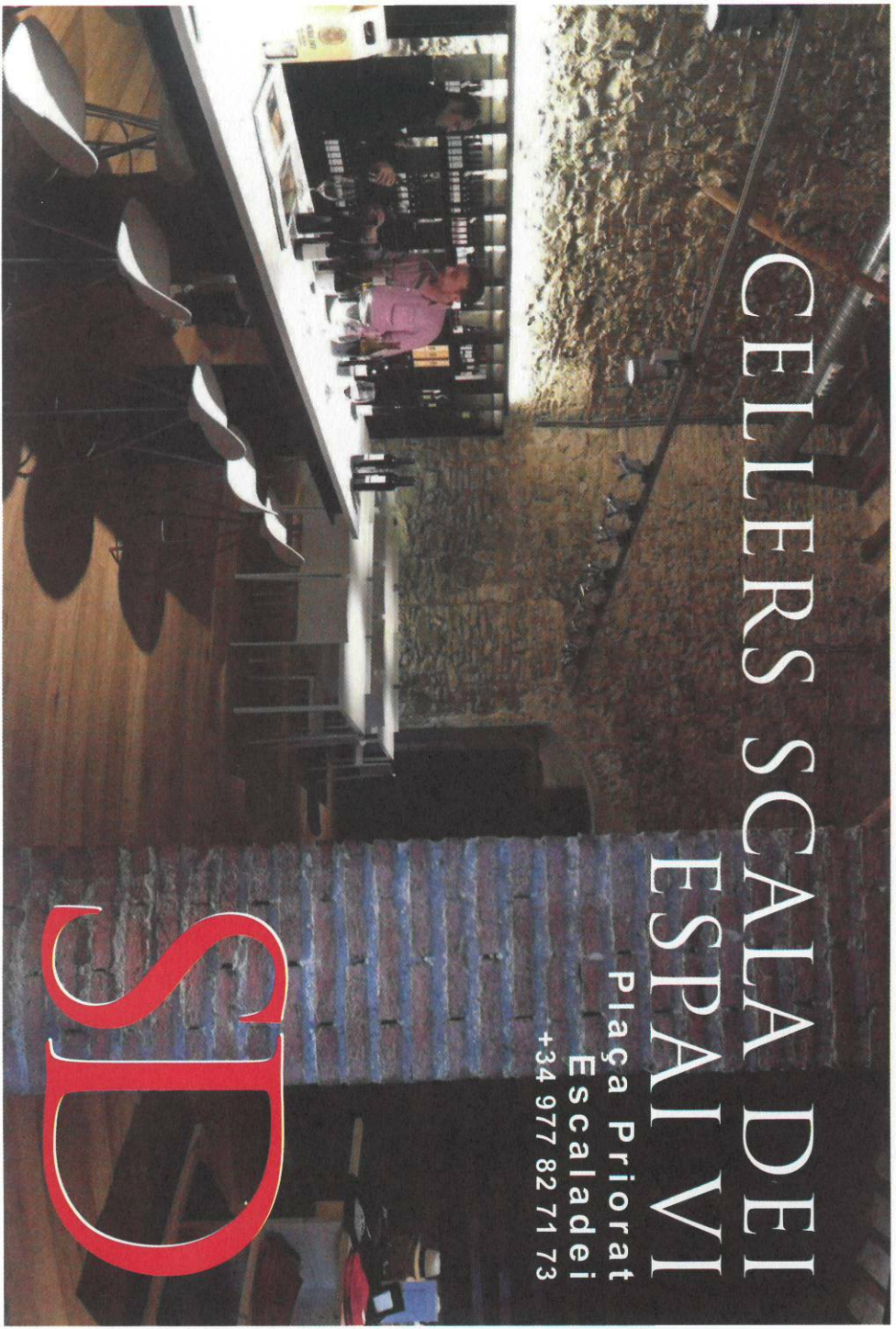

Celler Joan Ametller

*Visites guiades,
tast i venda de vi*

Mas Mustardó

**Ctra. de La Morera, km 3,2. 43361 La Morera de Montsant
tel. 676 111 718. enoturisme@familiaametller.com**

CELLERS SCAIA DEI ESPAI VI

Plaça Priorat
Escaladei
+34 977 82 71 73

SD